SALA DE LECTURĂ

flacăra

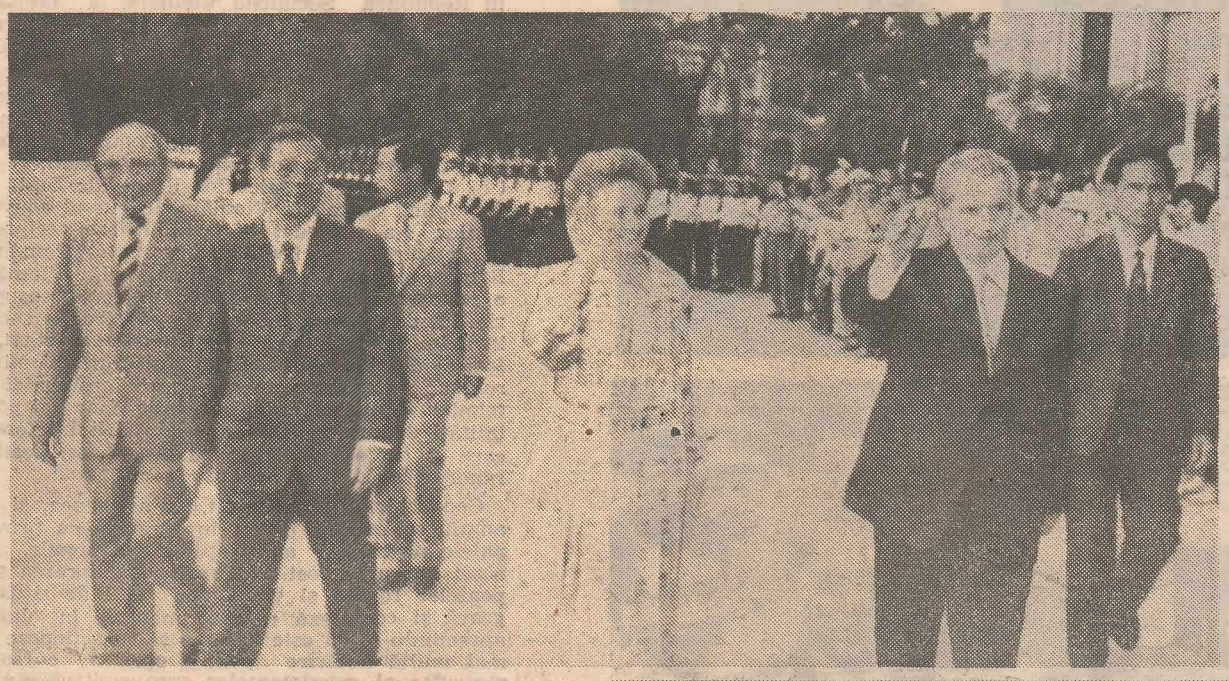
anul XXXVII
16 (1713) VINERI 22 aprilie 1988

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Așezînd noi și remarcabile temeiuri de sporire a prestigiului României în lume

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU

au încheiat rodnica solie de pace, prietenie și colaborare

R.S. VIETNAM

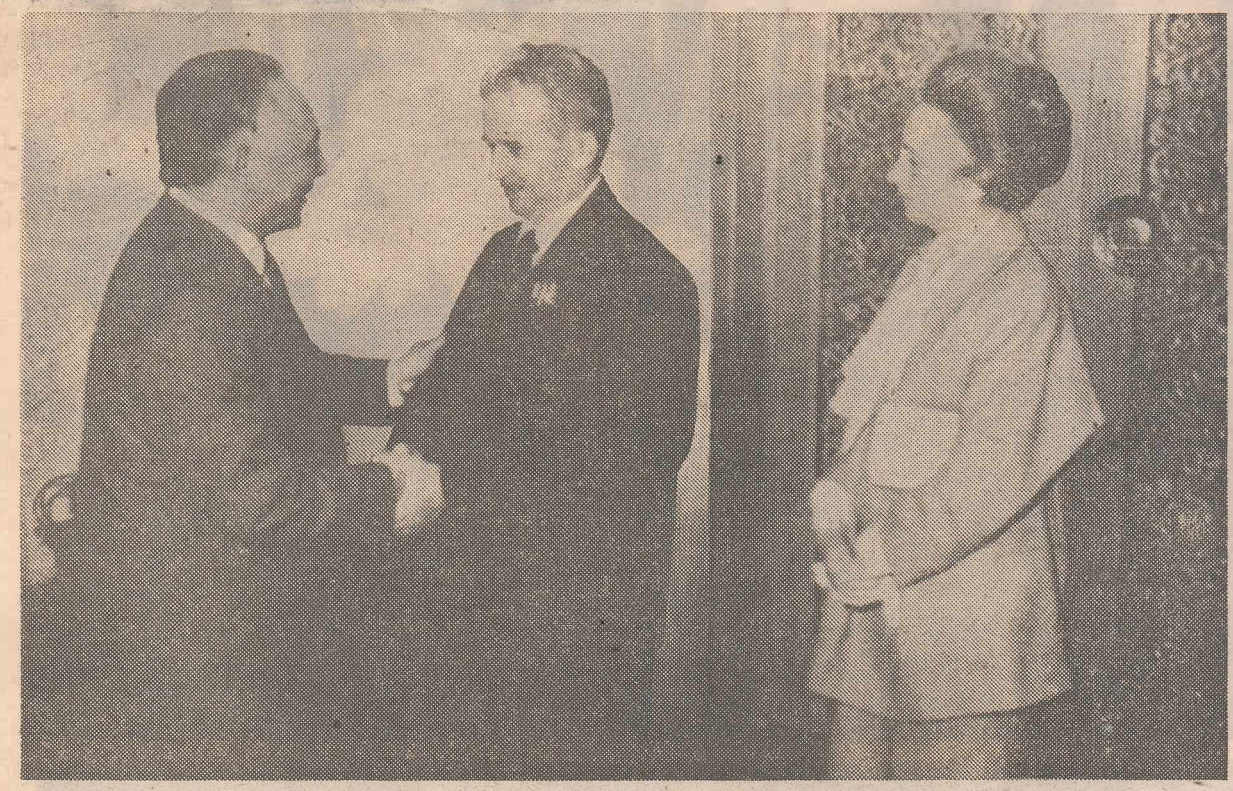
„Sîntem deosebit de bucuroși să întîmpinăm pe cei mai iluștri reprezentanți ai poporului român, o națiune cu o istorie măreață și cu succese deosebite în opera de edificare a socialismului".

din toastul tovarășului Nguyen Van Linh

R.P. MONGOLĂ

„Opinia publică din Mongolia salută eforturile, propunerile și inițiativele Partidului Comunist Român și ale guvernului Republicii Socialiste România cu privire la consolidarea păcii și securității în Balcani și în întreaga Europă, eliminarea pericolului unui război nuclear".

din toastul tovarășului Jambîn Batmunh

Să privim chipul țării

Mîndru-i Maramureșu!..

reportajul în pagina 4

În acest număr:

dintre premiații revistei Flacăra semnează

● Ileana Balotă ● Silvia Dumitrescu-Timică ● Ilie Boca ● Mihai Mălaimare ● Florin Zamfirescu

Dragostea de Patrie

Patria este, înainte de toate, durere, și apoi iubire. Adică nedespărțirea fără de margini dintre sentimente.

Patria este zeul care nu ne poate clădi decît pe noi înșine, pe toți cei ce scriem aceeași (și în aceeași) carte : a iubirii și a morții pe o patimă însingurată a pămîntului.

A fi patriot român înseamnă a te da cu sania, în ianuarie, pe o pîrtie din Munții Carpați, pe un vad din Cîmpia Brăilei.

A fi patriot român înseamnă să te doară în oase cînd ninge în luna aprilie peste cireși înfloriți ; a fi patriot român înseamnă a mirosi a flori de măr în mai și a mirosi, în iunie, ca o lună bătută de fragi, ca un drum printre vărăriile din Muscel cînd se întîmplă să fie septembrie și Oltul să se verse în Dunăre, în neamul de revoltă a tuturor zilelor noastre. Și mai înseamnă : a trăi, a crede în puterile tale, a te împotrivi prostiei, a cîștiga și, de cele mai multe ori, a pierde.

În România, pentru nemurire, pronumele personale — eu, tu, el, noi, voi, ei — trebuie să fie mereu acasă și necercetate, în nici-o împrejurare, cu glonțul, cîrligul, furca și alte multe instrumente slute în stare să umilească, dincolo de măsura luminii, OMUL.

A fi patriot înseamnă, la noi, a gîndi și vorbi românește, a nu uri nici-un om de pe nici-o față a pămîntului, înseamnă a iubi vinul, viața, drumurile, Marea și întoarcerea acasă.

Nu poți fi patriot fără să simți lacrima celui de lîngă tine, precum și lacrima celui din depărtarea unde nu vei ajunge niciodată.

Pentru că noi, toți oamenii, — de toate culorile și toate rasele — scriem în cartea vieții cu lacrimi de aur și neajunsuri de tărînă.

A fi patriot român înseamnă, pentru mine, a fi eu însumi, invulnerabil în patima iubirii, inacceptabil în căderea în nimicnicie, lepădat cînd voi cădea în rutină.

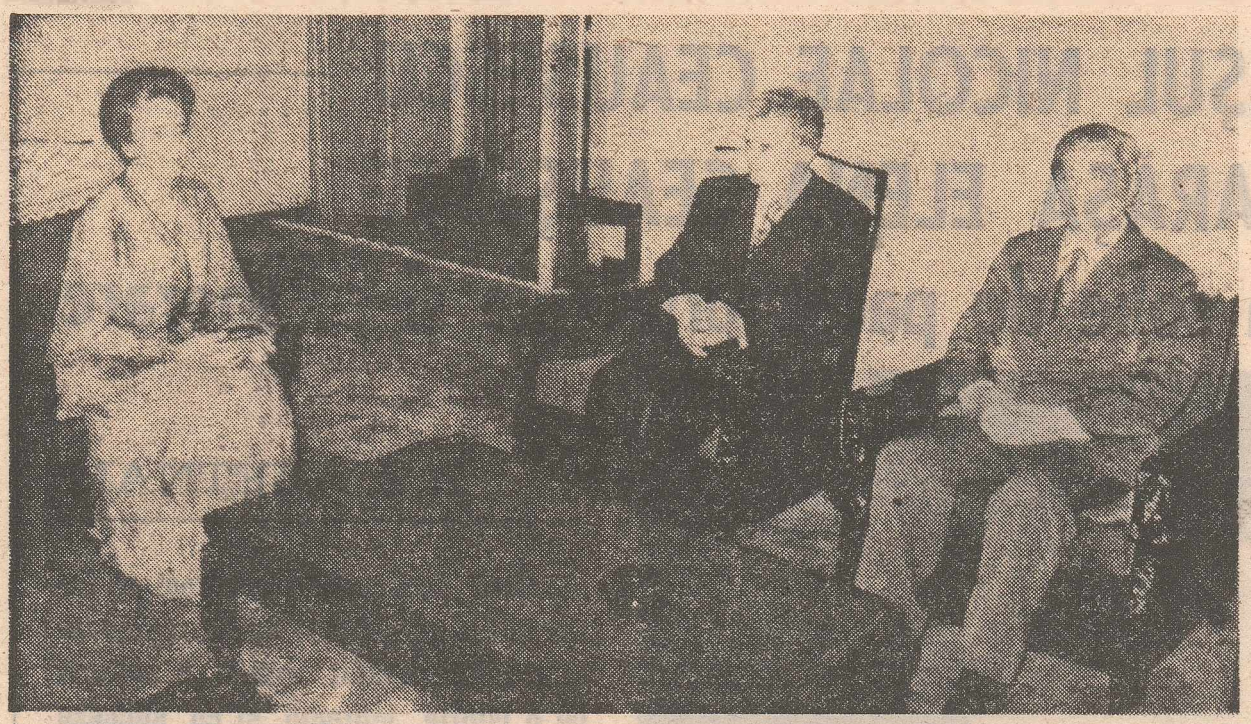
A fi patriot român — idee la care nu mă silește nimeni — ține de conștiința și de ființa mea gînditoare de frumos.

Mă pot supăra, și mă supăr de multe ori, pe mine, pe tine, pe el, pe noi, pe voi, dar NICIODATĂ PE ȚARĂ. Sînt, cred eu, un frumos nebun desăvîrșit.

FĂNUȘ NEAGU ■

București, aprilie 1988

Largi posibilități de extindere și intensificare a raporturilor româno-vietnameze

Întemeiate pe principiile noi de raporturi dintre state, pe înțelegere și colaborare prietenească, relațiile româno-vietnameze s-au dezvoltat continuu, corespunzător dorinței celor două țări și popoare. Un rol determinant în dezvoltarea acestor relații, în extinderea conlucrării și adîncirea cooperării româno-vietnameze l-au avut întîlnirile și convorbirile la nivel înalt de la București și Hanoi. O nouă expresie a voinței reciproce de a dezvolta și diversifica în continuare aceste relații o constituie recenta vizită oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Socialistă Vietnam, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist din Vietnam și a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste Vietnam.

În timpul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut convorbiri oficiale cu tovarășii Nguyen Van Linh, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Vietnam, și Vo Chi Cong, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste Vietnam. În cursul convorbirilor, s-a procedat la o informare reciprocă în legătură cu activitatea Partidului Comunist Român și a Partidului Comunist din Vietnam, a popoarelor român și vietnamez, cu preocupările lor de perspectivă privind construcția socialismului în cele două țări. În acest context, a fost evidențiat rolul însemnat al Comisiei mixte româno-vietnameze de colaborare economică și tehnico-științifică în identificarea unor noi posibilități de intensificare a colaborării bilaterale, care să ofere stabilitate și largă perspectivă raporturilor dintre România și Vietnam.

Convorbirile au prilejuit, de asemenea, și un amplu schimb de păreri în legătură cu principalele probleme ale vieții internaționale. În acest cadru, a fost exprimată îngrijorarea popoarelor român și vietnamez față de situația gravă și complexă care se menține în lume, apreciindu-se că este necesar să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre confruntare și război, pentru înfăptuirea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru instaurarea unei păci trainice pe planeta noastră. În același timp, a fost reafirmată însemnătatea eliminării forței și a amenințării cu forța din viața internațională, a reglementării problemelor litigioase dintre state, a tuturor stărilor de încordare și conflict exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, pe baza respectării independenței și suveranității naționale, a integrității teritoriale, a dreptului fiecărui popor de a se dezvolta liber, fără nici un amestec din afară. În ceea ce privește problema Kampuchiei, s-a ajuns la concluzia comună că trebuie făcut totul pentru o soluție politică, prin negocieri, că trebuie să se meargă spre reconcilierea națională în Kampuchia și retragerea trupelor vietnameze, pentru încetarea oricărui amestec străin în treburile interne kampuchiene, că trebuie să se asigure dezvoltarea independentă, democratică, neutră și nealiniată a Kampuchiei, instituirea unor relații de prietenie și colaborare între toate țările Indochinei. Pornindu-se de la situația economiei mondiale, s-a subliniat necesitatea soluționării globale a problemelor subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice internaționale, care să asigure progresul tuturor natiunilor, stabilitate politică și economică în lume. A fost evidențiată, de asemenea, însemnătatea participării active la soluționarea problemelor complexe ale lumii de azi a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în dezvoltare, nealiniate, vital interesate într-o politică de colaborare, de independență și pace.

Apreciind vizita efectuată, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că ea se va înscrie ca o nouă contribuție la promovarea, prin eforturi comune, a prieteniei și colaborării între partidele și popoarele noastre, la cauza păcii și colaborării internaționale.

La rîndul său, tovarășul Nguyen Van Linh a declarat că prin vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu înțelegerea reciprocă și colaborarea fructuoasă se vor consolida și mai mult.

Deschizînd, prin înțelegerile la care s-a ajuns în timpul desfășurării ei, noi perspective conlucrării reciproc avantajoase româno-vietnameze, asigurînd extinderea legăturilor dintre România și Vietnam pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de activitate, precum și întărirea conlucrării celor două țări pe arena internațională, în folosul reciproc, al cauzei păcii și înțelegerii pe tot globul, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în R.S. Vietnam reprezintă o nouă contribuție de seamă la dezvoltarea relațiilor de prietenie româno-vietnameze, un moment important în cronica relațiilor dintre cele două țări și popoare.

ION CODRU ■

Contribuție importantă la întărirea prieteniei și colaborării româno-mongole

Relațiile româno-mongole de prietenie și colaborare pe multiple planuri — politic, economic, tehnico-științific, cultural — au avut un curs ascendent. Un rol hotărîtor în evoluția acestor relații l-au avut întîlnirile și convorbirile la nivel înalt, desfășurate la București și Ulan Bator, care au adus de fiecare dată contribuții de prim rang la dezvoltarea prieteniei și conlucrării româno-mongole, deschizînd noi și largi perspective raporturilor dintre cele două partide, țări și popoare, în toate domeniile de activitate. Între cele două țări au fost semnate și se află în vigoare Tratatul de prietenie și colaborare (încheiat la București în 1983), numeroase acorduri, programe și înțelegeri care conferă stabilitate și trăinicie relațiilor dintre România și Mongolia, deschid largi posibilități pentru colaborarea și conlucrarea dintre cele două țări. Un nou impuls va da acestor direcții și vizita oficială de prietenie efectuată săptămîna aceasta în Mongolia de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația secretarului general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluționar Mongol, președintele Prezidiului Marelui Hural Popular al Republicii Populare Mongole, întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu cu tovarășul Jambîn Batmunh și tovarășa A. Dariimaa.

În timpul convorbirilor oficiale dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Jambîn Batmunh s-a procedat la o informare reciprocă cu privire la activitatea și preocupările celor două partide pentru înfăptuirea hotărîrilor stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, respectiv Congresul al XIX-lea al Partidului Popular Revoluționar Mongol, la mersul construcției socialiste în România și Mongolia și a avut loc un larg schimb de opinii în probleme bilaterale, precum și în legătură cu aspecte actuale ale vieții politice mondiale. S-a subliniat cu satisfacție că relațiile dintre partidele și popoarele celor două țări au cunoscut un curs ascendent pe plan politic, economic, cultural-științific și în alte sfere de activitate, în spiritul prețuirii și respectului reciproc, al Tratatului de prietenie și colaborare dintre cele două țări. Totodată, s-a apreciat că potențialul în continuă creștere al economiilor celor două țări oferă condiții favorabile pentru extinderea și mai puternică a legăturilor româno-mongole, pentru realizarea unei creșteri însemnate a schimburilor comerciale și pentru lărgirea cooperării bilaterale, pentru îndeplinirea în bune condiții a prevederilor Programului de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice pe perioada de pînă în anul 2000. S-a apreciat că intensificarea colaborării între România și Mongolia, în toate domeniile de interes comun este în interesul și spre binele ambelor popoare, al socialismului, păcii și înțelegerii.

În același cadru, miercuri după amiază, a avut loc, la Ulan Bator, un mare miting al prieteniei româno-mongole. Cuvîntările rostite de cei doi conducători de partid și de stat au subliniat importanța întăririi unității și colaborării dintre partidele comuniste și muncitorești, dintre forțele progresiste, antiimperialiste de pretutindeni, în lupta pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre confruntare și război, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și războaie, o lume a păcii și cooperării.

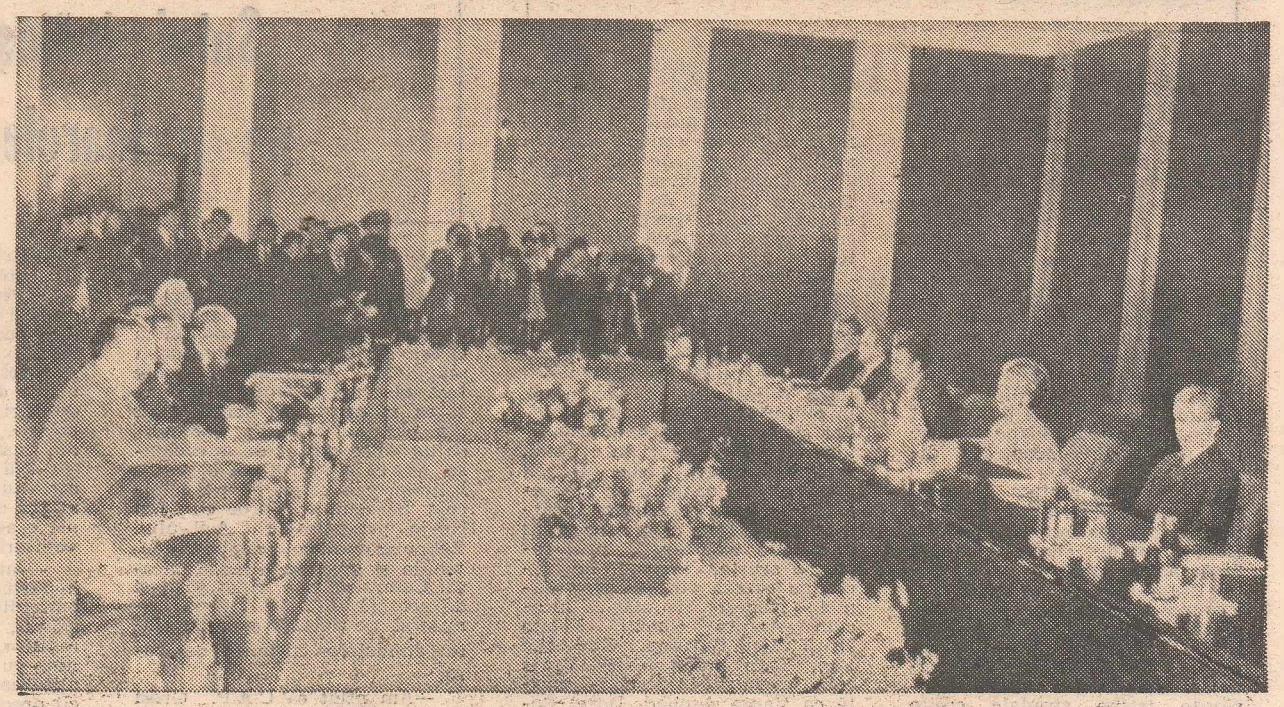
Un moment deosebit în cadrul vizitei l-a constituit înmînarea, tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în cadrul unei ceremonii solemne, a Ordinului Suhe Bator, cea mai înaltă distincție a Republicii Populare Mongole, de către tovarășul Jambîn Batmunh, secretar general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluționar Mongol, președintele Prezidiului Marelui Hural Popular al Republicii Populare Mongole. Solemnitatea, în cadrul căreia au luat cuvîntul tovarășul Jambîn Batmunh și tovarășul Nicolae Ceaușescu, a pus în evidență înalta apreciere, stima și prețuirea deosebită de care se bucură activitatea revoluționară a conducătorului partidului și statului nostru, închinată fericirii poporului nostru, cauzei socialismului și păcii, a reliefat prietenia dintre partidele, țările și popoarele noastre.

Moment de referință în cronica raporturilor româno-mongole, recenta vizită la Ulan Bator a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, va contribui, fără îndoială, la întărirea prieteniei și la dezvoltarea colaborării și conlucrării între România și Mongolia, în interesul reciproc, al cauzei socialismului, progresului, colaborării și păcii pe planeta noastră.

ION D. GOIA ■

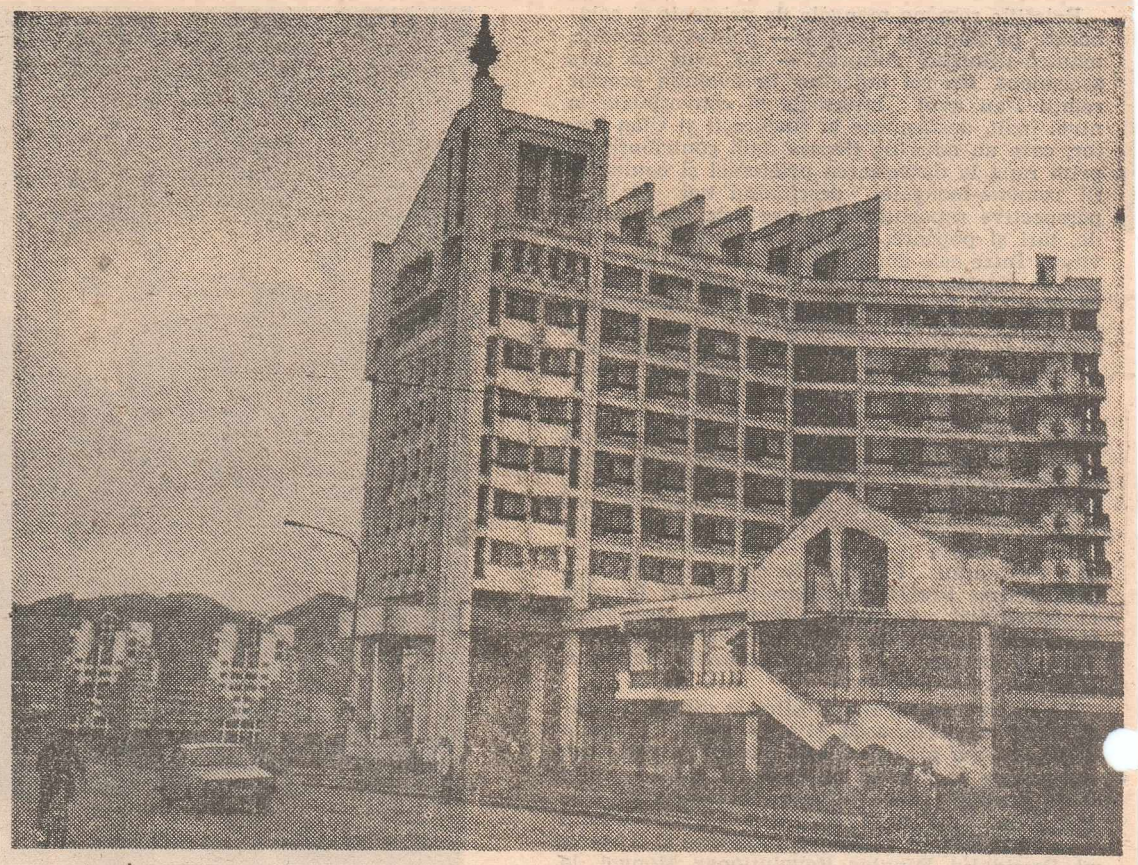
Mîndru-i Maramureşu!

Cine a trecut prin Maramureş, chiar şi numai cîteva zile, nu-l uită niciodată.

Eu, atît cît i-am străbătut drumurile şi l-am văzut nu doar cu ochii minţii ci şi cu inima, am rămas iremediabil cucerit de oameni şi de aşezările lor frumoase. Peste tot pe unde am umblat, fie prin Munţii Gutiiului şi Ţibleşului, pe minunata vale a Marei şi Izei, fie pe la Sighet sau la Baia Sprie, la Borşa, Tg. Lăpuş, Baia Mare sau la Groşi ori în alte oraşe şi sate de pe colnicele Subcarpaţilor răsăriteni, peste tot am întîlnit suflul înnoitor al vremurilor noastre.

Dar am admirat nu numai vestitele peisaje industriale sau montane cu porţi maramureşene incrustate în lemn şi piatră ca nişte remarcabile opere de artă, nu numai arhitectura modernă a oraşelor şi satelor, ci şi renumitele flori de mină, cu cristale viu colorate, întîlnite ca podoabe în multe instituţii, fabrici şi case de gospodari : stibine albăstrii şi maro, cuarţuri transparente cu faţete plane, barite albe, galbene şi roşii, pirite şi alte cîteva zeci de minerale, care-s adevărate tezaure dăruite cu generozitate de munte.

Cred că de aceea am fost tentat să supranumesc aceste meleaguri blagoslovite de natură, dar şi de muncă şi luptă, Ţara florilor de mină.

Pe temelia politicii ştiinţifice, realiste a Partidului Comunist Român de industrializare socialistă în ritmuri înalte, de dezvoltare armonioasă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, anii revoluţiei şi construcţiei socialiste, îndeosebi anii de glorie ai Epocii Nicolae Ceauşescu, reprezintă şi pentru judeţul Maramureş o perioadă eroică, de dezvoltare economico-socială fără precedent. Alături de ramurile tradiţionale ale industriei — extracţia şi prelucrarea minereurilor, metalurgia neferoasă, industrializarea lemnului — în economia judeţului au apărut ramuri noi, cum sînt construcţia de maşini, industriile confecţiilor, textilelor, faianţei şi sticlăriei, alimentară ● În anul 1987, faţă de anul 1965, producţia industrială a cunoscut o creştere de 430 la sută ● Minereritul din judeţ realizează azi 40 la sută din producţia naţională de metale neferoase. Prin dezvoltarea acestui sector, precum şi a metalurgiei neferoase a crescut numărul oamenilor muncii ocupaţi în acest domeniu cu aproape 25 000 faţă de 1955 ● Au fost deschise noi mine la Ilba şi Şuior şi puse în exploatare zăcămintele de la Toroioaga, Gura Băii, Burloaia, Dealul Bucăţii, Măgura II ● Întreprinderea metalurgică de metale neferoase din Baia Mare produce de 600 de ori mai mult cupru electrolitic, de 30 de ori mai mult cupru convertizor, de 45 de ori mai multe laminate de plumb

Oraşul de pe Săsar

Baia Mare. Un oraş superb. Mai ales acum, în miez de primăvară, cînd în grădini înfloresc cireşii, municipiul de la poalele Munţilor Gutii încîntă privirile şi inima. Prin tot şi prin toate, reşedinţa judeţului Maramureş, această veritabilă perlă a nordului românesc, degajă o puternică personalitate.

Anii socialismului, cu deosebire ultimele două decenii scurse de la reorganizarea teritorial-administrativă, au însemnat şi pentru Baia Mare, şi pentru toţi maramureşenii, un salt spectaculos în contemporaneitate. Aplicarea consecventă de către conducerea partidului, personal de secretarul general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a principiului repartizării echitabile a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării a prilejuit şi municipiului de pe Săsar dobîndirea unor noi valenţe. Alături de activităţile tradiţionale — extracţia şi prelucrarea minereurilor, metalurgia neferoasă — dezvoltate şi ele continuu, apar noi ramuri industriale, materializate în puternice unităţi amplasate pe cele două platforme industriale ale oraşului — ne spune tovarăşul Gheorghe Roman, prim-secretar al comitetului municipal de partid, primarul municipiului. Lîngă unităţile metalurgice şi de prelucrare a minereurilor, pe platforma industrială de est au fost amplasate mari întreprinderi constructoare de maşini, de prelucrare a lemnului, de materiale de construcţii, iar pe platforma industrială de vest au fost construite obiective ale industriei uşoare şi alimentare. Din cele 24 întreprinderi industriale existente, totalizînd azi o producţie de aproape 21 miliarde de lei, şapte s-au construit şi au fost puse în funcţiune în ultimii douăzeci de ani.

Am trecut prin două dintre unităţile băimărene cele mai reprezentative — Întreprinderea mecanică de maşini şi utilaj minier şi Întreprinderea de faianţă „Faimar" — şi am putut constata atît gradul înalt de tehnicitate al proceselor productive, cît şi stăruitoarele preocupări ale colectivelor de aici pentru extinderea automatizării şi robotizării, pentru înnoirea permanentă a producţiei, pentru continua îmbunătăţire a condiţiilor de muncă şi viaţă. Sînt remarcabile realizările şi aspiraţiile lor.

Dar cel mai mult impresionează oraşul. Civilizaţia străzii şi a oamenilor. În perioada 1968-1988, s-au construit la Baia Mare noi blocuri de locuinţe însumînd aproape 42 000 de apartamente, în mari ansambluri, precum Săsar, Decebal, Gării, Bogdan Vodă, Traian ; s-au înălţat construcţii cu caracter de unicat : facultăţi de subingineri, licee şi şcoli profesionale, instituţii de artă şi cultură de elevată ţinută, toate reliefînd funcţia cultural-educativă a oraşului, sporindu-i personalitatea. Peste 85 la sută din suprafaţa locuibilă actuală — ni s-a precizat — este nou construită, fapt ce concură la împlinirea unui peisaj urban de înaltă ţinută arhitecturală.

Cartierul din inima muntelui

Cam la doisprezece kilometri de reşedinţa judeţului, la Baia Sprie, masivul Gutii pare o piramidă enormă, inexpugnabilă. Aici, la sute de metri sub cota zero, un detaşament de mineri, condus cu destoinicie de ing. Ioan Izvoran, directorul exploatării şi flotaţiei locale, urmăreşte cu înverşunare filoanele de minereuri. De-a lungul anilor, străduindu-se să dea ţării cantităţi cît mai mari de astfel de resurse, ei, minerii, au transformat inima muntelui într-un fel de cartier cu străzi şi bulevarde suprapuse, tăiate în stei de piatră dură. În ultimii 20-25 de ani, s-au extras din acest loc milioane şi milioane tone de roci sparte, de concentraţii diverse.

Îmbrăcat în costum de protecţie şi avîndu-l drept ghid pe tînărul inginer miner Francisk Bakoş, şef de sector la numai 31 de ani ai săi, coborîm cu liftul ultrarapid, cu „colivia", cum i se mai zice schipului în limbaj obişnuit, la ultimul nivel. Cota şapte sute de metri. Galeriile principale şi auxiliare, de acces lateral, asemenea unei adevărate trame stradale croite prin stîncă şi dotate cu felurite instalaţii (de purificare şi umidificare a aerului, de transport electric sau mecanic şi de evacuare a apelor provenite din infiltraţii etc., ne conduc direct în abataj, la posturile de lucru, acolo unde bravi mineri, înzestraţi cu tehnică de ultimă oră, inclusiv cu televiziune cu circuit închis, se luptă din răsputeri cu duritatea cremenii.

Ne ferim din calea agregatelor de încărcare şi transport autopropulsate de tip Wagner, care aleargă ca nişte bolizi lunateci, străpungînd bezna cu farurile lor puternice, asemenea unor reflectoare cu claxon, şi, în puţine clipe de răgaz, pe fondul sonor al motocompresoarelor de perforat găuri în evantai, schimbăm cîteva vorbe, atît cît e posibil, cu oamenii de la pregătire-puşcare sau de la încărcare-descărcare. După răspuns la salutul tradiţional, prin rapoarte scurte, impuse de disciplina severă din abataj, vrednici mineri fruntaşi, precum Andrei Chiriti, Vasile Druţă, Ion Buruian, Gheorghe Pop, Ioan Coteţ, Vasile Vraja sau „wagneriştii" de cursă scurtă ca Varga Arphad, Dorel Petric, Ioan Neszdi şi Alexandru Groban, ne vorbesc despre munca şi viaţa lor. Spre regretul meu însă, în şutul de zi n-am întîlnit pe nici unul dintre cîştigătorii ultimei ediţii a „Diamantului de Maramureş". Mi-am amintit, însă chiar acolo, în abataj, spusele minerului-director, originar din Mediesu Aurit, absolvent al Institutului de mine din Petroşani, promoţia '59, care de aproape 20 de ani, neîntrerupţi, conduce cu destoinicie destinele minerilor de la Baia Sprie : „Dispunem de o dotare tehnică de mare productivitate şi eficienţă, aproape în totalitate de producţie românească la nivelul celei mai avansate din Europa chiar şi din lume. Dar avuţia noastră cea mai de preţ sînt tot oamenii. E bine să ştie de la început, atît cel care vrea să muncească la noi, cît şi cel care doreşte să ne viziteze, că a munci la E.M. Baia Sprie este o cinste. Colectivul nostru e format numai din oameni harnici, săritori la nevoie, buni profesionişti, oameni de omenie. Datorită lor, de două ori am ocupat locul 1 în întrecerea socialistă pe ramură şi tot de două ori am fost distinşi cu Ordinul Muncii clasa I. Nici anul acesta sper să nu fim prea departe de rezultatele bune de pînă acum.

Satul trăieşte pe picioarele lui

De la Sighetu Marmaţiei, după o discuţie cu primăriţa municipiului, am pornit grăbit pe valea Izei şi Marei, cu intenţia nemărturisită de a poposi la Groşi, mult mai devreme decît scăpătatul soarelui. Ninsese însă zdravăn pe Gutii şi traversarea muntelui pe serpentinele din preajma Crestii Cocoşului se dovedise destul de anevoioasă, aşa că am sosit cu oarecare întîrziere în satul de pe colnicele Săsarului. Noroc cu Ion Horje, preşedintele C.A.P.-ului. Zăbovise omul cu treburi în zootehnie şi încă nu plecase acasă. Cum s-ar zice, l-am găsit şi de această dată la datorie : ţinuse să fie de faţă şi la furajarea animalelor cu tainul de seară.

—Am aflat că C.A.P. Groşi a fost distinsă nu demult cu „Meritul Agricol" clasa I, pentru care anume motiv ?

—Pentru producţia de 4 450 de litri de lapte obţinută în medie, anul trecut, de la fiecare vacă furajată. E un salt, dacă socot că am pornit-o, cu ani în urmă, de la mai puţin de 2 000 de litri. Din totalul de 850 de bovine, 200 sînt vaci de lapte din rasa Brună de Maramureş.

—Să înţelegem că zootehnia constituie aici preocuparea numărul unu, că sectorul zootehnic e aducătorul celor mai mari venituri ?

—Într-un fel, da. Pentru că, în părţile noastre, pămînt pentru agricultură e puţin şi cam zgîrcit, nu tocmai favorabil cerealelor. Prin fertilizări susţinute cu gunoi de grajd, prin aplicarea neabătută a agrotehnicii precum şi prin lucrări speciale de drenare şi combatere a eroziunii am izbutit, totuşi, să obţinem producţii bune ; am obţinut anul trecut 40 000 kg cartofi, 4 200 kg grîu, 5 100 kg orz şi 7 000 kg porumb-boabe la hectar.

—Cîte braţe de muncă aveţi ?

—Numai 811. Dar mai vin şi ne ajută, în vîrf de campanie, şi sătenii noştri care au serviciu în oraşele apropiate. În timpul lor liber, firească. Valoarea unei norme convenţionale a crescut de la 37 de lei în 1983, la 57-60 lei în 1987, plus produsele cuvenite.

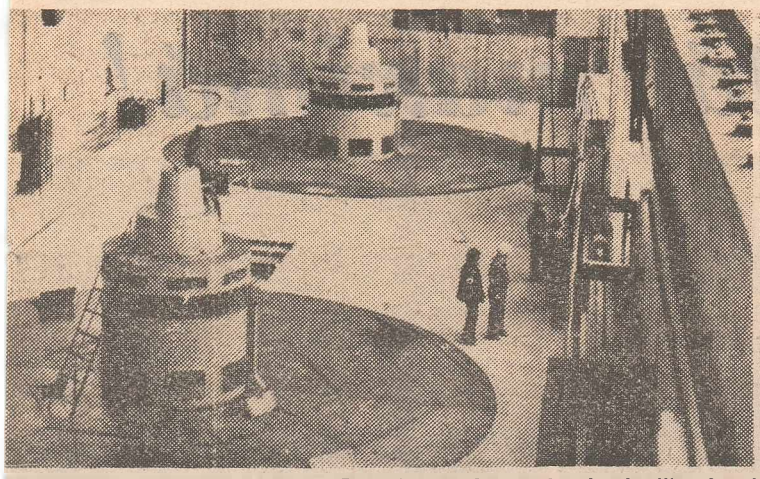
Că astfel stau lucrurile, ne-o dovedeşte însăşi faţa satului prosper, cu case mîndre şi frumoase, înălţate peste colnicele Săsarului. Numai în ultimii cîţiva ani — ne-a mărturisit Dumitru Capră, primarul, sosit între timp de la o şedinţă — la Groşi s-au construit numeroase case, între care peste 100 tip vilă, cu etaj, cu 4-5 camere mari, parchetate, dotate cu garaje la subsol, cu scări de acces interior, cu băi faianţate, cu televizoare, cu telefoane, cu instalaţii de apă curentă şi chiar cu încălzire centrală.

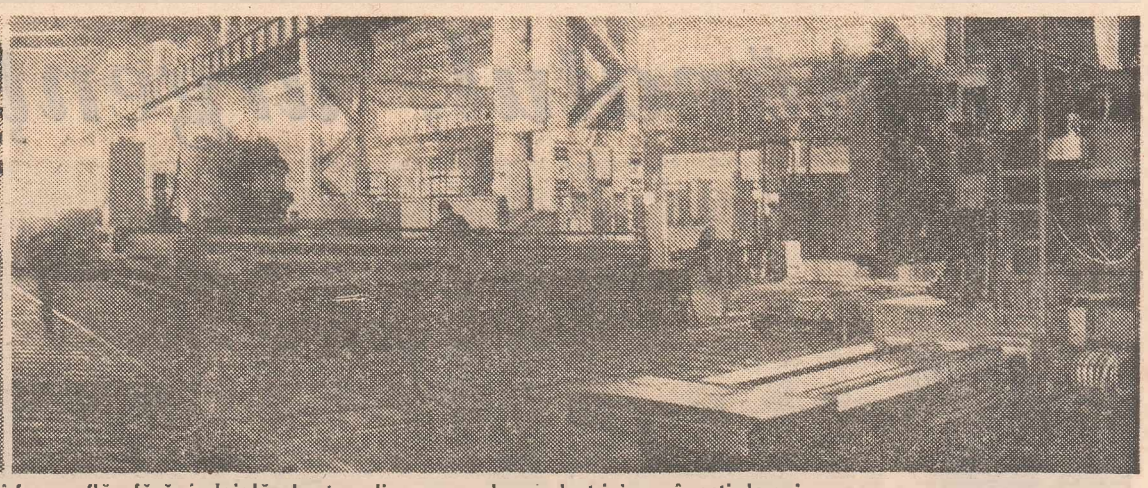
Cine-s proprietarii lor ? Nu-s alţii decît îngrijitorii-mulgători ca Pavel Bolte, Vasile Ardusădan, Dumitru Bisa, sau simpli ţărani cooperatori.

Ei şi-au sporit veniturile obţinute din cooperativă, crescînd animale şi păsări pe lîngă casă, muncind pe fiecare palmă de pămînt, valorificînd surplusul de fructe şi legume obţinute din propriile grădini. Avem — mai zicea primarul — circa 50 de maşini proprietate personală, 25 de telefoane individuale cu prefix, apoi mai avem, înălţate în ultimele două decenii, numeroase edificii publice — magazine, şcoli, dispensar medical, primărie nouă, cămin cultural.

Aşa încît, aici, în Subcarpaţi, satul trăieşte şi se dezvoltă frumos, pe propriile picioare, prin munca oamenilor săi.

Pagină realizată de
MIHAI STĂNESCU

Dotările moderne și tehnologiile de virf se află, fără indoială, la temelia succeselor industriei românești de azi

RECUPERARE • RECONDIȚIONARE • REFOLOSIRE

Amintirea unui loc fruntaș

Ani de-a rîndul, Întreprinderea județeană de recuperare și revalorificare a materialelor refolosibile Iași s-a situat constant pe primele trei locuri din țară. Către sfîrșitul anului trecut, însă, se putea constata că Iașul făcuse un surprinzător pas înapoi. Întreprinderea ieșeană se afla atunci, cum cu tristețe declara în noiembrie 1987 însuși directorul Petre Martinaș, „cam tot pe locul trei, dar din coadă". Au mai trecut două luni și — din nou surprinzător ! — Iașul a reușit să recupereze însemnatele restanțe înregistrate pe primele zece luni, ba chiar să-și depășească planul pe 1987. Am încercat în repetate documentări să descifrăm cauzele acestei discontinuități într-o activitate de o asemenea importanță cum este aceea a recuperării, revalorificării și refolosirii.

E multă vreme de cînd depozitul „Manta Roșie", aparținînd I.J.R.V.M.R. trebuia mutat din strada Dimineții. Noul cartier al Iașului, meritîndu-și cu prisosință numele „Frumoasa", a venit peste centrul de colectare, dînd naștere la o proastă vecinătate și la un nesfîrșit șir de reclamații. Orice posibilitate de extindere a activității de recuperare devine imposibilă, pentru că în spațiul restrîns, sugrumat între blocuri, nu se pot face nici prelucrări, nici expediții. Mecanizarea, din aceleași motive de spațiu, este egală cu zero. „La o colectare mai puternică — și uneori curg cîte 100 de mașini pe zi, nici nu ai unde să răsufli — afirmă Ioan Auslingher, șeful biroului Colectări. „Folosirea sonetei (utilaj de spart fonta) ne aduce toți locatarii din blocuri pe cap, adaugă Mihai Rotaru, contabilul șef. O nouă investiție ne-ar ajuta foarte mult în muncă".

Cum aveam să aflu la Comitetul județean de partid Iași, investiția absolut necesară unei activități noi, moderne de colectare, sortare, prelucrare și redistribuire a resurselor recuperate, se află într-o fază avansată de finalizare. Directorul Petre Martinaș visează mereu, cu ochii deschiși, la viitoarea construcție, în care cele două centre de recuperare — situate în momentul de față la mare distanță unul de celălalt — se vor găsi după același gard, iar gardul se va întinde suficient pentru a putea permite cele mai moderne dotări și o activitate pe măsura capacității de dezvoltare industrială a Iașului. Pînă atunci însă, oamenii ce se ocupă de recuperare au nevoie de înțelegere și sprijin din partea celor din jur, fie doar și pentru faptul că o întreprindere de acest gen este, incontestabil, legată de furnizorii din județ. Restanțele înregistrate la un moment dat în îndeplinirea planului la materialele recuperabile din oțel — spre a lua un exemplu — se regăseau la Combinatul de Utilaj Greu și la Întreprinderea „Metalurgica". Sînt, cu alte cuvinte, colective care au înțeles importanța celor 3 R dar și din cele care mai consideră această activitate un fel de „curățenie generală" ce trebuie făcută din cînd în cînd prin secții și curți, prilej cu care se adună o mulțime de „resturi" — în mentalitatea lor — ce trebuiesc depozitate undeva. Atunci, colectivele cu pricina își amintesc că mai există și I.J.R.V.M.R.-ul, deși, n-am zice după deplasarea de la Iași, că acesta nu face totul spre a-și face permanent simțită existența. Este luat în seamă, însă, doar din timp în timp, prilej cu care sînt expediate cîteva mașini, în care haosul domnește pe deplin. Că lucrurile stau așa reiese nu doar din restanțele de care se face mereu responsabil Combinatul de Utilaj Greu, ci și din vorbele celor de la Atelierul proiectare consumuri specifice, în sarcina căruia intră și recuperarea : „Vom lămuri oamenii din secții asupra importanței activității de recuperare a materialelor refolosibile". Asta trebuia făcut de mult la C.U.G. Iași, ca și la „Metalurgica" de altfel, mai ales că în marea majoritate a întreprinderilor din județ, mentalitatea după care ceea ce rămîne după încheierea unui proces tehnologic ar fi „gunoi" a dispărut cu totul. „Tehnoton", spre exemplu, firmă de prestigiu, poate oferi oricînd și oricui soluții ingenioase, nu doar în materie de electronică, ci chiar pe tema luată în discuție. Astfel de unități în care oamenii au înțeles că recuperarea echivalează cu exploatarea unei mine de la suprafață, le și sar în ajutor celor de la I.J.R.V.M.R., atunci cînd planul acestora este amenințat de neonorarea unor angajamente. „Pentru a acoperi restanțele Combinatului de Utilaj Greu și ale Întreprinderii „Metalurgica" pe anul trecut — declara Petre Martinaș — am inițiat o serie de colectări suplimentare, acțiuni de masă în care ne-au ajutat nu doar marii furnizori — I.M.A.M.U.A.S., Întreprinderea de piese auto, Combinatul de fibre sintetice, I.U.P.S.R. Iași — ci și cei mici, din comunele și satele județului, precum și populația".

Un județ care s-a situat constant, ani de-a rîndul, pe primele locuri, va găsi, cu certitudine, resursele spre a înlătura, acolo unde mai persistă, o veche mentalitate, conform căreia mai există noțiunea „deșeu", făcînd posibilă integrarea totală a celor 3 R în calculele de eficiență și rentabilitate. Va reveni atunci, cu certitudine, în fruntea clasamentului, a cărui amintire a rămas, încă vie.

LIANA MOLNAR ■

Frumuseți și piese noi

Nimic mai simplu decît să tăi o mașină în bucăți. Dar cînd treaba asta trebuie s-o faci zilnic, problemele se complică, atingînd proporțiile unei industrii care cere organizare, pricepere și mai ales conștiința clară a utilității. La I.T.B. intră anual în descompunere 430 de foste taxiuri. Asta înseamnă că în fiecare zi, cam o „Dacia" și jumătate este desfăcută în părțile componente. După care începe piguleala : o parte din piese se recuperează în vederea reconditionării, altele (în pondere foarte mică) trec în folosință directă pe alte mașini, iar restul se duce la topire. Inginerul Ion Jocu, șef de serviciu la organizarea muncii de la Exploatarea transporturi, camioane-taximetre a I.T.B. a făcut o statistică din care rezultă că, după prețurile din comerț, două treimi din mașinile casate puteau fi recuperate. Așa se face că, în '85, această activitate s-a reluat ca o preocupare distinctă în cadrul Exploatării, cu normare și tehnologii specifice, cu oameni specializați în „demolarea mașinilor", cu flux de producție în toată regula. S-a trecut și la specializarea unor ateliere proprii în anumite operațiuni : reconditionări mecanice „Dacia" — pe Glucozei — pentru furgonete — în Giulești, pentru camioane — în Șos. Alexandriei, pentru electrice, la toate tipurile de mașini — în str. Galați ș.a.m.d. Bilanțul pe '87 al activității acestor ateliere vorbește de la sine : au fost reconditionate piese în valoare de peste 10 milioane lei. Reintrarea lor în circuit a adus Exploatării economii de 20 milioane lei, bani care s-ar fi cheltuit pentru cumpărarea de piese noi. Altfel spus, peste jumătate din planul de aprovizionare pe anul trecut a fost realizată din recuperarea și reconditionarea pieselor vechi.

Desigur, e discutabil dacă — sau poate se subînțelege că „noile" piese n-au fiabilitatea unor piese noi. Dar prima treaptă de refolosire a lor rezolvă deopotrivă și niște aspecte financiare (beneficii, reducerea cheltuielilor de producție ș.a.), și niște probleme stringente de aprovizionare cu piese de schimb. Una peste alta, se poate spune că I.T.B.-ul, pe cît de repede își uzează mașinile, pe-atît de repede și le pune „pe picioare." Un mare merit în treaba asta îl are sistemul de organizare a respectivei activități dar și oamenii care-i dau viață și care sînt dintre cei mai pricepuți ai I.T.B.-ului : Călin Gheorghe (un „pionier" al celor trei „R"), Moloiu Petre, Velea Mircea, Săndulescu Ștefan și toți ceilalți „chirurgi" care dintr-un cimitir de mașini scot frumuseți și piese noi.

O. ȘTIREANU ■

Noul, acest lucru... vechi

Dacă s-ar aduna pașii făcuți cu cele mai bine de un milion de perechi de încălțăminte, produse anual la Fabrica de încălțăminte și pielărie Agnita (F.I.P.A.), planeta s-ar dovedi, probabil, nu destul de întinsă. Așezată drept în centrul țării, Agnita pare, privită din incinta acestei prestigioase întreprinderi, o invitație la drum, dar și la confort și eleganță. Marca F.I.P.A. nu mai e de mult o necunoscută pentru cei ispitiți de magazinele de specialitate. Trăind în două anotimpuri — din iulie pînă în decembrie și din ianuarie pînă în iunie — F.I.P.A. produce șase luni încălțăminte de iarnă (în special cizme) și celelalte șase, încălțăminte ușoară, de vară, totul numai pentru femei.

S-a născut așadar aici, în județul Sibiu, în ultimele decenii, o industrie valoroasă, mult apreciată și nu doar între granițele țării (dacă ne gîndim că aproape 85% din producția fiecărui an este destinată exportului). Astăzi, agniținii de la F.I.P.A. se simt cu adevărat urmașii vechilor meșteșuguri pielari ale căror bresle făceau faima ținutului. „Avantajul nostru este că avem o tăbăcărie proprie. Nu numai că scurtăm astfel drumul dintre materia primă și produsul finit, dar putem controla permanent calitatea materialelor, ne putem permite chiar și „idei" în acest domeniu", ne spune directorul, ing. Vasile Bucătaru. Noul este, la F.I.P.A., un lucru... vechi. Un lucru de toată ziua. „În fiecare an, producția noastră se înnoiește în proporție de 65-70%. Vă imaginați că o tînără femeie din zilele noastre nu e amatoare să poarte mai mult de două sezoane aceeași pereche de botine ori de sandale. Vrem, nu vrem, putem, nu putem, trebuie să ținem pasul cu moda".

În atelierul de proiectare și creație (șef de atelier, ing. Safta Bucătaru), jurnalele de modă se află pe toate mesele. Patru creatori de modele gîndesc în fiecare an 400-500 de modele noi, creații originale sau inspirate din moda europeană la zi. Se caută, de pildă, de mai multă vreme, o soluție tehnică pentru realizarea unui fel de imprimeu pe piele de bovină, care să decoreze un anumit model de cizmă. Ceva în genul zincografiei din industria tipografică. Se caută, se încearcă, probabil că se va găsi.

La F.I.P.A. predomină încălțămintea confecționată din piele de bovină, prelucrată și vopsită în atelierele de specialitate ale întreprinderii. Se lucrează însă și cu înlocuitori, ba chiar și cu material textil. „Producem un sortiment larg de papuci de casă din M.R.R. (materiale recuperate, refolosibile) din deșeurile textile ale fabricilor din județ. Ca în orice fabrică de confecții, nici la F.I.P.A. nu poate munci decît cine are gust, fantezie, dragoste pentru această meserie. „A existat cîndva o școală tehnică pentru pregătirea creatorilor de încălțăminte. Acum calificăm oameni prin cursurile de perfecționare din cadrul centralei. Evident, alegem pe cei mai înzestrați, pe cei dornici să facă această meserie. Nu ne mai grăbim : mă gîndesc la începutul activității noastre, cînd am fost nevoiți să angajăm oameni la întîmplare, fără cea mai mică probă de aptitudini. Nu înseamnă însă că am dat greș. Mulți dintre ei sînt astăzi lucrători de frunte".

Nicăieri poate inginerii tehnologi nu au mai mult de lucru decît aici. „Fiecare material nou înseamnă o tehnologie". S-ar putea adăuga și că schimbînd doar două-trei din cele trei sute (!) de elemente care compun o banală cizmă, se poate vorbi de un model nou, așadar de o tehnologie nouă sau măcar înnoită. Fețe, căptușeli, branțuri, calapoade, tocuri, adezivi, feluri și feluri de cuie, ace de cusut speciale, de mai multe tipuri, ață ș.a.m.d. sînt doar cîteva dintre cele trebuincioase pentru confecționarea unui obiect de încălțăminte, în manevrarea cărora sînt angrenați muncitori cu calificări foarte net diferențiate. „Tindem către policalificare. E foarte util ca în atelierul de creație, de pildă, să avem muncitori-confecționeri care să știe și tăbăcărie. Vor putea aprecia mult mai bine calitatea materialului, vor putea corecta unde este nevoie, vor putea concepe noi tehnologii de prelucrare în funcție de modelul nou de executat".

Directorul Bucătaru cîntărește în palmă un pantof din piele moale, catifelată. „O sanda de damă nu are voie să depășească 250 de grame. Iar o cizmă, 500—600 de grame. Peste aceste cifre nimic nu poate fi omologat". Iată deci un criteriu al calității mai puțin obișnuit. O mică expoziție — funcționînd și ca un fel de „istorie" a întreprinderii — alătură în rafturile cîtorva dulapuri modeste cele mai reușite, cele mai apreciate modele. De la cizmele incredibil de... „solide", fabricate în primele luni de producție, cu mai bine de două decenii în urmă, și pînă la linia ultramodernă a ultimelor, se poate vedea pas cu pas — la propriu vorbind — cum arată drumul către profesionalism al unei ambițioase întreprinderi.

TANIA RADU ■

Semănatul, urgență maximă!

C.A.P. Bunești : sortarea cartofilor înainte de a fi primiți în culcușul cald al pămîntului — una dintre condițiile esențiale care determină calitatea producției.

● O situație neprevăzută soluționată pe loc ● „Rabat în privința calității lucrărilor ? În nici un caz !" ● Chiar dacă anul trecut grindina a lovit în două rînduri recolta, am reușit să ne situăm pe un loc fruntaș ● Un ritm de lucru pe cît posibil mai rapid.

Doi vecini ambițioși

Cine a spus despre suceveni că sînt pe cît de inimoși, pe atît de harnici, nu a exagerat nicicum ! Un raid întreprins de noi în aceste zile de campanie în județul Suceava, cu intenția de a afla date „la zi" despre desfășurarea lucrărilor agricole de sezon, ne-a permis să constatăm că eforturile ce se depun aici în prezent, în acest domeniu, au eficiență, oglindesc în modul cel mai concret zicala conform căreia... „omul sfințește locul". Fără teoretizări sau digresiuni stilistice, vă propunem să parcurgem succint „filmul" unei zile obișnuite de lucru la două C.A.P.-uri : Bunești și Bosanci — două unități care, deși vecine, dispun de terenuri diferite din punct de vedere calitativ, fapt care determină și condiții de lucru deosebite într-o oarecare măsură. Dar, dincolo de unele aspecte care ar determina acreditarea ideii unei posibile asemănări între rezultatele obținute de cele două unități agricole, un fapt rămîne, însă, cert : acela că ambele unități menționate, prin producțiile pe care și-au propus să le realizeze în acest an, aspiră la înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare. Și, așa cum spuneam, să derulăm filmul faptelor...

★

...În incinta C.A.P. Bunești, undeva prin spatele curții, un tractor lăsat singur „mașină" motorina în gol. O primă impresie neplăcută care ar sugera un prim neajuns. Solicităm detalii și aflăm că „patrupedul" motorizat a pornit totuși la lucru în aceeași dimineață, de la ora 6, dar dealul l-a învins, a prins aer în instalație (vorba unui mecanizator), iar în cele din urmă i s-a fisurat arborele cotit. O întreagă echipă de mecanizatori l-a luat însă în primire și într-un timp record i-a schimbat tot ce trebuia, iar acum, după un scurt rodaj de o oră sau două va pleca din nou pe cîmp, unde îl așteaptă în brazdă mașina de semănat cartofi pe care o remorchează...

La punctul de lucru numit „Lac" al Fermei nr. 2 Uncești, condusă de Gheorghe Postelnicu, mașina respectivă nu a fost însă lăsată în așteptare.

— A fost o situație neprevăzută — ne precizează Florin Moisescu, inginerul șef al C.A.P. Bunești, aflat la acest punct de lucru. Pentru ca volumul lucrărilor stabilit pentru această zi să rămînă același, conform graficelor, am organizat o echipă operativă care să asigure pentru cîteva ore semănatul manual al cartofilor. În același timp, celelalte șase mașini lucrează din plin.

— Pentru că ați amintit de grafice : ce viteză zilnică de lucru ați adoptat ?

— În fiecare zi vom cultiva cartofi pe o suprafață de 40 de hectare. Astfel ar însemna că în cel mult 5—6 zile bune de lucru vom putea încheia această activitate. Este absolut necesar să menținem acest ritm cu orice preț.

— Chiar și cu prețul unui rabat în privința calității ?

— În nici un caz ! Ne-am impus acest ritm pentru că ploile din ultima vreme, ne-au silit să cam batem pasul pe loc. Am trecut însă, din vreme, la sortarea cartofilor, asigurînd astfel — prin șoiurile superioare care urmează a fi cultivate — una dintre condițiile esențiale care determină calitatea producției din acest an. De asemenea, pregătirea terenurilor s-a aflat permanent în atenția noastră, cu atît mai mult cu cît la noi sînt predominante solurile cenușii, levigate. În plus, în zona Petia, de pe teritoriul fermei nr. 3, terenurile instabile depășesc chiar 40—50 la sută din întreaga suprafață. Avem, deci, destule motive să acordăm o importantă deosebită pregătirii pămîntului. Dacă vremea ne va permite, în numai cîteva zile vom porni să însămînțăm porumbul și cînepa. Sperăm ca în acest an să obținem producții cu mult mai mari față de cele din anul trecut, cînd rezultatele nu au fost chiar pe măsura așteptărilor noastre !

— Au existat motive anume care să determine aceasta ?

— Porumbul, orzoaica, grîul, cînepa, aflate — cum se spune — în pîrg, au fost lovite nemilos de grindină. În două rînduri. Datele respective ne-au rămas întipărite în memorie : 13 iunie și 25 iulie. Și totuși, am reușit să încheiem anul cu beneficii de aproape 700 000 lei, să ne situăm pe un loc fruntaș la nivelul C.U.A.S.C. Anul acesta, însă, avem cu totul alte pretenții. Printr-o mai bună organizare a muncii, prin efectuarea tuturor lucrărilor agricole la parametri calitativi superiori dorim să demonstrăm că de pe același pămînt, cu aceiași oameni harnici se poate obține mai mult. Dacă veți avea un răgaz, mai treceți pe la noi și la toamnă, la vremea bilanțurilor !

★

...Pe panglica de asfalt ce șerpuiește către Suceava, la orele amiezii, alături de cai-putere ai autovehiculelor, cîteva care cu cai adevărați își fac apariția. Sînt încărcate cu saci cu cartofi pe care bosîncenii — oameni recunoscuți a fi dintre cei mai harnici — îi transportă în cîmp spre a fi orînduiți în culcușul cald și primitor al pămîntului. La distanțe aproape egale, pe marginea șoselei din vecinătatea terenurilor C.A.P. Bosanci grupuri de cooperatori sortează și încarcă cartofii în mașinile de semănat. În scurtă vreme constatăm că aici activitatea se desfășoară pe un front larg de lucru, pe suprafețe foarte întinse pe care cu greu le poți cuprinde cu privirea. Este și motivul pentru care cu greu am reușit să-l întîlnim pe Constantin Cordus, președintele C.A.P.-ului, un o încă tînăr și viguros căruia se pare — nimic nu-i poate scăpa din priviri. Chiar și pe parcursul discuției purtate cu noi scrutează cîmpul mereu, gata să intervină acolo unde i se pare că treaba nu merge bine. Dialogul e scurt, cuvintele îi sînt puține, datele pe care ni le oferă sînt lapidare :

— Pînă în prezent am terminat de semănat mazărea — 226 ha., orzoaica — 150 ha. și borceagul, pe 40 ha. Acum este rîndul sfeclei de zahăr și al cartofilor. La sfecla de zahăr am însămînțat pînă astăzi ceva mai mult de 160 de hectare din totalul de 250 prevăzute în plan...

Constantin Cordus, cu același aer grăbit, ne relatează că mai are nevoie de șase zile bune de lucru pentru a termina de însămînțat suprafața totală de 460 de hectare cu cartofi. Ritmul de lucru ? Pe cît posibil cît mai rapid ! Pînă în prezent doar 150 de hectare nu înseamnă prea mult, deși pe ansamblul lucrărilor C.A.P.-ul se situează printre fruntașii la însămînțări pe județ. Lucrul se desfășoară și aici în două schimburi, dar suprafețele sînt mari. Totuși, cele 12 mașini de plantat cartofi fac față bine pînă în prezent.

— Ce rezultate v-ați propus să obțineți în acest an ?

— În cel mai nefericit caz, aceleași ca și în anul trecut !

— Adică ?

— Cu cele 5 540 kg. grîu la hectar, 48 tone cartofi recoltați după aceeași suprafață, 65 tone de sfeclă de zahăr la hectar am reușit în toamna trecută să ne situăm pe locul întîi pe întregul județ. Este dreptul nostru să sperăm de această dată la mai mult, nu-i așa ?

— Bineînțeles !

CONSTANTIN BALACCIU ■
Fotografiile autorului

„Argumentele organigramei"

Dacă informația ar fi doar ceva care să te ajute să faci o mașină mai bună, ar fi simplu, dar nu este așa. Ea este implicată în absolut toate compartimentele unui proces de producție. Ce materii prime îți sînt necesare și în ce cantități, sau de unde le iei, cu cît le cumperi, cum le transporți, sau cîtă energie și ce formă de energie vei folosi, sau cum vei organiza producția, cu ce tehnologii vei lucra, ce piețe de desfacere interne sau externe vei avea, la ce preț vei vinde produsul, toate aceste întrebări își găsesc răspunsul numai prin analiza desfășurată corect și în temeiul unor informații corecte. În plus, pentru că lumea de astăzi trăiește într-un „flux informațional", informația de natură tehnică și economică nu are caracter sezonier, se înțelege, iar asta înseamnă că și analiza ei trebuie să fie permanentă. Altfel spus, că se impune o redefinire continuă a mijloacelor și a scopului, pentru creșterea nivelului calitativ al valorificării resurselor de care dispui la un moment dat, pentru instituirea unui raport optim între efort și rezultatul lui.

Să ne oprim asupra unui fapt : în lume, astăzi, se fac eforturi serioase pentru reducerea consumurilor de materii prime și energie. La noi, conducerea de partid și de stat a accentuat în mod deosebit, și în repetate rînduri, importanța acestei probleme. Trebuie să fim însă de acord că este nevoie ca produsul să-și păstreze parametrii calitativi, astfel încît el să fie la fel de bun ca înainte de operarea acestor reduceri, dacă nu chiar mai bun. Dar componenta capabilă a suplini aceste reduceri este, pînă la urmă, informația. Ea te ajută să concepi „altfel" produsul respectiv, inclusiv prin folosirea altor materii prime, ceea ce este de reținut fie și pentru faptul că, în acest fel, tendința de economisire care se manifestă pretutindeni în lume și a generat idei atît de valoroase nu poate fi împinsă, prin absurd, pînă acolo încît e crezut că poți să faci un lucru din nimic.

Noua revoluție științifică și tehnologică, așadar, conferă informației statutul de resursă economică nemijlocită. Și s-ar zice că, teoretic, toată lumea e de acord cu acest adevăr. Dar practic, adevărul acesta rămîne sub privirile unor conducători de unități economice tot la fel de inert ca un dosar uitat dintr-o arhivă prăfuită.

Directorul Institutului Național de Informare și Documentare, inginerul Gheorghe Anghel, ne spune că după ce dovedise încă o dată că astăzi fără o bună informare, e greu de crezut că mai poți să faci un pas înainte, cel care-l ascultase, directorul unei întreprinderi industriale, l-a răspuns cam în felul acesta : „E frumos ce spuneți, dar știți că eu plec de aici în fiecare seară tîrziu și de multe ori nu mai ajung să vorbesc cu copiii mei pentru că ei adorm pînă cînd mă întorc eu acasă ? Cînd să mai fac și asta ?".

Desigur, omul acela avea dreptate, dar cu această afirmație n-am închis discuția, ci abia o deschidem .Să trecem peste faptul că programul încărcat și lipsa de timp s-ar fi putut datora, între altele, chiar sistemului de informații deficitar la nivelul întreprinderii. Însă punctul de la care el începea să nu mai aibă deloc dreptate e marcat de această întrebare : că el, personal, nu se informa, este una, dar de ce priva și întreprinderea de această posibilitate ? Și de unde mentalitatea că el, tocmai el și numai el, ar trebui să se ocupe de această problemă ? Ce l-ar fi împiedicat să aleagă cîțiva specialiști, dintre subordonații lui, ca să se ocupe de informarea tehnică ? Nu l-ar fi împiedicat, în mod sigur, absolut nimeni. Dar așa se pare că sînt unii oameni, atunci cînd nu-i împiedică nimic își pun piedică singuri. În cazul de față, obstacolul ar fi fost că „organigrama" nu prevede posturi pentru o asemenea activitate.

Iată însă ce ne spune în continuare inginerul Gheorghe Anghel : „Dacă la nivelul țării există acest Institut Național de Informare și Documentare iar la nivel de ramură industrială există 26 de Oficii de informare-documentare, la nivelul unor unități economice — acolo unde ar trebui să se valorifice informarea — această verigă lipsește. Directorii acestor întreprinderi spun că nu există un cadru legal, la nivelul unității economice, pentru organizarea activității de informare tehnică. Pe scurt, ei au în vedere ceea ce cuprinde sau nu cuprinde organigrama întreprinderii. Dar argumentul lor nu este întemeiat, pentru că Legea nr. 5/1978, cu privire la organizarea și la funcțiile unităților economice, precizează că **funcția de informare e o funcție distinctă.** Pe acest temei, întru totul legal, unele unități și-au alcătuit nuclee de documentare, unele au și buletine interne, așadar au găsit o formă de asigurare a unor fluxuri informaționale pentru unitate. Deci „argumentul organigramei" nu este, în fapt, decît o justificare a inerției. Cine vrea să facă treabă, face, nu-i stă nimeni în cale. Iar la nivel de întreprindere asta depinde nu numai de director ci în primul rînd de Consiliul oamenilor muncii".

În discuție este, așadar, respectarea unei legi. Legea este bună. Legiuitorul a prevăzut importanța de prim ordin a informării tehnice. Dar efectul legii se împlinește, desigur, prin inițiativa fiecărei întreprinderi. Și chiar dacă e mai ușor să nu ai, decît să ai inițiativă, pentru că tot sîntem pe tărîmul economic ar fi cazul ca fiecare să-și pună întrebarea și cît pierde atunci cînd, în loc să acționeze, stă și privește.

Numai pe faptul de „a te naște poet" nu poți să contezi prea mult în această lume în care cantitatea de informații pe care o conține un produs a devenit un etalon al calității și competitivității produsului respectiv. O bună informare creează, se știe doar, nu numai posibilitatea de a apela la soluțiile altora ci și de a ajunge la soluțiile proprii, originale. Ea reprezintă una dintre condițiile esențiale ale creativității. Este și motivul pentru care un savant spunea că hazardul — clipa cînd scînteiază o idee nouă — îi ajută pe cei pregătiți.

D. CONSTANTINESCU ■

Sericicultura, o posibilă mină de aur

Despre creşterea viermilor
mătase şi producerea fibre-
naturale, îndeletnicire ates-
tă de documentele vremii în
omânia încă din secolul al
V-lea, se spune că, valorifi-
te la potenţialul lor maxim,
echivala cu „o mină de
ur" inepuizabilă. Oamenii
-şi petrec o bună parte a
eţii lor în „Staţiunea Cen-
ală de Producţie şi Cer-
tări pentru Sericicultură"
nt pasionaţi căutători
noi şi noi filoane în a-
astă posibilă mină de aur.
ste o activitate fascinantă,
etinzînd oameni aleşi, pen-
u că sericicultura ştiinţifică
seamnă astăzi punctul de
tîlnire al agriculturii cu
rta, al artei cu industria, al
lturii vechi cu civilizaţia.

Un răgaz oferit în lumea
gîndacilor" de mătase dezvă-
ie fantastice creaţii ale na-
rii, dar şi mai fantastice rea-
zări ale fiinţei umane. Să
punem atenţiei viermele de
mătase din specia „Bombyx
nori" — cel mai răspîndit în
ondiţiile climaterice ale ţării
oastre — şi să-l privim sub
n aspect — cel al alimentaţiei.
uncţia de nutriţie este una
lintre cele de maximă impor-
anţă, de ea depinzînd sănăta-
ea speciei, producţia de mă-
ase, fecunditatea. „Bombyx
nori" se hrăneşte numai cu
runză de dud. Viermii de mă-
ase şi dudul formează un cu-
lu greu de disociat ; dudul
fost „domesticit" în acelaşi
mp cu viermele de mătase,
-au transformat, au evoluat
n timp unul pentru altul.
între factorii externi se
stată că cel mai mult in-
luenţează hrănirea viermilor
de mătase temperatura. La
12°C, larvele nu se mai
hrănesc, activitatea alimen-
tară maximă înregistrîn-
du-se la temperaturi cu-
prinse între 18 şi 20°C. Ca-
tatea nutritivă a frunzei in-
luenţată de factorii menţio-
naţi anterior, precum şi poten-
ialul fiziologic al diferitelor
rase-hibrizi de viermi de mă-
tase, evoluţia genetică a acestora conferă un pronunţat caracter dinamic eficienţei de utilizare a hranei.

Larvele sînt atrase de frunzele de dud datorită existenţei în compoziţia acestora a unor substanţe specifice, printre care se numără şi morina. Substanţele sînt percepute de larve prin nişte receptori ce se află localizaţi pe antene, atracţia realizîndu-se de la distanţe de cîţiva centimetri.

Exigenţele alimentare impuse de viermele de mătase constituie factorii principali ai dificultăţilor pe care le are de întîmpinat sericicultura, ce nu poate fi practicată oriunde sau în orice sezon. Aceasta a determinat ca, tot mai mulţi cercetători să se preocupe de posibilitatea înlocuirii frunzei de dud, de conservarea acesteia şi, mai ales, de selecţia raselor de viermi de mătase. Ca în multe alte domenii, omul s-a străduit şi aici să perfecţioneze natura. Pentru sectorul de cercetare sericicolă asta înseamnă ameliorări pe baze genetice ale viermilor de mătase, tehnologii noi de creştere, bază furajeră şi alimentaţie, precum şi mecanizarea lucrărilor în sericicultură. Ţinînd seama de rolul prioritar al factorilor genetici în sporirea producţiei de gogoşi de mătase, un loc important l-au deţinut cercetările de genetică şi ameliorare a celor trei specii de viermi de mătase, care sînt Bombyx mori, deja amintit, Phylosomia ricini — viermele de mătase care se hrăneşte cu frunză de ricin şi Antheraea pernyi — viermele de mătase de stejar, acesta din urmă mai puţin răspîndit, ne informează biolog Olga Coteanu.

În ciuda puţinilor ani de căutări — debutul cercetării de fitogenetică a viermilor de mătase s-a făcut la noi în cincinalul trecut — datele privind numărul şi forma cromozomilor speciei Phylosomia ricini furnizate literaturii de specialitate de către cercetătorii români reprezintă un unicat. În stabilirea problematicii profilului de ameliorare s-a ţinut seama, de altfel, atît de direcţiile prioritare ale dezvoltării geneticii şi ameliorării viermilor de mătase pe plan mondial, cît şi de stadiul actual al cercetărilor în acest domeniu în ţara noastră.

Rasele cele mai răspîndite la noi, ne spune cercetătoarea dr. Ana Braslă, cele care cunosc cea mai mare utilizare în obţinerea de hibrizi, fac parte din fondul de gene al speciei Bombyx mori — viermele de mătase de dud. Trebuie adăugat că, în creşterile de viermi de mătase în care gogoşile obţinute sînt destinate prelucrării în filatura de mătase naturală, se folosesc ouă hibride, ce se obţin prin încrucişarea a doi hibrizi simpli. Ca genitori în realizarea hibrizilor — nu numai simpli, ci şi dubli — se folosesc atît rasele indigene, create de-a lungul anilor în staţiunile de cercetare, cît şi rase importate. Deşi acestea din urmă, în marea lor majoritate şi-au modificat unele caractere, ca urmare a acţiunii de selecţie, au fost menţinute cu denumirea iniţială primită în ţara de origine. Din cele peste 30 de rase existente în fondul de gene al speciei Bombyx mori, vom încerca în rîndurile care urmează să creionăm caracteristicile cîtorva. „Alb Orşova" este prima rasă de viermi de mătase cu gogoşi albe obţinută în ţara noastră, prin metoda selecţiei sintetice, folosind iniţial o rasă chineză şi una europeană. Prezintă o pontă mare, cu un număr mediu de 700 de ouă cu o culoare cenuşiu-violacee. Larvele, de culoare albă, sînt viguroase şi cu un apetit pronunţat. Gogoşile, albe şi ele, de formă elipsoidală, cîntăresc în medie 1,9 grame, lungimea fibrei de mătase ajungînd la 1000 metri. Rasa „US 4", adusă la noi din Uniunea Sovietică, supusă unor lucrări de ameliorare efectuate în scopul adaptării la condiţiile ţării noastre, se foloseşte astăzi cu bune rezultate în obţinerea de hibrizi destinaţi creşterilor de vară. Tot ca urmare a lucrărilor de selecţie, s-a reuşit sporirea prolificităţii şi a fecundităţii rasei „Alb Chinez 29". Gogoşile au un conţinut de mătase ce atinge 25 la sută şi o lungime a fibrei de pînă la 1 200 metri.

Cercetările întreprinse recent se concretizează în conservarea fondului de gene al speciei Bombyx mori, aplicînd metoda selecţiei după performanţe proprii, ameliorarea parametrilor tehnologiei de un număr de 6 rase de viermi de mătase, prin însuşiri de infuzie, utilizînd ca rase ameliboratoare două provenienţe japoneze, declanşarea unor lucrări de selecţie menite să ducă la crearea unor rase noi de viermi de mătase. Ca material iniţial s-au folosit hibrizi importaţi din Coreea cu un complex de însuşiri valoroase, remarcîndu-se în special prin rezistenţă la boli şi la condiţii nefavorabile de mediu.

Evident, relatarea noastră nu poate decît să sugereze preocupările dintr-un atît de vast domeniu. Despre viaţa viermilor de mătase s-au scris de-a lungul timpului tomuri întregi. Preocupările actuale ale sericicultorilor ar solicita — şi ele — cîteva volume. Nu vom încheia însă, înainte de a puncta cîteva dintre orientările cercetărilor de perspectivă, avînd ca scop final îndeplinirea „programului privind dezvoltarea sericiculturii în perioada 1986—1990", program elaborat la indicaţiile conducerii superioare de partid şi de stat, şi urmărind valorificarea condiţiilor favorabile existente în vederea extinderii creşterii viermilor de mătase.

Pe baza cunoaşterii determinismului genetic al principalelor caractere ce influenţează producţia de gogoşi de mătase, se urmăreşte îmbogăţirea fondului genetic autohton, prin crearea de noi rase şi hibrizi de înaltă productivitate, adaptaţi, totodată, diferitelor zone pedoclimatice, în scopul extinderii creşterii viermilor de mătase în toate regiunile ţării. Cercetările din domeniul tehnologiei urmăresc asigurarea unor producţii mari şi constante de gogoşi de mătase, ridicarea productivităţii muncii, ca şi reducerea consumurilor de materiale şi energie. Pentru asigurarea bazei furajere necesare se au în vedere utilizarea unor metode rapide de înmulţire vegetativă şi generativă a dudului, extinderea lucrărilor de erbicidare şi de combatere a bolilor şi dăunătorilor în plantaţiile de dud.

Aplecaţi ceas de ceas asupra microscoapelor lor, cutreierînd zi de zi întinsele lor plantaţii, cercetătorii „Staţiunii Centrale de Producţie şi Cercetare pentru Sericicultură" urmăresc să facă tot ceea ce depinde de ei pentru ca sericicultura să devină, într-adevăr, o inepuizabilă „mină de aur".

LIANA MOLNAR

Viaţă de pescar

Bălţile Greaca, Iezeru, Strachina, Mostiştea, Bugeac, Oltina, Ciocăneşti, Bolanu... Am enumerat doar cîteva locuri de muncă, de mai scurtă ori de mai lungă durată, pe unde a lucrat, în cei peste 40 de ani de activitate, tehnicianul Gheorghe Vârtejanu. Viaţă de pescar. În ea a deschis ochii. A „păscut-o" pînă cînd, într-o zi, prin 1984, colegii de muncă de la Intreprinderea Piscicolă Călăraşi i-au pus în mînă un baston şi-o pă-
e.

— De-acu', gata, ţi-ajunge ! Mai odihneşte-te, că ne-om descurca noi şi fără dumneata ! i-au zis.

— Am simţit un gol în mine. Parcă s-a rupt ceva din străfundurile trupului.

— Dar, dumneavoastră aţi cerut ieşirea la pensie...

— D-apoi, cum ? Eu, păcatele mele. Credeam că rezist să stau pe margine. Da- ce, pot ? Din 1945, după satisfacerea stagiului militar, am colindat aproape toate bălţile din sudul ţării. Le cunosc precum propriile buzunare. Pe multe le-am luat în primire de la foştii proprietari sau arendaşi. De la Mînăstirea pînă la Hîrşova se întindea activitatea de producţie piscicolă a Călăraşiului. Atît în bălţi, cît şi în apele fluviului, a braţului său, Borcea. Prin 1960 a pornit acţiunea de îndiguire. Rămăsesem numai cu 250 de hectare lucru de apă la Ciocăneşti şi Bolanu. Se vîntura apa, pentru că în terasă se iriga, iar jos, nivelul creştea. Nu peste multă vreme, cînd s-a susţinut chestiunea cu argumente plauzibile, s-a revenit asupra hotărîrii iniţiale. La Iezeru-Călăraşi s-au redat pisciculturii 600 ha luciu de apă. Am adus puiet din Transilvania, tocmai de la Zău de Cîmpie, l-am prăsit în pepiniera de la Ciocăneşti, iar din 1970 am trecut pe producţie. Eram, pe-atunci, şef de fermă. De fapt, pe această funcţie am rămas pînă cînd am ieşit la pensie.

— Ce producţie se realiza în anii aceia ?

— Cam 400 kg pe hectar. Destul de puţin. Abia după ce am început să executăm lucrări de amenajări, să practicăm cultura intensivă am trecut de 1 000 kg/ha. S-a ajuns şi la peste 1 500 kg peşte pe hectar.

— Se poate mai mult ?

— V-o spune unul care a îmbătrînit pe lîngă bălţile ţării că se poate. Eu am curaj acum, la vîrsta mea, să iau în primire un bazin piscicol şi să scot de zece ori mai mult.

— Adică, 15 000 kg pe hectarul luciu de apă ?

— Da. Fără investiţii prea mari. Şi nici cu o furajare excesivă.

— Ce-ar trebui să se facă ?

— Să se reîmprospăteze apa din bazinele piscicole prin mai multe locuri. Astăzi, ea intră printr-un loc şi iese prin altul. Aşa nu se poate face o oxigenare optimă. Sînt în lac prea multe spaţii moarte. Prin investiţii minime, ar trebui să fie ajutată balta, să se amenajeze mai multe locuri de evacuare. Adică, să se circuiteze, dacă pot spune aşa, întregul volum de apă.

Mari rezerve sînt în întreprinderile agricole de stat Mircea Vodă şi Ciocăneşti. La vremea îndiguirilor, nu s-a luat în calcul chiar tot ce trebuia. Nu s-a ţinut seama, zic eu, că mari suprafeţe rămîn sub cotele Dunării, ale pînzei freatice. S-a trecut totul la arabil şi aşa se zice că întreprinderile respective, au fiecare, cel puţin 1 000 de hectare de pe care nu scot nici un bob de ceva. Le ară, le seamănă, vin apele, creşte nivelul, că-i vorba de principiul vaselor comunicante, treabă simplă, dar neluată în seamă, plantele se sufocă, mor, nu se recoltează nimic. Numai că în scriptele unităţilor amintite, producţiile realizate se împart la suprafeţele reale, fizice. Se perpetuează astfel un neadevăr şi statul pierde. Ceea ce după cum s-a arătat în recente indicaţii şi hotărîri de partid nu mai este de admis. Ia gîndiţi-vă că cele 2 000 de hectare aflate în această situaţie s-ar amenaja fie pentru piscicultură în bazine mici, fragmentate, aşa cum sînt ele în teren) fie pentru orezării, sau şi pentru una şi pentru alta, combinat, cu perdele forestiere de protecţie din specii repede crescătoare presărate din loc în loc. Ce activitate rentabilă ar fi ! Şi agricultură reală, şi pisciculturâ intensivă, şi microclimat optim creat de pădure. Chiar şi cu asigurarea furajelor sînt o sumedenie de probleme. S-a stabilit cîndva ca fiecare fermă piscicolă să se îngrijească de nişte suprafeţe de teren din preajma bazinelor proprii, să le desece, să le îngrase, să le cultive cu porumb sau alte plante. Noi am făcut aşa ceva. Cultivasem vreo două hectare, porumbul creştea frumos, ne evidenţiase conducerea centralei, dîndu-ne exemplu pe ţară, ne asiguraserăm furaje pentru un an întreg pentru fermă din care puteam să obţinem sporuri substanţiale de producţie. Toate bune şi la locul lor pînă cînd am pus porumbul la adăpost, cînd a venit cineva, nu mai ştiu de la ce minister sau de la judeţ şi a dispus să-l predăm la baza de recepţie. Din altă parte nu ni s-a asigurat altă hrană, aşa că am fluierat în degete...

— În biroul directorului Întreprinderii Piscicole Călăraşi am văzut afişate trei brevete de invenţii. Pe fiecare figurează numele lui Gheorghe Vârtejanu, adică al dumneavoastră, alături de cele ale doctorului Silviu Stan şi inginerului Daniel Ruşti. Despre ce ar fi vorba ?

— Prima se intitulează „Procedeu şi instalaţie de pescuit mecanizat în crescătorie". Este de o eficienţă neaşteptată. Adică, dintr-un canal de irigaţii, apa este împinsă în elesteu şi se creează un curent oxigenat. Prin cealaltă parte a bazinului, se evacuează. Peştele intră în acest curent proaspăt care trece prin două baterii acoperite şi nu mai poate să iasă deoarece am construit un sistem de reţinere. Cu ajutorul unui minciog mecanic de mare capacitate, care-i acţionat electric — acesta reprezentînd cea de a doua invenţie — se scoate peştele. Cîte 300—400 kg la o scufundare. Într-o singură zi se scot 14—15 tone de peşte. Fără nici un efort fizic. Şi fără ca oamenii să se mai chinuiască în frigurile şi ploile toamnei. Stau la adăpost şi manevrează aceste mijloace mecanice. Campania s-a redus cu cel puţin 30 de zile. S-au micşorat şi pierderile tehnologice, deoarece păsările nu mai beneficiază de o perioadă prea lungă de pradă, pe timp cît apele scad. Cea de a treia invenţie este un aparat de încărcat şi umectat furaje pentru hrana peştelui. Pe acest tărîm ne-am suprapus cu o idee asemănătoare propusă de un francez. Numai că aparatul său a fost brevetată invenţia românească.

— Din observaţiile, din experienţa dumneavoastră de-o viaţă, ce idei credeţi că v-au rămas nefinalizate ?

— Destule. Eu merg deseori la întreprindere, la ferma Iezeru pe care am condus-o. Am rămas membru al aceleiaşi organizaţii de partid şi particip la adunări cu regularitate. Stau de vorbă cu oamenii, cu directorul, dr. Silviu Stan, care-i o capacitate organizatorică, un om instruit, inventiv, destul de curajos. Mi se cere sfatul. Eu, ca omul în vîrstă, nu mă sfiesc să le zic ce-i bine, ce-ar mai trebui făcut. Sigur că mai sînt destule „pete albe". Nu neapărat în activitatea întreprinderii, ci, în general în piscicultură. Iată un exemplu. În ultima vreme se fuge de caras. Este o specie foarte gustoasă şi puţin pretenţioasă. Acu' vreo trei-patru ani, cînd eram în muncă, am aruncat în Mostişea nişte plevuşcă. Adică, vreo cîteva tone de puiet de caras de care se fereau toţi fermierii. Aud că isprava de-atunci s-a lăsat cu peşte, nu glumă. Exemplare de peste 1,5 kg. Dacă s-ar extinde şi în celelalte bazine s-ar face treabă bună. Chiar şi canalele magistrale de irigaţii ar trebui să se populeze cu peşte. În alte ţări se folosesc în acest scop vivierele flotabile. La noi, nu !

— În ultima vreme se recoltează tot mai puţin sălău şi somn. Ca să nu mai vorbim de ştiucă...

— Păi, vedeţi ? Asta-i încă o neglijenţă ca să nu introduci în cultură asemenea specii. Ce dacă-s răpitoare ? Au şi ele rostul lor. Peşte alb, carne slabă, nemaipomenită. Într-o vreme se încercase la Rasa, aclimatizarea păstrăvului. E drept că ăsta-i mare consumator de oxigen. Dar se obţinuseră unele rezultate. Păstrăvul la cîmpie ! Vă daţi seama ? S-a abandonat... Apoi, ar trebui să se pună în valoare bazinele mari de tranzitare, pe de o parte, iar pe de alta, să se treacă de la producţia intensivă, în bazine mici, la producţia hiperintensivă, cu specii mai puţin consumatoare de furaje, cum sînt fitofagii care se hrănesc cu vegetaţie acvatică. Adică, o combinaţie din ce în ce mai rentabilă, mai eficientă. Şi mai este problema noii specii româneşti de peşte creată în judeţul Călăraşi : crapul de Frăsinet. S-a muncit peste două decenii, s-a obţinut acest peşte gustos, cu capul mic şi corp lat, deosebit de valoros. E o realizare a noastră. De ce nu s-o fi brevetînd ? Că merită !

Gheorghe Vârtejanu îşi aruncă, nostalgic, privirile peste apele Iezerului. E-o liniştе nefirească. Din cînd în cînd e spartă de saltul cîte unui peşte argintiu ce se-avîntă în aer pentru a vîna gîzele ce zboară la o palmă de oglinda lacului. Din zare se apropie un stol de păsări. Se-aruncă în picaj precum o escadrilă de vînătoare, din înaltul cerului către străfundurile bălţii, apoi zvicnesc ducînd cu ele cîte-un trofeu.

— Iar au sosit cormoranii. Tocmai de dincolo de Silistra vin. Se ghiftuiesc cu peşte mic. Păgubitoare păsări ! Ei, vedeţi, şi asta-i o problemă : cum poţi scăpa de asemenea dijmuitori ai recoltei ?

AUREL DAVID

Istoria noastră, viața noastră

Cu gîndul peste milenii

...Înaintez cu greu, trece o eternitate pînă să ajung a urca scările casei — monument „dăruită", la 1931, de prim-ministrul Nicolae Iorga, Muzeului Național de Antichități ale cărui colecții în creștere nu mai încăpeau în clădirea Universității. Un val de amintiri livrești și de profunde emoții mă cuprind încă din pragul porții, unde te și fură sanctuarul istoriei. În fața clădirii din apropierea Căii Victoriei, în grădinița din dreapta, cufundat în meditație și modestie, așa cum a fost în viață, se înalță bustul de bronz al lui Vasile Pârvan. În urechi îi aud parcă vocea, prin vocea molcomă și caldă a celui care i-a fost elev și discipol, profesorul Radu Vulpe, și el astăzi în lumea umbrelor și a amintirilor, care îmi povestea odată prelegerile și conferințele lui Pârvan ținute într-un amfiteatru ticsit de studenți și de intelectuali veniți din toată țara să le asculte.

Mă străpung și cuvintele unui alt pisc al culturii române, timbrul acela prelung ca un dangăt de clopot, al lui George Călinescu, înălțind, la moartea savantului, în 1927, regretul de a „nu te vom mai întîlni în Roma eternă, trecînd pe Pincio, spre Școala ta (Școala de la Roma, înființată de Pârvan pentru tineri intelectuali români veniți cu burse pentru a se specializa în studiul istoriei, filologiei și artelor — n.a.) și a noastră — în care nimeni în afară de tine nu mai e vrednic să intre — cu privirea furată de depărtări, de milenii, de cetăți apuse, de sarcofage și de coloane frînte".

În stînga și în spatele casei, curtea e plină de coloane „frînte", un vast lapidarium cu pietre antice purtînd covîrșitoare inscripții și mesagii, cu statui și coloane, marmure albe și calde ca niște prețioase cărți ale neamului abia ieșite de sub teasc. Pe lîngă istoria ce-o exprimă, ele însele au una a lor, au povești și suflet răpite din sufletul și viața celor care le-au adunat și agonisit cu osîrdie, cu efort, cu dragoste pentru cea mai aleasă avere a noastră, a tuturor — cunoașterea de sine.

Dacă Institutul de Arheologie din București a moștenit zestrea și tradițiile Muzeului Național de Antichități — înființat printr-un Decret de la 25 X 1864 al Domnului Alexandru Ioan Cuza, act ce înnobilează de 57 de ani încăperea cu rol de cabinet directorial, și pus sub conducerea unui Comitet arheologic, alcătuit din generalul Mavros (cel care donase colecția sa de antichități, constituind nucleul inițial al Muzeului), Al. Odobescu, V. A. Urechea, A. Treboniu Laurian, Cezar Bolliac și D. Berindei — Muzeul de Antichități avea și el moștenirea **Muzeului de istorie naturală și antichități**, prima încercare de muzeografie și cercetare în domeniul arheologiei și al științelor naturii din țările române, printr-un proiect al vornicului Mihalache Ghica, întocmit la 3 XI 1834.

Păsesc deci, pe scările fastuoase de marmură sidefie, albă și roz ale Casei Macca, nume și el cu rezonante istorice — este unul din ofițerii Războiului de independență de la 1877 —, pentru a mă trezi în fața altei săli de muzeu. În holul mare cu pereții și tavanul rafinat pictate (ca toate celelalte încăperi), jur împrejur, de sub „casete" translucide din sticlă, îmi asaltează privirea colecții prețioase de ceramică de la începuturi și pînă în evul mediu dezvoltat, provenită, firește, din săpăturile arheologice întreprinse de-a lungul unui veac și jumătate prin cîteva milenii de viață între hotarele pămîntului nostru de cei ce au slujit și slujesc cu neasemuită dăruire și înălțime a gîndului această instituție de cultură națională. Sînt doar cîteva „mostre" din colecțiile didactice și de cercetare științifică rămase „acasă", cele mai valoroase, printre care marile tezaure — de la Pietroasa și Agighiol, obiecte de aur și argint trace și geto-dacice —, importante tezaure monetare din metal prețios, ceramică, unelte, statui, inscripții, elemente sculpturale și arhitectonice, începînd din paleolitic și pînă în epoca medievală tîrzie, fiind oferite, în 1971, la constituirea sa, Muzeului de istorie națională.

Mă opresc la mijloc, fascinată, îmi pierd materialitatea și simțul realului, acest coridor îl simt ca pe o orgă și ca pe un ghioc. Prin tuburile-i numeroase aud voci de savanți ilustri și de personalități care l-au străbătut înspre și dinspre treburile lor, spre și dinspre laboratoare, unde se studiază. În răstimpul dintre campaniile de pe șantiere. Prin ghiocul lui simt mareele timpului, fluxul și refluxul civilizațiilor, popoarelor, semințiilor care s-au încrucișat, într-o vreme sau alta, în acest spațiu geografic bogat și fericit de natură și astfel mult rîvnit de cei de dincolo de hotarele lui.

În camera ce a servit dintotdeauna directorului, întîlnesc o veche cunoștință, pe tînărul arheolog de altădată, cunoscut acum aproape un sfert de veac pe șantierul de la Callatis (Mangalia), pe malul Mării Negre, Constantin Preda. I-a fost încredințată conducerea institutului în 1981, continuînd o pleiadă de nume cu rezonanță în arheologia românească și europeană — Gr. Tocilescu, Vasile Pârvan, Ioan Andrieșescu, George Murnu, Teofil Suaciuc-Săveanu, Vladimir Dumitrescu, Scarlat Lambrino, Gh. Ștefan, Hortensia Dumitrescu, Dorin Popescu, Emil Condurachi, D. M. Pippidi. Șansele arheologiei noastre provin din propria ei substanță, marii ei magistri au creat școală, au format elevi care, la rîndu-le, au devenit magiștri... Grigore Tocilescu, primul mare arheolog român modern și primul director al Muzeului de Antichități (între 1881—1909) a ridicat repede noua instituție între principalele centre cultural-științifice ale țării, dar și europene ale vremii. Geniul lui Pârvan avea să-i urce înălțimile și să pună bazele unei școli respectate în lume. Vasile Pârvan avea să deschidă noi șantiere pe aproape întreg cuprinsul țării și să inițieze pentru prima dată arheologia preistorică și geto-dacică. Se întreprind săpături la monumentul de la Adamclisi, în orașele grecești de pe coasta de vest a Mării Negre (Histria, Tomis, Callatis), în principalele centre romane din Moesia Inferior și din Dacia, în marile centre dacice din Munții Orăștiei și din zonele extracarpatice precum și așezări preistorice, printre care Sultana, Gumelnița, Boian, Căscioarele, Glina, Sărata Monteoru, Vădastra și în importantele davae geto-dace de la Poiana, Zimnicea, Crăsani etc., așezări eponime, ce au dat numele unor culturi și civilizații omologate de istoriografie. Se publică lucrări de ampioare — **Dacia înainte de romani, Monumentul de la Adamclisi-Tropaeum Traiani** (Gr. Tocilescu), **Getica, Cetatea Ulmetu Dacia, Civilizațiile străvechi din regiunile Carpato-danubiene** (V. Pârvan). În vremea lui Pârvan ia ființă revista „Dacia — Récherches et découvertes archéologiques en Roumanie" care, cu o mică întrerupere, apare și azi cu aceeași notorietate internațională.

Făclia lui Pârvan continuă purtată, întreținută, amplificată de noi și noi serii de arheologi care și-au asumat această grea profesiune ca pe un testament. Am mai spus-o și am mai scris-o, arheologia este a celor chemați, a marilor pasionați, ea nu se face prin birouri ci cu multă trudă.

Din primăvară pînă în toamnă, aflîndu-se pe șantiere, în cîmp deschis ori în creierul munților, cîteodată chiar sub ape și sub dărîmături, pe ploaie, furtuni și arșițe iar cealaltă jumătate din an în laboratoare, studiind — uneori de zeci, sute și mii de ori — materialul scos la iveală, în taina bibliotecilor, în fața hîrtiei de scris cu cazna și neodihnă. Așa i-am întîlnit, nu o dată, pe Alexandru Vulpe, pe Radu Popa, pe Maria Coja, pe profesorul Berciu (pe care îl văd și acum, la ceasul acestei vizite, la cei peste 80 de ani ai săi, în lapidarium din spatele clădirii aplecat și încordat deasupra unor fragmente de inscripții). În depozitele și laboratoarele institutului s-au adunat munți de vestigii, munți de monumente și documente scoase la lumină în ultima sută de ani, ale unor milenii de viață umană, ce sînt atent inventariate, înseriate, clasificate și niciodată îndestul cercetate, servind luminării cît mai exacte și evaluării cît mai corecte a vremurilor reprezentate. Uriașe „tezaure", uriașe bănci de date, uriașe „biblioteci" despre noi înșine, despre continuitatea și perenitatea strămoșilor noștri aici, între Carpați, Dunăre și Mare.

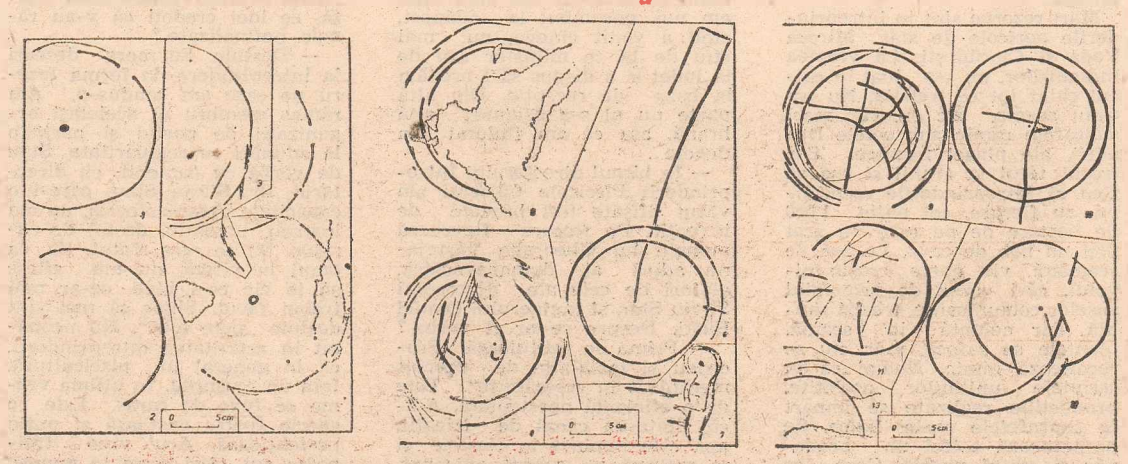
Fascinația unei profesiuni care îl absoarbe cu totul pe cercetător, viața lui întreagă, ca și servitutile ei au generat cupluri de arheologi, căsătorindu-se între ei, prilejuindu-i chiar încă o nobilă tradiție. Vladimir și Hortensia Dumitrescu, Radu și Ecaterina Vulpe („contaminîndu-și" fiul pe Alexandru Vulpe, de aceeași pasiune), Maria și Lucian Chițescu sînt doar trei din mai numeroasele cupluri exemplare în acest sens. Hortensia Dumitrescu a fost prima femeie arheolog din România și prima femeie-director al Muzeului de Antichități. Astăzi, firește, este un fapt obișnuit o femeie-arheolog.

Școala și spiritul lui Pârvan au proliferat în pleiada elevilor săi detașați de pe băncile universității ori remarcați în școala de la Roma, așa încît moartea sa neașteptată și prematură a îndurerat știința românească în domeniu, dar n-a anihilat-o. Nicolăescu-Plopșor este ctitorul școlii moderne românești de paleolitic, profesorul Ion Nestor a contribuit direct și efectiv la dezvoltarea pre și proto-istoriei, fiind și întemeietorul școlii noastre de arheologie medievală, Radu Vulpe ne-a lăsat remarcabile contribuții la istoria geto-dacilor și cea a Dobrogei antice, Vladimir Dumitrescu, pasionat și desăvîrșit cercetător al neoliticului și artei acestei străvechi perioade a omenirii, marele specialist al artei cucuteniene la cei aproape 85 de ani ai săi, stă la masa de lucru își scrie memoriile și mai poate da lecții celor tineri, prin extraordinara sa disciplină, putere de muncă și rigoare științifică. (L-am vizitat astă vară acasă, într-un apartament din Drumul Taberei și am uitat de curgerea timpului, ascultîndu-l despre „oameni care au fost" și despre cum a scris cărțile și tratatele ce nu încap în două rafturi de bibliotecă. Multe în limbi străine, multe distinse cu premii ale Academiei R.S.R. și premii internaționale ori incluse în **corpora** (colecții) și bibliografii de renume editate în Europa ori pe continentul american). Dr. doc. D. Popescu are un aport solid incontestabil [illegible] cunoașterea epocii bronzului [illegible] a tezaurelor de argint ale get[illegible] dacilor, profesorul Dumitru T[illegible] dor rămîne un neuitat istor[illegible] al Olteniei romane și autor [illegible] referință privind istoria și a[illegible] heologia romană, ca și profes[illegible] rul Berciu, neoliticianul și a[illegible] heologul lumii geto-dacice (s[illegible] nu uităm, domnia sa este de[illegible] coperitorul Gînditorului de [illegible] Hamangia, ca și al Cetății l[illegible] Burebista, al Buridavei de [illegible] Ocnița din județul Vîlcea), [illegible] și epigrafistul de talie inte[illegible] națională și istoricul cetăț[illegible] lor grecești din Dobroge[illegible] D. M. Pippidi. Le urmează nu[illegible] me impuse din generația d[illegible] mijloc — dr. doc. B. Mitre[illegible] prin studiile de numismatic[illegible] antică și dr. doc. I. Barnea, ar[illegible] heolog al epocii romane tîrzii [illegible] bizantine din spațiul dintre Du[illegible] nare și Marea Neagră, specialis[illegible] totodată în sigilografie bizanti[illegible] nă... Generația mai tînără n[illegible] este mai prejos, dar nu pot s[illegible] enumăr 46 de nume și contribu[illegible] țiile tuturor, nici măcar p[illegible] cele distinse cu premii al[illegible] Academiei. Sînt numeroase[illegible] Premiul „Vasile Pârvan" ră[illegible] mîne aproape an de an în in[illegible] stitut, este făclia, este spiritul[illegible] este adevăratul testament a[illegible] savantului. Nu din sentimenta[illegible] lism, cucerit prin valoare. Prin[illegible] valoarea multiplelor lucrări[illegible] monografii și sinteze semnat[illegible] de cercetători cum sînt Con[illegible] stantin Preda, Gh. Bichir, P[illegible] Roman, S. Morintz, Radu Popa[illegible] Mircea Babeș, Maria Coja, Gh[illegible] Papuc, Petre Diaconu, Alexan[illegible] dru Vulpe, dar cîți nu ma[illegible] sînt ?! La fel de greu îmi este[illegible] căci mi-ar trebui pagini întregi[illegible] să enumăr volumele apărut[illegible] ori traduse în limbi străine d[illegible] mare circulație, în edituri, en[illegible] ciclopedii, colecții internați[illegible] nale prestigioase pentru do[illegible] niul arheologiei, societățile [illegible] asociațiile internaționale în[illegible] care sînt aleși membri activi or[illegible] cadre de conducere mulți cerce[illegible] tători ai institutului. Sper să[illegible] pot reveni la acest aspect pri[illegible] vind prestigiul pe plan mondial[illegible] al cercetării susținute în Insti[illegible] tutul de Arheologie de pe lîngă[illegible] Universitatea din București[illegible] Pentru noi, reprezintă un sanc[illegible] tuar al științei și culturii na[illegible] ționale.

Cine o slujește, de la cercetător la restaurator, bibliotecar, desenator, sau fotograf este pătruns de această pe cît de nobilă pe atît de împovărătoare misiune și datorie. E greu, înțeleg, e foarte greu să fii istoric. Să fii epigrafist, de pildă. Un mănunchi de cîțiva asemenea oameni de pe str. I. C. Frimu 11 este angajat la o restituție monumentală și necesară pentru istoriografia noastră, alcătuirea și tipărirea (în 9 tomuri) a Culegerii naționale de inscripții antice din Dacia și Schythia Minor, și a celor din secolele IV—XIII descoperite în întreaga țară, ca s[illegible] celor existente în afara hotarelor, referitoare la Dacia. Voi reveni printre ei, ca și printre numismați.

CICI IORDACHE-ADAM

Cercurile din „Peștera Cizmei"

PEȘTERA CIZMEI este situată în apropierea satului Ribicioara, comuna Ribița, jud. Hunedoara, în lanțul Munților Metaliferi. Peștera a fost descoperită în anul 1975, de către F. Toșca și P. Chirilă, iar cercetarea gravurilor din cadrul ei am efectuat-o împreună cu M. Nedopaca, șeful Cercului de speologie amatoare din orașul Brad. Este formată dintr-o galerie superioară de 14 m lungime, urmată de un puț de 29 m care conduce în etajul inferior, unde a fost descoperit un schelet uman în poziție chircită ce părea înconjurat de pietre de calcar. Forma de „covată" a etajului superior, precum și faptul că peștera este în această parte complet uscată, conferă sălii respective toate condițiile unei locuiri favorabile.

Gravurile parietale găsite aici, în Peștera Cizmei, constau din cercuri simple, avînd uneori marcat centrul din cercuri concentrice și cercuri ce se intersectează, ori intersectate de linii verticale sau orizontale, cercuri cu arcuri în interior dispuse uneori fără o anumită ordine și un cerc din mijlocul căruia pornește în sus o linie verticală terminată sub forma unei crose. (fig. 3, 4, 5).

Pe peretele din stînga am identificat, pînă în prezent, 13 reprezentări de acest-fel, iar pe cel din dreapta doar una.

Diametrele cercurilor gravate sînt foarte apropiate ca dimensiuni, variind între 14,7 și 21,3 cm, dar se observă o mai mare frecvență a lui în jurul cifrelor de 19 și 16 cm. În cele mai multe cazuri cercurile sînt bine conturate, ceea ce ne face să credem că nu au fost executate cu mîna liberă, ci cu un sistem de trasare adecvat. Între figurile menționate, pe peretele din stînga se amestecă și o figură umană stilizată, în a cărei redare se pleacă tot de la un cerc cu punct care îi marchează capul. Aspectul actual al tuturor reprezentărilor este acela al unei îndelungate „fosilizări", cu contururi aplatizate de trecerea timpului.

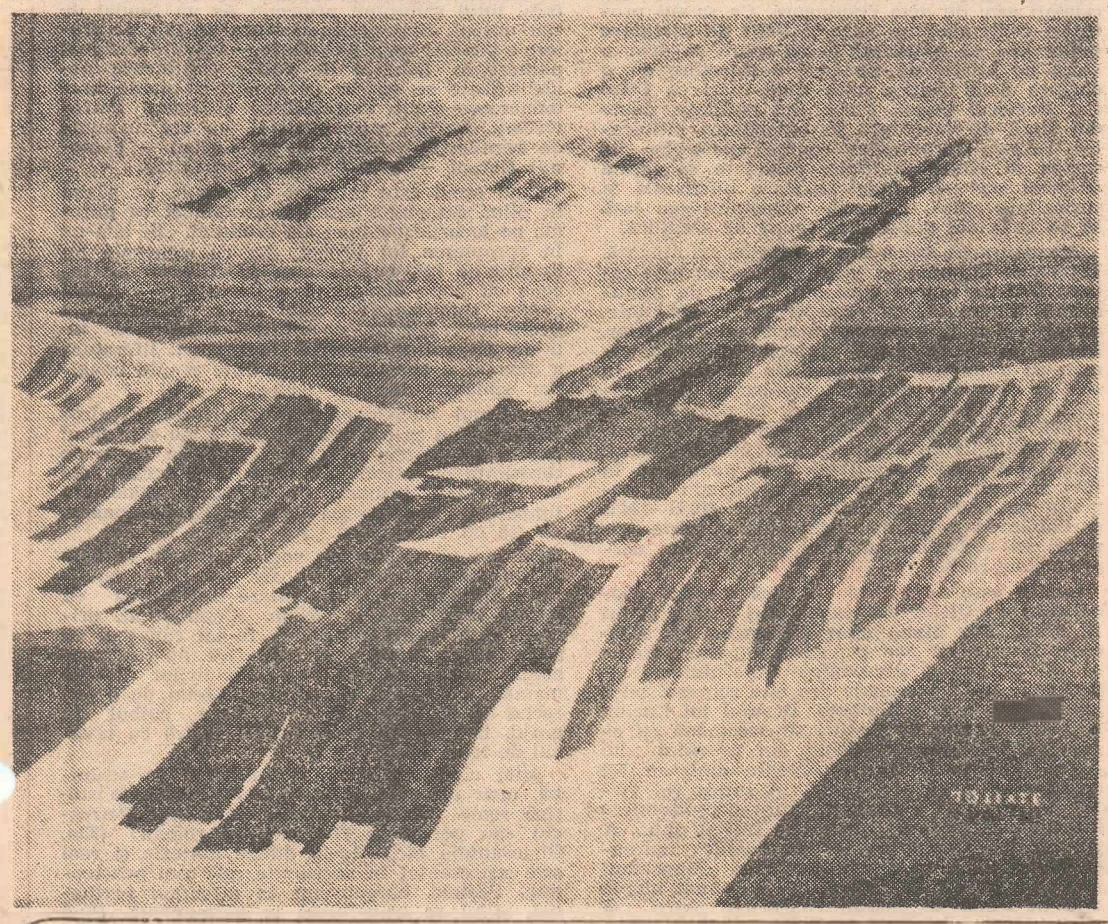
Privind peretele din stînga Peșterii Cizmei (cel care conservă în cea mai mare parte gravurile), de la început ne frapează regularitatea cu care se repetă subiectul figurațiilor respective — cercul cu variantele sale. Menționăm însă că cercul cu punct și cele concentrice, prin această repetare sistematică, constituie un mod de figurare frecvent întîlnit în arta schematică preistorică din Europa. Astfel de motive de ornamentare se întîlnesc și în Scoția, situate fie aproape de mare, fie la altitudini mai joase, în general, în vecinătatea lacurilor unde s-au găsit urme mai vechi sau mai noi ale prelucrării metalului. Ele au fost datate între 3.200 î.e.n. și anul 100 e.n. Cercurile simple, dar mai ales cercurile concentrice sînt foarte comune în decorația pietrelor de dolmen (mormînt din piatră) din Irlanda, unele din ele fiind datate (prin C_{14}) între 1930 ± 150 și 2.310 ± 160 ani. În Munții Pirinei, pe Valea Ossau, se găsește **dolmenul de la Téberne**, pe a cărui lespede apar motive circulare și cercuri concentrice, similare cu cele descoperite de noi în peștera din Apuseni, interpretate ca simboluri solare, ca și cele cunoscute în Portugalia (Fratel, Outeiro dos Riscos etc.), în Galicia, Elveția, etc.

Este sigur stabilit de specialiști că dezvoltarea cultului solar s-a petrecut la începutul vîrstei metalelor, concurînd cu cultul zeiței neolitice. Este posibil ca el să fi căpătat, cu trecerea timpului, o valoare mistică și cosmogonică (spirala poate reprezenta simbolul începutului și sfîrșitului de derulare a timpului) sau antropocentrică (labirintul destinului uman sau căutarea sufletului în traversarea vicisitudinilor vieții). Recentele descoperiri de pe teritoriul țării noastre pun la îndemîna oamenilor de știință noi date și posibilități de studii comparate și interpretări, privind arta și viața omului preistoric de pe continentul european.

Dr. MARIN CÂRCIUMARU

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Pămînt cu aripi — Liniște — lucrare de Ileana Balotă

Vă îmbrățișez cu dragoste

Ca de obicei vinerea dimineață, deschid revista dumneavoastră și citesc pagină după pagină, cînd deodată îmi văd numele. Nu-mi vine să cred, îmi pun încă o pereche de ochelari. Da, sînt premiată... Mulțumesc celor care s-au gîndit la mine și la teatrul românesc, pentru că eu sînt una din multele lui slujitoare. Am intrat astfel la al 460-lea spectacol cu „Micul infern" într-o stare de beatitudine. În lunga-mi viață de actriță am primit flori, felicitări, am avut parte de nenumărate cronici care mi-au inseninat sufletul după dulcea „povară" a scenei. Dar la 80 și... să mai rămîn în atenția țării, să primesc un premiu din partea unei reviste, atît de citită și iubită de public, este, pentru mine, cît toate florile, felicitările și cronicile la un loc. Inima îmi dictează să-mi sărut prietenii. Așa intru în cabină, așa mă despart de colegii mei dragi. Dați-mi voie să fiu aceeași și cu dumneavoastră... Vă îmbrățișez cu dragoste și vă promit că ultima mea suflare va fi tot a teatrului.

SILVIA DUMITRESCU-TIMICĂ ■

Clipă de frumusețe și adevăr

Am încercat de-atîtea ori să descopăr în mine însămi, în arta mea, acele motive esențiale ce alcătuiesc structura intimă a lucrărilor mele. Nu știu dacă am reușit. Ceea ce știu însă cu certitudine este faptul că istoria acestui pămînt m-a fascinat dintotdeauna. Deci nu întîmplător, ci, aș zice, dintr-un preaplin al inimii, dintr-o pornire sufletească la fel de curată ca zăpada dintîi, dar și cu o dorință greu de mărturisit în doar cîteva cuvinte, m-am străduit, în nenumărate rînduri, să transpun în ample compoziții marile evenimente ale istoriei patriei noastre. Istoria deci, cu lumina de legendă și aur a eroilor săi, este, fără doar și poate, unul din punctele de rezistență, de continuă revenire, din arta mea. Un al doilea punct l-ar constitui strădania de-a picta, atît cît permite arta tapiseriei, materialitatea pămîntului, brazda ogoarelor, liniștea aproape hieratică, dar vie, totuși, a pămîntului ce naște întruna viață. Și pentru ca totul să nu fie vorbă în vînt, voi preciza că am terminat recent o compoziție dedicată Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, eveniment jubiliar pe care-l vom omagia spre finele acestui an. În paralel, însă, am continuat seria destul de lungă și destul de veche, deja, a peisajelor cu ogoare. Două dintre ele le-am împrumutat recent inauguratului Muzeu de istorie din Galați, de unde le voi lua abia în clipa în care le voi înlocui cu alte două lucrări reprezentînd orașul de ieri și de azi oglindit în apa tutelară a Dunării. Amîndouă tapiseriile sînt într-o fază înaintată de lucru și se vor intitula, cred, eu, Dunărea ca oglindă în timp a Galațiului. Revin însă la seria peisajelor cu ampla deschidere a ogoarelor. Ceea ce mă preocupă în mod deosebit, în plus față de lucrările de pînă acum, este încercarea de-a reda textura însăși a pămîntului cu ajutorul firelor de iută și cînepă, materiale foarte aspre, compacte, dure, dar potrivite, cred eu, pentru a sugera materialitatea fascinantă a pămîntului. Totodată, pentru celelalte elemente ale peisajului, pentru cer, sau nori, sau pentru păsări și arbori, voi folosi alte materiale, mai diafane, inclusiv o textură mai rară, aproape vaporoasă, astfel încît contrastul să iasă cît mai mult în evidență. În ceea ce privește lucrarea dedicată Marii Uniri am preconizat o interpretare a însemnelor heraldice reprezentînd cele trei provincii românești în spatele cărora se înalță, maiestuoasă și impunătoare, poarta cea mare a cetății din Alba Iulia. Înaltă de aproximativ 3 metri și cu o deschidere de peste 4 metri, lucrarea va impune prin monumentalitatea și prin forța ce le vor degaja elementele compoziționale. Deci, cum spuneam, istoria acestui pămînt scump nouă, tuturor, și pămîntul însuși, acest leagăn dintotdeauna al vieții. Între aceste două elemente, între aceste două motive s-ar situa arta mea, preocupările mele, viața mea. Vor mai fi fiind și altele, firește, dar ele nu fac decît să întregească o viziune, un demers plastic, un crez pe care-l slujesc cu devotiune, cu nestrămutata încredere că le ofer oamenilor o clipă de frumusețe și adevăr.

ILEANA BALOTĂ ■

Dialoguri culturale

Luni, 18 aprilie, cînd a nins din nou cu flori de vișin și de cais după cîteva zile cu triști fulgi de zăpadă, înfricoșînd-o pe „Bella madre de' fiori", cum va spune poetul Cezar Baltag, în aceeași ambianță de cer albastru de Voroneț al salonului de la hotel „Flora" din Capitală, ce ne găzduiește de cîțiva ani, ne-am întîlnit cu premianții revistei pe 1987.

Dialogul dintre știință și artă, al științelor și artelor între ele, și al altor domenii în care se încearcă și se realizează performanța umană, este în toate prilejurile atrăgător și instructiv, iar manifestarea la care ne referim, ajunsă, iată, la cea de a V-a ediție, a avut toate însușirile unui astfel de dialog. Este ceea ce îl ridică, sperăm, deasupra timpului și îl încarcă de durată și de semnificații. A fost prezentă o sumă de oameni, selecționați cu dificultate dintr-o mulțime de alți egali ai lor, care, în cursul anului trecut sau de-a lungul întregii vieți, au marcat și adunat într-o operă exemplară truda lor pe măsură la creșterea zestrei de valori a țării, la perpetua întregire și continuitate a creativității naționale.

Este o bucurie a spiritului, firește, și, implicit, o exprimare a democrației culturii de azi în România socialistă, a temeliilor solide ce i se asigură de către societate ca toate domeniile, fără prejudecăți ori ierarhii arbitrare, să se întîlnească, să stea față în față, să dialogheze, după singurul criteriu suveran — valoarea, performanța. E o bucurie a spiritului să vezi o adolescentă frumoasă cu ochi albaștri, la nici 20 de ani campioană mondială, pe Noemi Lung, dialogînd cu Silvia Voinea, de pildă, campioană și ea în palmaresul artei lirice europene. „Alergătorul solitar între critici", Romul Munteanu, profesorul cald mereu, înconjurat de studenți și directorul de editură cu ușile deschise spre lume, care aduce „Universul" literaturii în tezaurul cultural național, observa, și ne-a spus-o frumos cu voce tare, această lucidă și translucidă intenție a unei publicații editată de Frontul Democrației și Unității Socialiste: de a marca unitatea și integralitatea culturii contemporane a țării. Nu este mai puțin însemnată cultura fizică în acest tot armonios, recunoașterea efortului de la o generație la alta a tineretului nostru de a ridica și a depăși limitele trupului uman, prin performanțele sportive, înălțînd condiția umană și făcîndu-ne să trăim cu optimism. Niculae Stoian cu un entuziasm asumat ca „postură firească de viață", după ce a privit în jur și l-a descoperit pe Cezar Baltag s-a înflăcărat în a evoca (iarăși și iarăși), sorgintea „poeziei tinere" postbelice — „generația luptei cu inerția", „generația Labiș": Strădania de a fi cu voie bună nu-i reușea întotdeauna căci poezia-parabolă pe care ne-a citit-o îl trăda pe cel care a privit și privește existența și poezia cu gravitate, și pe poet răspunzător față de Cetate. Îi răspunde, ca un ecou Cezar Baltag, venit în buzunar cu o poezie adusă din acele resorturi de conștiință și talent **(Bella madre de' fiori)**, amintindu-ne nu doar că afară este Primăvară, sondînd mai adînc spre viguros. Anotimp al poeziei române de azi ce se scrie în dulcea limbă cu matricea în latinitate. „Nu mi-e frică deloc / de privirile tale verzi, mi-a spus Primăvara, / căci dincolo de o scurtă clipă / totul se pierde, chiar și zîmbetul / pe care ți-l vor paște turmele mele într-o bună zi / Eu nu mă joc".

Cum nu s-a jucat cu arta și cu destinul ei, jucînd tot timpul pe scenă o lume întreagă, apropiind-o de noi, Silvia Dumitrescu-Timică. Teribilă coincidență, poartă veșminte rupte din paleta de culori a primăverii, irumpînd optimismul și forța fără egal ale acestei desăvîrșite artiste. Acolo, pe scaunul unde s-a așezat, este ca o statuie pe un soclu binemeritat. Este, mai curînd, un dascăl în fața elevilor, ținîndu-ne o copleșitoare lecție, de negăsit în manuale, despre vocație și devotament, despre datoria de a te jertfi în sanctuare, pentru triumful artei. Ce alt mesaj poate fi, forța și prospețimea cu care ea, octogenara, pătrunde încă pe scenă ?! În replică, Valeria Seciu, în continuitate de gînd și omagiu, după ce îi sărută obrajii de cremene, se pornește a ne cita și recita o altă lecție de iubire, un alt testament încrustat în ființa artei, din Geo Bogza, ostaș din același eșalon cu arma la picior de

(Continuare în pag. 15)

CICI IORDACHE-ADAM ■

La Teatrul MIC

„O SCRISOARE PIERDUTĂ"

După atîtea „celebre viziuni scenice ale SCRISORII PIERDUTE, Teatrul Mic propune curajos, cu argumentele profesionalismului și originalității, o nouă viziune spectacologică a capodoperei caragialiene. Premiera va avea loc marți, 26 aprilie 1988, la ora 19,00. În distribuție, trupa tînără a Micului : Dan Condurache (Catavencu), Rodica Negrea (Zoe Trahanache), Mihai Dinvale (Tipătescu), Gheorghe Visu (Un cetățean turmentat), Marian Rîlea (Farfuridi), Sorin Medeleni (Brînzovenescu), Ion Chelaru (Pristanda) și, alături de ei, maeștrii scenei : Leopoldina Bălănuță (Agamiță Dandanache) și Nicolae Dinică (Trahanache). Regia este semnată de Silviu Pucărete și scenografia de Maria Miu.

O surpriză pentru spectatori : chiar în seara premierei, în foaierul teatrului, vor avea loc vernisajele expoziției „O scrisoare pierdută" în viziunea pictorului Ion Pacea și a expoziției „Bună ziua, domnule Caragiale", semnată de fotoreporterul Paul Agarici.

— Spectacolul „MITICĂ POPESCU" a împlinit ...frumoasa vîrstă de 350 de reprezentații, iar recitalul actoricesc de la Teatrul Foarte Mic „BĂRBATUL ȘI... FEMEILE" pe aceea de 150 de reprezentații.

Convorbiri fără adiționale

— De cîțiva ani publicați în **România literară** o succesiune de tablete dedicate promoției 70 care dau impresia unei lungi caravane ce înaintează spre o finalitate anume, deocamdată neprecizată. Aveți în vedere strîngerea lor într-o carte, stimate Laurențiu Ulici ?

— Serialul acesta conține fragmente dîntr-o — să zicem — istorie a literaturii contemporane.

— Și dumneavoastră scrieți deci o istorie ?

— Va fi o istorie puțin diferită de tipul tradițional în sensul că selectivitatea e cuprinsă în exhaustivitate, mai exact spus : va fi o istorie și, totodată, o bibliografie.

— V-ați gîndit la un titlu, măcar provizoriu ?

— Se va numi **Literatura română contemporană** și va avea următoarea structură : volumul I — promoția 70 (istoria e derulată de azi înapoi) ; volumul II — promoția amînată (scriitori debutați înainte de 1950 dar confirmați după 1960) ; volumul III — promoția 60 ; volumul IV — promoția 50 și volumul V — o sinteză asupra întregului peisaj literar din ultimii cincizeci de ani.

— Ați uitat promoția 80 al cărei prim deceniu, iată, se încheie ?

— Promoția aceasta va face obiectul unui volum separat, probabil penultimul, din motivul că maturizarea ei este încă în curs.

— Ați dat deja la tipar vreun volum ?

— Sper ca primul volum să apară în 1989, la Editura **Cartea românească**, iar volumul II, în anul următor la Editura **Facla**.

— După serialul pe care îl susțineți, bănuiesc că primul volum va fi destul de voluminos. Cam cîte pagini va avea ?

— E cel mai bogat ca materie, aproximativ 540 de autori. E valul de după marea deschidere a Congresului IX. Numeric, atîția sînt cei care au debutat după 1965 și înainte de 1977.

— Cît timp ați lucrat la primul volum al proiectatei dvs. istorii ?

— Aproximativ cinci ani.

— Credeți că și celelalte volume anunțate vă vor lua tot atîta ?

— E greu de zis pentru că, iată, volumul II e gata înaintea celui de care vorbim acum iar volumul al III-lea și al IV-lea sînt de asemenea în fază avansată, specificul acestei istorii obligîndu-mă însă la actualizare continuă, ținînd seama că include și bibliografia.

— Deci cînd vom avea această istorie gata ?

— Dacă primul volum apare în 1989, următoarele ar putea apărea consecutiv în fiecare an astfel încît, cînd voi împlini 50 de ani, istoria să fie apărută integral.

— Vă doresc succes sperînd să vă pot spune pe atunci. La mulți ani cu o nouă istorie a literaturii contemporane în mînă.

ION ZUBAȘCU

Cronica literară de Romul Munteanu

Un galimatias al romanului (II)

Două efecte contrare rezultă din actul de lectură a romanului lui Bedros Horasangian **Sala de așteptare.** Unul este de atracție, iar celălalt este de netă respingere. Ca și alți prozatori contemporani, autorul **Sălii de așteptare** putea lăsa să plutească peste opera sa doar o stare de plictiseală pe care o întreține nu o singură dată lectura unor cărți mari ca **Ulise** sau **Doctorul Faust.** Poate din abilitate, poate din lipsă de încredere în tenacitatea cititorului, Bedros Horasangian conferă palierelor din cartea sa efecte multiple, destinate să rețină cititorul pus să penduleze între plictiseală și curiozitate epică. Palierele romanului său lasă să se vadă cel puțin șase tipuri de scriitură.

Textualizarea epică are o funcție aglutinantă. Tot ce se întîmplă în jurul lui Lucian este relatat într-un limbaj conceput ca act de comunicare itinerantă, ca rememorare, descripție, dialog epicizat, monolog interior și exterior. Lucian este personajul auctorial dintr-un roman cu o intrigă în **paliere** (în **Jurnal**) și în **stea** în relatarea de tip textualizant. Dacă intriga în paliere este deschisă, în paginile de jurnal, emițătoarea acestor pagini rămîne anonimă. Autorul nu o numește în mod deliberat. Jurnalul deschide o acțiune care debutează în 1914 și ajunge pînă în 1918, adăugîndu-se paginile din cel de-al doilea război (1939—1945) și stabilindu-se un nou liant epic în carte, conexat cu scrisorile lui Paul Petrovicescu despre primul război.

Lucian este un fel de **om fără însușiri**, asemănător cu Ulrick din cunoscutul roman al lui R. Musil **Der Mann ohne Eigenschaften.** Adeseori intertextul are o vădită funcție parodică. El plachează personajele autorului pe situații ale unor personaje din alte romane, puse în contexte ușor schimbate. Drumul lui Lucian prin magazinele de discuri se aseamănă cu acela al lui Leopold Bloom din romanul lui Joyce. Enunțurile arată secvențe dintr-un fel de itinerar muzical circular. „A intrat val vîrtej la „Muzica" , ghinion, spre nemulțumirea lui, nu existau decît concertele trei și unu... A revenit la „Romanța", a luat „doiul", îndreptîndu-se grăbit spre „Simfonia" și „Magazinul fără nume" de pe Smîrdan. Cu numai cîteva zile în urmă se găseau concertele patru și cinci: între cele două magazine a făcut socoteli, ce-ar fi să renunțe, începuse să se „oftice" — ăsta era cuvîntul, oricît de neliterar ar fi fost — precum copiii care nu știau să piardă la joc". Debutul acestei acțiuni este în anul 1953. Palierele se schimbă astfel mereu, ca și modurile de scriitură. Bedros Horasangian are o mare capacitate de adaptare la mai multe stiluri, ca orice scriitor înzestrat cu un rafinat spirit parodic. Din **jurnal**, bunăoară, se degajă un discurs literar sobru, ușor vetust, tipic acestui personaj-flotant din societatea înaltă a anului 1914. „O toamnă frumoasă. Mă gîndesc de multe ori să notez ceva. Dar mă las copleșită de lucruri din jur și timpul trece.

Tata supărat foc, era negru de mînie pe Dissescu. Ceva în legătură cu o instituție de credit. Iar se vorbește de război. Eu mi-am făcut o pălărie de paie".

Dacă alți scriitori și-au propus să-și individualizeze personajele prin trăsături memorabile, Bedros Horasangian pare să le deseneze în fum, totul rămînînd proiectat pe un fundal de clar-obscur. Bineînțeles că trucurile sale de bruiere a pistelor unor personaje — volante sînt mai numeroase. Dincolo de vocile emițătoare neidentificate se găsesc personaje cu nume asemănătoare Paul Petrovicescu și Raoul Petrovicescu. Lucian, protagonistul, nu are un nume de familie, în schimb, un alt Lucian — personaj flotant — este numit în întregime.

Cînd eseul este introdus în roman, ne găsim în plină dizertație erudită, grefată și ea parodic pe locurile comune ale erudiției. „Și iată-ne în apropierea lui Proust, dar cu siguranță nu în situația lui. Drama postproustianismului începe cu noua conștiință a limbajului. Astăzi „homo significans" e mai mult semnificație decît om". Așadar, demonstrează autorul, într-un alt palier auctorial mai scurt, literatura a devenit o chestiune de cuvinte și „de imaginar semantic decît de trăire".

Romanul enciclopedic conceput de Bedros Horasangian ca o operă polifonică, nu este făcut pentru a-i instrui pe cititori. Benzile scrise de conștiință nu afirmă nimic în mod decisiv, ele interoghează, bruiază, estompează, amestecă limbajele încît starea de **galimatias romanesc** să fie cît mai densă.

Ca într-un muzeu de voci imprimate în **Sala de așteptare** se pot auzi toate tipurile de enunțare. Și dacă vrem o relatare descriptivă cu pecete interbelică o găsim: „Copil fiind, primele păsări de aer pe care le-am cunoscut cu adevărat, după nume și înfățișare, au fost probabil, rîndunelele. În curtea bunicilor dinspre mamă, la T. aerul era mereu săgetat de o pereche de rîndunele care își aveau cuibul în grajd, la îmbinarea zidului de piatră cu tavanul de lemn".

Apoi cînd registrul informațional se schimbă, apar din nou, pe prim plan, personaje istorice reale (Brătianu, Averescu, Camil Petrescu) sau personaje fictive din roman (Ela, Gheorghidiu etc.). Jocul dintre fantezie și real este reprezentat în versiunile cele mai neașteptate. Proteic, barochizant în discursul textualist, stilul se transformă în permanență. Pînă și jurnalul poate căpăta caracterul unui reportaj de război. „Maximaliștii cu Lenin în cap, la putere. Guvernul Kerenski a căzut. În Moscova au fost încăierări după plecarea noastră. La fel și la Petersburg. Orașul a fost bombardat. Se vorbește de cca. 14 000 morți (?)".

De aici pînă la prinderea unui pește mare și avatarurile aducerii lui la domiciliu, nu este nici o legătură, așa cum nu devine limpede nici palierul cu scrisoarea către comandant.

Dacă „poezia realității se naște din ambiguitatea limbajului", dacă și cuvîntul devine magie, iar lumea se configurează, așa cum o înțeleg eu (autorul) cu priceperea mea limitată, sau falsă, atunci era firesc ca pe această succesiune de cuvinte prolegomenă din **Sala de asteptare** să se instaleze un **Galimatias romanesc**, o caricatură Babel scrisă astăzi, fără ifose postmoderniste.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

O lume într-o condică

„... au jăluit un Constantin pe un Ismail turcul, zicînd că, fiind el argat la turc, i-ar fi îndrăgit turcul femeia și nu-l lasă turcul să se ducă de la dînsul. Și s-au poroncit ca să-i de turcul pace să fie slobod să margă unde îi va fi voe, cu fimeia lui". 1741, octomvrie 28. Iată unul din cele 1267 de documente (reproduse integral sau rezumate, astfel cum ele sînt în original) cuprinse în **Condica lui Constantin Mavrocordat**, vol. II, editată cu exemplară rigoare de harnicul cercetător ieșean Corneliu Istrati.

În primul volum, apărut în 1985, editorul a prezentat conținutul și valoarea acestei condici, care cuprinde 3 200 de documente, grosul lor fiind din anii 1741-1743, cînd Constantin Mavrocordat, care a ocupat în zece rînduri scaunele de domnie ale Țării Românești și Moldovei, cîrmuia la Iași. Publicată fragmentar de Nicolae Iorga, această condică este una dintre cele mai prețioase surse pentru cunoașterea atît a activității domnului, cît și a vieții societății românești, aflată în faza de tranziție de la feudalism la capitalism.

Față de proiectul anunțat în primul volum de a tipări condica în șase tomuri, Corneliu Istrati a reunit în volumul prezentat aici două din cele anunțate, dînd conținutul Condicii cărților de poruncă și al Condicii de judecăți ale divanului.

Abundența și varietatea informațiilor oferite de aceste 1267 de documente nu pot fi constatate în realitatea lor decît de cine străbate volumul. Viața cu toată savoarea și încordarea ei se revarsă din aceste **porunci** și **judecăți** care înfățișează toate aspectele societății moldovene : administrația, fiscalitatea, relații agrare, justiție etc. Apar, pînă și date de astronomie, ca această referire la o eclipsă de soare : „această pricină este vechi, aproape di pe cînd au perit soarile, care s-au socotit de atunce ca triizăci și mai bine de ani" (documentul este din 12 februarie 1742).

Cercetătorii veacului al XVIII-lea vor dispune — cînd editarea condicii va fi încheiată — de un izvor de cea mai mare însemnătate pentru studiul politicii de reformă a lui Constantin Mavrocordat ca și pentru cunoașterea societății românești, în ansamblul ei, de la demografie, prin structuri economico-sociale, la cultură și mentalități colective. Un izvor pe care lăudabila sîrguință și competență ale lui Corneliu Istrati îl pune la îndemîna istoricilor spre o fecundă valorificare.

FLORIN CONSTANTINIU

Redescoperirea unui estetician

Noua colecție „Biblioteca de estetică" a Editurii științifice și enciclopedice se prezintă cititorilor, la început de drum, cu o lucrare din domeniul valorificării moștenirii culturale. Optiunea acestui început prilejuiește redescoperirea unui estetician. Lucrarea se intitulează „Principii de filosofia literaturii și artei. Încercare de estetică literară și artistică". Autorul este Constantin Leonardescu (1846—1907), profesor universitar, urmașul lui Titu Maiorescu — la douăzeci și șase de ani! — la catedra de istoria filosofiei din Iași. Are preocupări diverse într-o epocă de pionierat în care — ca în situații similare din istoria descoperirilor geografice — cine nu face de toate, și bine, nu supraviețuiește. Autorul nostru a predat timp de peste treizeci de ani cursuri de filosofie universală, logică, etică, estetică, psihologie și sociologie. A ținut,

se pare, primul curs de istorie a materialismului, precum și primul curs de sociologie de la noi. Influențat de teoria evoluționismului a considerat-o la baza sistemului filosofiei științifice. A motivat existența esteticii drept o dezvoltare și o aplicare a psihologiei în artă și literatură. Posteritatea imediată i-a recunoscut meritul îmbogățirii limbajului filosofic românesc cu noi concepte și noțiuni, ca și reușita unor sinteze notabile în domeniile predate la universitate. Ne putem pune întrebarea — retorică —: pe cine mai poate interesa azi un curs universitar de estetică de acum nouăzeci de ani? Ei bine, merită să citiți această carte! Nu veți avea senzația discrepanței, dintr-un muzeu al tehnicii, văzînd alături de aparatul de demonstrat existența electricității în natură un calculator din cutare generație. Sinteză notabilă, nu între ghilimele, este și lucrarea de față. Ea este notabilă în contextul exigențelor de azi, pentru că afirmațiile lui Constantin Leonardescu rezistă cercetărilor din estetica universală. Esteticianul redescoperit cu prilejul primului volum din colecția „Biblioteca de estetică" face parte dintre acei premergători și risipitori în multe domenii ale cunoașterii pe care posteritatea i-a așezat ignorîndu-i apoi cu distincție, în rîndurile din spate. Prezentul act de valorificare este o întoarcere firească la origini și la tradiție. „Monștrii sacri": pentru a ne exprima în limbaj de cronică cinematografică, precum Tudor Vianu, Mihail Dragomirescu, Mihail Ralea, G. Călinescu n-ar putea fi înțeleși astăzi fără preexistența unor pionieri ai sensibilului și frumosului în rîndul cărora, alături de Radu Ionescu, Simion Bărnuțiu, Ion-Pop Florentin, C. Dumitrescu Iași, Mihai Străjanu, se numără și Constantin Leonardescu. Iar personalitatea acestuia este astăzi surprinzător de vie. Dorim să citățm cîteva propoziții sugestiv de actuale: „Știința contemporană, în fapt, tinde ca și în trecut a se uni cu filosofia .Mersul progresiv al științelor probează că unitatea științei a devenit o trebuință și un principiu absolut al conștiinței filosofice".

La apariție, acum nouă decenii, volumul conținea cursuri universitare. Azi, la reeditare, el se adresează tuturor iubitorilor de cultură. Cartea prilejuiește o lectură plăcută și utilă de inițiere în estetică și istoria ei. Îngrijirea prezentei ediții precum și studiul introductiv le datorăm lui Vasile N. Morar. Colecția „Biblioteca de estetică" este îngrijită de Victor-Ernest Maşek. Împreună au readus în circuitul contemporan o reușită contribuție a gîndirii estetice românești.

ADRIAN MITTIȘ

Personalități restituite

Cărțile de artă publicate pînă azi de Valentin Ciucă sînt mai interesante decît par a se anunța, întrucît conțin ambiții, a căror desfășurare și împlinire cer timp. Trei din monografiile sale interesează reexaminarea statutului critic al unor pictori mai degrabă uitați : C.D. Stahi, Lascăr Vorel și Aurel Băeșu. Ultimii doi sînt din Piatra Neamț, de unde purced și studiile criticului. C.D. Stahi contează ca artist ieșean, dar el a venit pe lume la Dobreni, în județul Neamț, iar școlile trebuincioase, pînă a ajunge la Belle Arte la Iași, în Piatra Neamț le-a început. Vedem, prin urmare, că autorul voieș-

SEMNAL

● Anunțată discret chiar din titlu, discursivitatea poemelor Ioanei Crăciunescu din recentul său volum **Caietul cu adnotări** (Editura Cartea Românească) este o modalitate, asumată conștient, de a amîna melancolia, patetismul, tonul grav care răzbate din subtexte, umbra, care schimbă, în această carte, contururile obișnuite ale versurilor autoarei. Deghizările retro, ironia lor du-

plicitară îi vin bine poetei : „Un tigru jilav / se-nvîrte în cușca îngustă / la ZOO / și ploo / bacovia e plumb / am murit / doar partea mea dreaptă / ia prînzul cu tine / la doo !“ sau „Ia-mă în brațe, mîngie-mă, ia-mă în brațe / Suspin. Cuvînt demodat — poartă pantalonași / cu dantele, îl țin în penar furat din poșeta / negricioasă, de lac, a mamei...“

● Două celebre romane de aventuri oferă în aceste zile Editura Kriterion cititorilor adolescenți : **Ivanhoe**, de Walter Scott (două volume, în limba germană) și **Căpitanul Nemo**, de Jules Verne, în limba maghiară **(Nemo kapitány)**.

● Un interesant dicționar a apărut la Editura Albatros. Inițiativa **Dicționarului de cuvinte și expresii comune limbilor română și franceză** (autori — Iulia Hașdeu și Gabriela Sîrbu) se întemeiază pe „tendința cuvintelor de a traversa frontierele geografice sau lingvistice în același timp cu obiectele sau obiceiurile pe care le denumesc“ și își propune „să contribuie la însușirea rapidă și sistematică a lexicului de bază al limbii franceze“. Materialul selectat de autoare este reprezentat de cuvinte cu aceeași formă în cele două limbi (omografe sau omofone) sau cu formă asemănătoare, cuvinte uzuale, care reflectă realitatea lingvistică a epocii noastre.

● La Editura Eminescu a apărut o culegere de texte critice și de istorie literară semnată de Ion Dodu Bălan. Titlurile celor trei secțiuni ale volumului **Repere critice** vorbesc de la sine despre aria problematicii abordate : **Puncte cardinale în spirit, Repere de critică și istorie literară** (unde sînt alăturate pagini despre autori de la Eminescu, Coșbuc,

Rebreanu pînă la Marin Sorescu, Ion Brad, Dumitru Popescu, Fănuș Neagu) și **Ferestre spre alte orizonturi** (texte comentînd opere literare ale altor meridiane).

● **O pagină din istoria arhitecturii României : Renașterea** este titlul lucrării lui Gheorghe Sebestyén, apărută la Editura Tehnică. Reprezentînd dezvoltarea, completarea și aducerea la zi, în lumina noilor cercetări,

a unei monografii publicate în 1963, lucrarea lui Gheorghe Sebestyén este „o modestă contribuție“ în chestiunea unei necesare cotituri „de la istoria plasticii arhitecturale, a stilurilor, spre o istorie a arhitecturii în adevăratul ei sens“ (din Cuvîntul înainte al autorului).

● O nouă carte pentru copii semnată de talentatul prozator arădean Dumitru Toma : **Povești pentru furnici și copii mai mici** (Editura Facla, cu

ilustrații de Luminița Oprea Penișoară). Povestirile au ca prim destinatar și totodată ca personaj (ca și alte cărți ale lui Dumitru Toma) pe mica Teodora, care împrumută întîmplărilor grația ei uimită și veșnic întrebătoare.

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

te să readucă în atenția noastră creația unor „zugravi de subțire“, în a căror definire anii de formație au contat mult ori chiar foarte mult.

Dacă e adevărat că la Iași pictorii erau, în general, marcați de tradiția de orientare academică a învățămîntului artistic, e tot atît de adevărat că destinul operelor unor Stahi, Vorel și Băeșu se conturează sub imperiul talentului ieșit din comun, venind în întîmpinarea unor vremuri și nevoi culturale moderne. Ei sînt artiști ce su-

portă interpretări mereu revizuite. Din aceste revizuiri, istoria eforturilor lor primește înțelesuri noi, îmbogățite.

În ce-i privește pe Lascăr Vorel și Aurel Băeșu, pasiunea de restaurator a lui Valentin Ciucă se motivează și prin tragismul biografiei.

Aurel Băeșu a trăit doar 32 de ani. S-a stins, ftizic, în 1923, după ce, vreme de mai bine de un deceniu, a convins că este un tînăr extrem de dotat, în stare să asimileze lecțiile clasicilor, să opteze pentru o metodă — respectiv cea grigorescian㠗 proprie temperamentului său și, ce-i mai important, oferind deschideri stimulatoare. (E întrucîtva straniu că nu s-a scris încă volumul despre impresionanta înrîurire a picturii lui Nicolae Grigorescu, în veac și în primele decenii ale secolului nostru). Cît de dotat era Aurel Băeșu și ce calități are arta lui — iată probleme deloc lesnicioase în fața oricărui cercetător.

În anul 1966, am văzut la Bacău retrospectiva Băeșu și mărturisesc că m-am simțit mișcat. Totul predispunea la melancolie : povestea vieții și, mai cu seamă, străduința tînărului ce grăbea, cu presimțirea parcă a sfîrșitului, la precizarea personalității. Cîteva tablouri — figurînd, dealtfel, la loc de cinste în muzeele noastre — dau măsura unei creații pe cale a se impune prin originalitate : „Savin din Dorna“, ultimele „Autoportrete“, o seamă de „Peisaje“, „Doi copii“, „Violonistul“, „Peisaj din vechiul Iași“. Multe altele, risipite pe la colecționari și răspunzînd amabil gustului acestora respiră un soi de bucolie provincială și nu îndreptățesc nici o opinie entuziastă. Adevărul e că nu putem ști ce fel de pictor va fi ajuns Băeșu ! Din generația sa cunoaștem artiști care, în anii de după debut, au anunțat un drum cel puțin la fel de interesant — ca, bunăoară, Adam Bălțatu — dar care apoi n-au confirmat. „Aurel Băeșu, conchide Valentin Ciucă, nu ocupă, deocamdată, locul ce i se cuvine. Motivele acestei inadecvate receptări sînt multiple : unul dintre ele ar putea fi și caracterul mai mult de promisiune decît de împlinire al artei sale. Numai că trebuie să aducem acestei opinii cvasigenerale, bazați pe realitatea operei, un serios amendament. Pictorul a promis mult, dar a și realizat destul în scurta sa existență. În plus, nu trebuie uitat un element de sociologie culturală, dar cu repercusiuni directe asupra receptării plastice. Avînd succes la public, lucrările lui Băeșu au intrat în cele mai diverse colecții particulare...“

Succesul la public — iată un element biografic asupra căruia Valentin Ciucă ar fi meritat să insiste. Soarta operei lui Aurel Băeșu, ca și a altor pictori excesiv de solicitați a fost sever controlată de aventura atîtor „strînsuri de cadre“ mediocre. Precaritatea criteriilor de selecție ale unor așa-zise colecții se răsfrînge din nefericire asupra pieselor conținute. Albumul tipărit la „Meridiane“ reține — cu oarecari ezitări, s-ar zice — o sută treizeci de uleiuri, acuarele și desene dintr-o operă mult mai întinsă.

Valentin Ciucă e un critic-povestitor, un istoric de artă, adică, dăruit să meșteșugească rostirea în spiritul naratorilor moldoveni din naștere. Nu e un cusur, ci o calitate. Farmecul frazei sale, construită cu direcție, curgînd armonios în sensul ideii, tinde să încarce de farmec și subiectul în discuție. În timpul lecturii nu te întrebi dacă nu cumva autorul licitează importanța lui Aurel Băeșu pentru că e artist al locului. Întrebarea apare mai tîrziu. Rețli tezele scrierii, dar nu poți să te desparți de impresia că e vorba, totuși, de un artist de provincie însemnat definitiv de un mediu datat.

TUDOR OCTAVIAN ■

Desene pe asfalt

Cărturarul

S-a stins de puține zile un cărturar plin de merite, profesorul Augustin Z.N. Pop. Scormonitorului de arhive, celui deprins să deslege mistere și himere ale istoriei literare îmi plăcea să-i spun cu îndreptățire O.Z.N. Pop, într-atît mă frapau temeritatea lui, romantismul de nobilă viță, visătoria lui dacă se poate spune astfel (și se poate).

E autorul unei opere impunătoare, diversă problematic dar ceea ce îl va marca în posteritate va fi, fără îndoială, rîvna cu care s-a dedicat culegerii și interpretării de documente legate de tezaurul eminescian. Studiile sale, culegerile de acte și scrisori, texte necunoscute, dezgropate din manuscripte sau jurnale inaccesibile, edițiile îngrijite și, nu în ultimul rînd, mărturiile iconografice, sînt de mare utilitate pentru **eminescologie** (e o tînără știință aceasta) și numele profesorului nu va lipsi din toate cărțile ce i se vor consacra lui Eminescu.

Adversități de-o clipă (sau de decenii...) în cîmpul nu de puține ori minat de invidii și indelicatețuri care e — nici n-ar putea fi altfel — critica literară (ca și istoria literară de altfel) au micșorat și finalmente au marginalizat cumva o trudă, a lui Z.N. Pop, hrănită cu uriașe combustii sufletești, cu osteneli adesea neomenești, cu jertfe morale și materiale. N-a convins, de n-a deranjat de-a dreptul, stilul prea exaltat-metaforic ce l-a slujit, entuziasmele sale, adesea fără acoperire. I-a rămas lui Z.N. Pop doar bucuria muncii solitare. Penițe inteligente i-au utilizat materia adesea fără a-l cita cuviincios dar l-au certat cu prea mare asprime pentru unele, inerente erori (adesea pentru transcrierea inexactă a unei singure litere ori a unei singure cifre) și această lipsă nu de iubire ci de colegialitate pur și simplu, l-a apăsat greu pe cel ce-și drapa tristețile într-un aer totdeauna bonom.

În Z.N. Pop am avut o șansă de a ne apropia mai mult de plina de taine moștenire eminesciană. Z.N. Pop ivea documente „minore“ (acte de cancelarie și negustorie ale familiei Eminovicilor, rețete culinare ale surorilor poetului, etc...) ce nu-și impuneau să se implice în studierea statului Operei dar care, alăturate, împlinite într-un corpus de imagini de epocă, oferindu-ne șansa unor priviri „indiscrete“ în biografia pămînteană a astralului nostru poet național. Da, controversa e veche, oare ce avem dreptul să relevăm din viața lui Eminescu ? Doar litera scrisă ? Fără îndoială că la Eminescu ne interesează **totul**, chiar lista de cămăși trimise la spălat (și în acest caz nu chiar despre cămașa Nefericitului ar fi vorba) ! S-a spus, exploatînd-se un paradox ce-i drept spectacular că marele poet al mării n-ar fi văzut niciodată marea sau că n-a văzut țărmul ei românesc. Era posibil. Dar a venit, cu hărnicia lui „enervantă“ Z.N. Pop și ne-a pus sub ochi o scrisoare a lui Eminescu către Veronica Micle trimisă chiar din... Constanța. În facsimil. Cu toate datele de rigoare. Cu indicarea hotelului la care a tras, încă ființînd și azi. Schimbă cu ceva în mai bine interpretarea geniului eminescian dezvelirea acestei știri ? Evident nu, dar nici că s-ar putea spune că i-ar caria geniul...

Z.N. Pop a fost simbolul perfect al omului traversînd viața cu discreție, cu simplitate, fericit rob al unor credințe de neclintit. Nu dădea povețe. Nu-i urechea pe juni că își irosesc timpul în „balmabiluri“ și nu pun burta pe... Caietele eminesciene zăcînd în lăzile Academiei, ca și cînd acest lucru ar fi fost cu putință și e bine că n-a fost ! Aduna cioburi fragile, de amforă, le „lipea“, le da chipul dintîi, citea inscripții aburite, gata să se stingă (el, care a murit aproape orb) și colecționa mirabile **semne**. Există, la unii, o grandomanie veleitară care prinde. Se compun personalități din insolite capcane : puțin farmec, puțină paradă de cultură, mult aplomb pamfletar, multă oportunitate. Și în acest timp trecem pe lîngă inspirații truditori ai scrisului ca pe lîngă niște umbre.

Cine i-ar fi acordat vreo șansă în fața lui, să zicem, Alexandru Theodor Stamatiad Etcetera... prăfuitului Gheorghe Vasiliu de-și zicea și Bacovia ? La propriu, dar și la figurat mustața-în-furculiță culege lauri (uneori) iar „prăfuitul“ e strivit, „anulat“. Numai că praful depus peste obrajii supți ai contopistului Vasiliu era căzut de-a dreptul din stele !

Bine, bine, dar omul nostru din aceste rînduri, Z.N. Pop n-a fost un geniu !

Și asta e adevărat.

Genială a fost munca lui.

GHEORGHE TOMOZEI ■

Scena tipărită

De cîteva luni revista **Teatrul**, publicație ce părea predestinată prin neoclasicismul tehnoredactării și conținutului ei unui raft cu fața la perete a devenit ea însăși o scenă vie a literaturii noastre actuale contaminîndu-se brusc de efervescența culiselor și foaierelor, împrumutînd ceva din vitalitatea, îndrăzneala tinerească și dorința de afirmare a unui spectacol regizat de un proaspăt absolvent de I.A.T.C.

Noul număr pe martie este sărbătoresc nu doar pentru că la 27 martie s-a marcat, prin textul de circulație planetară al lui Peter Brook, Ziua Mondială a Teatrului, ci exact în măsura în care fiecare număr anterior are ceva din prospețimea festivă a unei premiere. Ancheta despre educarea gustului public (realizată de Aurelia Boriga) polarizează atenția unor prestigioase cunoștințe ale spectatorilor noștri, Ovidiu Iuliu Moldovan, Sergiu Nicolaescu, Raluca Ianegic și Victor Bibicioiu, cronicarul Dinu Kivu analizează o tendință extrem de accentuată și complexă a fenomenului actual teatral, „alunecarea spre ris“, iar Cristina Dumitrescu conturează portretul în mișcare al unuia dintre cei mai apreciați actori tineri ai scenelor noastre, Dan Condurache. Eseul lui Marin Sorescu, „Monolog despre Hamlet“ contrabalansează cu jubilația sa analitică sondajul sifonat pe care Constantin Fugașin îl realizează în laboratorul de talente și viitor teatral românesc care e I.A.T.C.-ul.

Dintre punctele șoc ale numărului trebuie să semnalăm, desigur, fragmentul substanțial

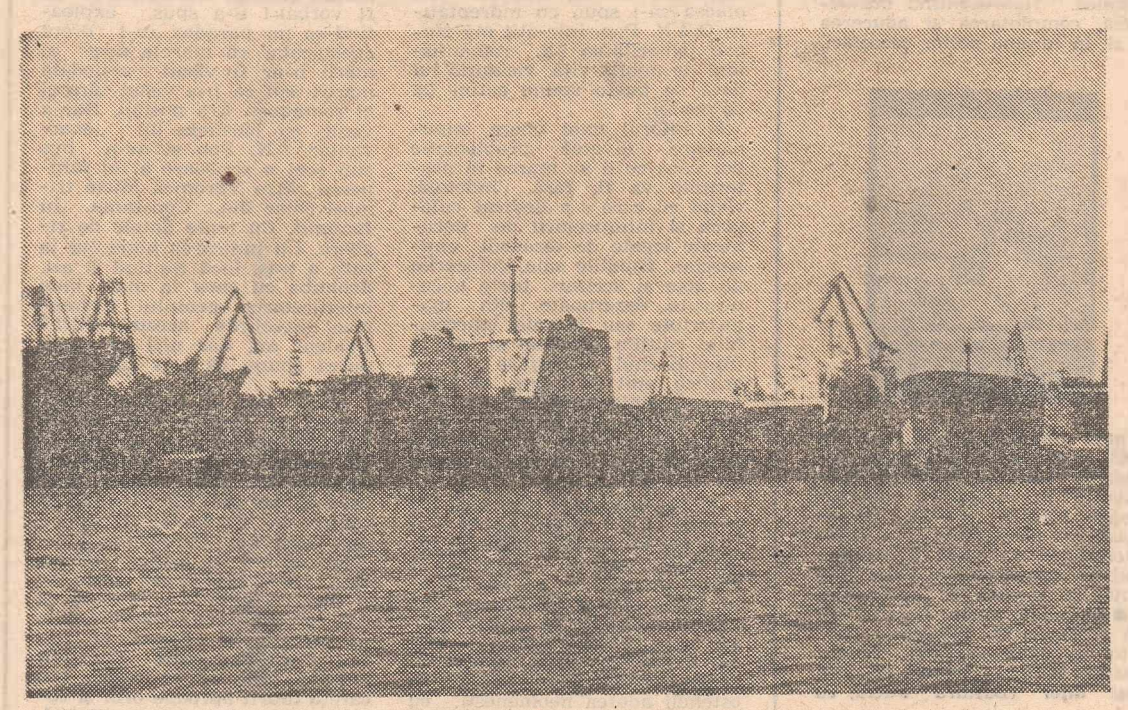
din cartea Marinei Vlady, „Vladimir sau Zborul întrerupt“ (apărută acum cîteva luni la Paris ! — cuprinzînd confesiunile cunoscutei interprete a „stelei fără nume“ despre nu mai puțin celebrul actor și folkist sovietic Vladimir Visoțki) cît și informațiile pe care Miruna Ionescu le aduce despre stagiunea încă în desfășurare a teatrelor din Madrid. Incitanta rubrică „Toată lumea iubește teatrul“ stîrnește un interes egalat doar de paginile dedicate Cenaclului de dramaturgie reînsuflețit de revistă și de o poștă a redacției la fel de efervescentă, susținută de Paul Tutungiu, care a propus deja atenției publice doi tineri dramaturgi.

Un poster dedicat în întregime actorului Toma Caragiu (detașabil din corpul revistei) completează acest număr al **Teatrului** ca o promisiune fermă că prin noua sa formă vom beneficia în continuare de unul dintre cele mai frumoase spectacole gazetărești pe care le are la ora actuală presa literară românească.

ION ZUBAȘCU ■

Cu trenul pe mare!

Feribotul „Mangalia", realizare de prestigiu a constructorilor navali români

Înaintea primei curse

Fotografii de ION DUMITRU

La una din danele portului Constanța așteaptă „cu toate pînzele sus", pentru a pleca de la o oră la alta, în primul său voiaj, feribotul **„Mangalia"** — prima navă de acest tip construită în România. Dar, mai întîi, pentru cititorii noștri, ce este acela un feribot ? Particularizarea sa față de alte nave ale marinei comerciale derivă direct din funcționalitatea căreia îi răspunde : partea din spate a unei asemenea nave, pupa vasului, este mobilă și se poate apleca, formînd o linie dreaptă cu țărmul. Prin această poartă, larg deschisă spre pîntecele adînc al navei, pot pătrunde direct pe șine de cale ferată 107 vagoane încărcate cu marfă, care sînt dirijate după toate regulile feroviare : macaze, instalații de manevră și de semnalizare optică, etc, spre cele trei punți ale navei. Coborîrea sau ridicarea vagoanelor — cîte 4 simultan — se face prin intermediul unui lift (2 platforme, 175 tone capacitate), controlat și dirijat printr-un sistem de televiziune în circuit închis.

Pe fiecare din cele trei punți există cîte un triaj însumînd un total de 13 linii secundare, pe care sînt garate și asigurate, în vederea voiajului pe mare, vagoanele respective. Întreg acest proces automatizat se realizează pe baza soluțiilor optime oferite de calculator.

Comandantul de cursă lungă **Mihai HAVA**, un ardelean stabilit de mulți ani la țărmul mării, ghidul nostru de o zi prin labirinturile navei pe care o va conduce pe mările și oceanele lumii, ne relevă cu amabilitate și alte elemente ce conferă atributul de unicat acestui vapor a cărui lungime este de 185 metri (aproape cît două terenuri de fotbal !), vas la construcția căruia au concurat numeroase unități industriale din ramuri de vîrf ale economiei românești : electronică, electrotehnică, siderurgie, construcții de mașini și material rulant, electromecanică, automatică etc.

„Această navă prototip — ne spune comandantul Mihai Hava — dispune de o serie de dotări la cel mai înalt nivel al tehnicii utilizate în domeniu. Aș aminti numai de cîteva, din cele ce mi se par esențiale : aparatura de navigație prin satelit, cele două radare — sistem anticoliziune, cu avertizare sonoră și optică, aparatul Loch Doppler, care indică permanent adîncimea apei, viteza de înaintare și deriva vasului. Este prevăzută, de asemenea, cu pilot automat și un propulsor de manevră prova, care asigură deplasarea laterală a navei, precum și cu o instalație deosebită, de echilibrare statică și dinamică, care reduce la minimum ruliul vaporului în timpul marșului, echilibrează automat poziția sa, ori înclină nava, atunci cînd este preluată o greutate mai mare la bord, instalație ce se bazează — simplist spus, totuși — pe principiul vaselor comunicante. (n.n. — o asemenea navă — mi-am zis, este foarte nimerită pentru cei ce au rău de mare...).

Mi-aș permite să amintesc aici și de faptul că, după preluarea navei și în timpul probelor sale de funcționare, am realizat operativ, cu sprijinul nemijlocit al proiectanților și constructorilor navali, cîteva îmbunătățiri, între care, cea mai importantă este o rampă mobilă de acces de pe chei, în vapor, a autovehiculelor pe roți — îmbunătățire cu statut de inovație pe care o semnez alături de ing. Adrian Sabău, director tehnic al Întreprinderii de construcții navale din Constanța și un colectiv din care face parte și Constantin Țirianu, de la ICEPRONAV Galați.

Rampa permite ca nava să fie folosită cu eficiență sporită și în sistemul Ro-Ro (încărcare pe

Una din c

Invenție în folosul sănătății

Palidă, cu buzele tremurînde, femeia se înmoaie deodată, se prelinge, parcă, printre brațele celor care o înconjoară. Stropi de apă sar peste tot, în locul prea strîmt, cîteva palme ușoare o readuc la viață. Nu ne putem încuia toate emoțiile undeva, într-un loc anume, în noi. Le scăpăm uneori și fug în lume, prin priviri, prin degete... Pentru cîteva clipe, femeia a pierdut contactul cu realitatea, cuvinte miraculoase, descătușînd prea puternica tensiune nervoasă : „N-aveți nimic, un simplu unguent și se rezolvă".

Bărbatul în halat alb, asistenta, îi zîmbesc încurajator. Celălalt, șoptește cu o umbră de zîmbet : „Am pierdut-o de pacientă !"...

O masă și un pat de consultații, un birou, calculatoare, monitoare, televizoare, planșe grafice enigmatice — li s-a găsit, surprinzător !, loc la toate într-un spațiu minuscul — te face să nu știi bine unde te afli. Seamănă destul de puțin cu un cabinet medical și totuși, asta este : „Cabinetul de senologie" al Institutului de Endocrinologie C.I. Parhon, un loc unde se redau bucurii și speranțe ce păreau definitiv pierdute.

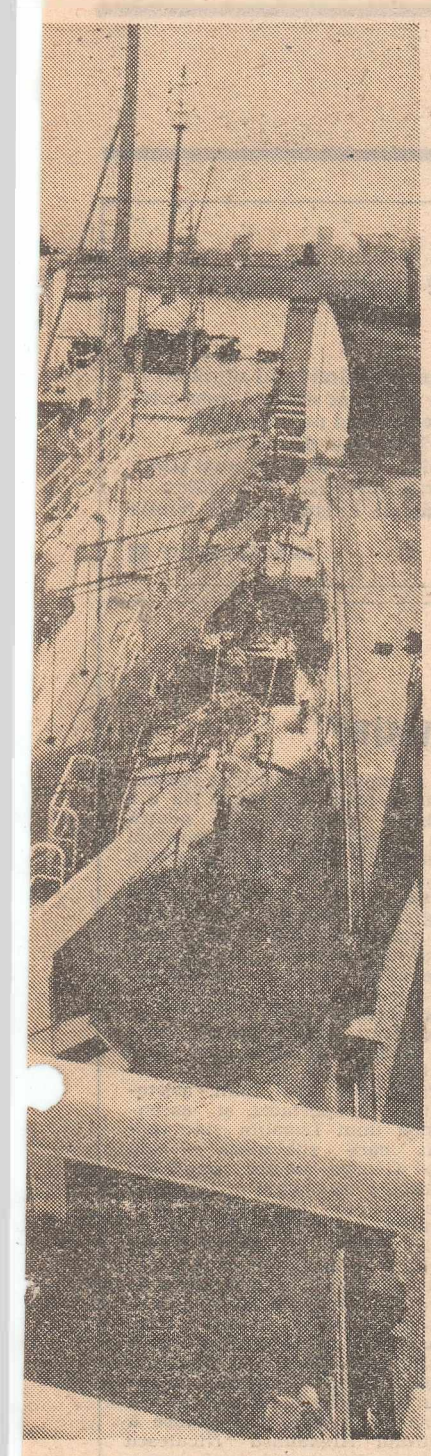
— De ce ne ocupăm aici ? mi-o ia înainte doctorul Bogdan Cupceancu. Preocuparea noastră este, în primul rînd, de a face diagnosticul diferențial între un cancer de sîn și o boală benignă a sînului. Practica medicală dovedește că un tratament eficient pornește de la un diagnostic precis. Prin metoda pe care am conceput-o, într-un timp de investigație ce nu depășește cîteva minute și costă mai puțin de 1 leu pentru fiecare pacientă, stabilim un diagnostic de o foarte mare precizie. Am învățat astăzi să descoperim cazuri la un nivel de evoluții foarte incipient, aceasta pentru că modalitatea în care elaborăm acum diagnosticul s-a ameliorat în mod spectaculos, la un nivel care ne permite să recunoaștem cu luni și, uneori, cu ani înainte, modificări grave, dar și mai puțin grave, cu un pronostic bun, în care se poate interveni prin tratament hormonal. Se realizează astfel, o adevărată medicină profilactică, ce ne permite îngrijirea pacientei la apariția unor dereglări funcționale minore. Într-asta va consta, de fapt, viitorul acestei metode.

Pînă a ajunge să vorbim despre viitor, simt nevoia — pentru informație, evident — a unei întoarceri în timp. În ce constă „minutul de adevăr" în cazul unei patologii mamare? Se pornește de la modificările funcționale normale, ciclice, care au loc în decursul vieții femeii. Cînd se ivește un dezechilibru hormonal, acesta poate fi sesizat prin modificări termice, care apar într-o perioadă și cu o intensitate ce, în mod obișnuit, nu ar trebui întîlnite. Destul de puțin cunoscută, uneori contestată, aplicată cu parcimonie sau folosită fără a i se cunoaște cu exactitate principiile și paleta de aplicabilitate, termografia are o vîrstă memorabilă. I se datorează englezului Herschel, care o descoperă în anul 1840. Aplicată în medicină cu aproape un secol mai tîrziu, această metodă permitea un eventual diagnostic de malignitate, sau, mai bine spus, o suspiciune în acest sens, nu întotdeauna confirmată de fapt și datorită unor concepții de interpretare — care persistă și astăzi — generînd foarte multe diagnostice eronate, cazuri fals-pozitive sau fals-negative. Sigur că și la acea epocă, astfel de preocupări erau utile, completînd o baterie de alte investigații, confruntîndu-se cu acestea. În ultimii ani, progresele au fost, ca în toate domeniile de altfel, imense.

În momentul de față, cînd cancerul de sîn înregistrează în toate țările — și mai ales în cele puternic dezvoltate — o foarte mare frecvență, cînd întreaga lume medicală se zbate să-i afle cauza și leacul, în momentul de față așadar, termografia, metodă de stabilire a diagnosticului în primul rînd, se împarte în trei mari procedee de examinare. Prima este telethermografia, termografia la distanță, în care pacienta se află într-o cameră climatizată, iar radiațiile în infraroșu sînt captate și vizualizate pe un ecran. Întreaga aparatură este, însă, extrem de scumpă. A doua idee, foarte simplă și la îndemîna oricui, folosește aplicarea unor plăcuțe de plastic în care sînt încorporate cristale de colesterol ce-și modifică culoarea în raport cu modificările temperaturii tegumentelor pe care sînt aplicate. Dezavantajul metodei constă în faptul că sesizează în special elementele de suprafață, vascularizația. Ceea ce se află în profunzime rămîne ascuns. A treia mare metodă termografică, tot de contact, cum este și cea cu cristale lichide, este termografia cu termistori, computerizată în momentul de față, metodă utilizată și de doctorul Bogdan Cupceancu la Institutul de Endocrinologie. Aparatul „Prometeus", realizat de Fabrica de calculatoare București, se mai află încă în cabinetul de senologie, dar este privit, mai cu seamă de nedespărțitul colaborator al mediculuí, informaticianul Cornel Cotruță — ca o „vechitură" ce a împlinit venerabila vîrstă de... 2 ani. Aparatura se perimează foarte repede ! Acum, la loc de cinste — pentru cît timp, oare ? — stă un nou computer termograf cu care cei doi au pus la punct noi principii de diagnostic.

— Termografia se baza pînă acum foarte mult în interpretarea diagnosticului, pe experiența mediculuí. Se făceau niște scale fixe de temperatură, unde se întîlnește cu o anumită probabilitate, cancerul, ori se mergea pe diferența termică între zona găsită patologică și aria sa simetrică, făcîndu-se aprecierea dacă e vorba de un cancer sau o suspiciune de cancer. Ni s-a părut o teorie nefundamentată. De ce? Pentru că un om are o ardere mai puternică și altul mai lentă. Temperatura unui om poate fi în general mai ridicată decît a altuia. Nu pot să iau o valoare absolută, pe care s-o consider aceeași pentru toți. Te poți înșela, pur și simplu, pentru că o lenjerie mai strîmtă provoacă pentru moment o neînsemnată congestie locală. Trebuia găsit altceva.

Știința și tehnica, laturi ale aceluiași unghi, s-au întîlnit undeva, prin mijlocirea omului. Convinși că adevărul este totdeauna rezultatul unei confruntări, iar cel ce află infinitul îl află pentru toți, medicul Bogdan Cupceancu și informaticianul Cornel Cotruță s-au sprijinit unul pe altul, au învățat unul de la celălalt, au respins în calculele lor și erorile de fracțiuni de secundă. Cabinet de consultații dimineața, în care pentru cei doi nu există boli, ci bolnavi, pasionați acum, fiecare, nu doar de meseria lui, ci și de a celuilalt, medicul și ciberneticianul și-au transformat în fiecare după-amiază cei cîțiva metri pătrați în care se mișcau nestingheriți, în sanctuar al căutărilor neobosite. În orice caz mai deosebit întîlnit peste zi au văzut o posibilă minune, sau reprezentarea unei minuni. Au făcut o colecție de asemenea minuni cotidiene, au încre-

i ale navei

Dotări la cel mai înalt nivel al tehnicii mondiale

roți — descărcare pe roți), atunci cînd nu sînt vagoane de transportat".

Nimic deosebit în această fructuoasă colaborare între marinari și constructori, dacă avem în vedere că astăzi, comandantul unui vas de o asemenea complexitate tehnică trebuie să stăpînească temeinic cunostințe din cele mai diverse domenii și, în plus, limba engleză — cea mai uzitată în navigația internațională.

Tocmai de aceea, părea cît se poate de firească prezența pe biroul comandantului navei a unui microcalculator CE 119 S, utilizabil pe bază de programe, în perioada de încărcare-descărcare a navei.

La probele de mars efectuate, pe parcursul mai multor zile, în largul Mării Negre, la bordul navei s-au aflat 140 de persoane, între care, reprezentanți ai multor colective muncitorești din întreaga țară, care semnează alături de navaliștii constănțeni, sub această realizare de prestigiu din domeniul naval.

Am reținut, spre exemplu, prezența proiectanților de la ICEPRONAV Galați, a mecanicilor de la Reșița, cei ce au realizat cele două motoare de 8 000 C.P., asigurînd navei o viteză de 17—18 noduri. Erau de față inginerii de la Electroputere Craiova și specialiștii de la Întreprinderea de automatizare din Bîrlad, constructori de mașini de la cunoscutele Uzine „23 August" din București (care au realizat pentru această navă o locomotivă specială de manevră, prevăzută atît cu roți specifice de locomotivă, cît și cu roți auto, ceea ce o face utilizabilă nu numai pentru gararea vagoanelor, ci și a autovehiculelor) și alții.

Dar firește, cei mai mulți la număr, 78 de muncitori și ingineri, erau reprezentanții celor care au plămădit această splendidă navă în șantierul naval din Constanța, ea ilustrînd în fapt, capacitatea la care a ajuns industria românească, larga cooperare dintre ramurile economiei noastre.

Toate aceste probe complexe au fost conduse și dirijate de inginerul Gheorghe Vizireanu și alături de el s-au aflat maiștrii Zaharia Pușcașu, Gh. Șarlă, Grigore Vișan, Gh. Neagu, Ion Ciocan, muncitorul Marin Dinu, inginerii Ion Besnea, Sorin Nistor și alții. Probele au fost trecute cu succes, dovedindu-se fiabilitatea navei, manevrabilitatea sa, buna funcționare a complexelor instalații cu care ea este dotată.

În ziua vizitei noastre, o zi însorită din acest început de aprilie, l-am întîlnit întîmplător pe inginerul Gheorghe Vizireanu urcînd din nou la puntea navei (poate pentru ultima dată, după predarea navei beneficiarului), însoțit fiind de fiul său, un puștan de vreo 10 ani, cu virtej în mijlocul frunții. Îl conducea încet, ținîndu-l cu grijă de mînă, de-a lungul culoarelor și a vastelor compartimente ale navei, răspunzînd asaltului de întrebări ale urmașului său.

Discret, înțelegător (este și el tatăl a doi copii), nici comandantul navei nu a intervenit în această caldă și frumoasă dualitate familială, lăsîndu-l pe tată să-și consume în intimitate satisfacția lucrului bine făcut, iar pe fiu, mîndria de a pipăi pe viu rodul miraculos al muncii de zi cu zi a părintelui său...

Cîteva cuvinte și despre echipajul feribotului „Mangalia". El se compune din 43 de marinari, mecanici, puntiști, timonieri radiotelegrafiști, electricieni, etc. Odată cu „Mangalia" însă, nomenclatorul profesiilor se îmbogățește cu una nouă — aceea de ceferiști-marinari, căci 6 din membrii echipajului sînt feroviari „get-beget", făcuți la școala cefere-ului și trecuți acum la... marină, unde nu visaseră ei să ajungă vreodată. Că doară n-or trece trenurile să traverseze marea. Da' uite că ajunseră — cum ar zice un nea Mărin !

Mecanicul șef, inginerul Paul Trepădus, este aproape tot timpul într-o veșnică mișcare și agitație, ceea ce nu cred că i-a permis să treacă vreodată de greutatea corporală a 70 de kg... Se mai liniștește doar atunci cînd miile de cai putere ale motoarelor pe care le are în „subordine" torc domol, propulsînd lin nava spre destinația fixată.

Secundul comandantului, căpitanul Doru Gușavan, este și el tînăr, dar l-am intuit, prin calmul său „englezesc" și tăcerea-i înțeleaptă, ca un posibil și necesar uneori „tampon"-amortizor între energicul comandant și restul echipajului. Un echipaj compus din marinari destoinici, cu mai noi sau mai vechi „state de serviciu" în flotă, așa cum sînt : ofițerul cu navigația Viorel Răcuci, ofițerii mecanici Florian Toader, Dacian Bota, șeful de echipaj Eugen Fulea, șeful timonier Gh. Pavel și alții, cu toții mîndri de a se număra printre cei dintîi care vor naviga pe un asemenea vapor, care va fi privit cu admirație în oricare din porturile lumii, acolo unde va acosta.

— „Mola prova. Motorul încet înainte !". Peste puține ore, comenzile scurte și hotărîte ale comandantului vor deschide drum navei spre primul său voiaj, în care va transporta — cu destinația Siria — 850 de tractoare românești produse la Brașov.

Vînt bun din pupa, „Mangalia"! Să porți cu cinste și demnitate în lume tricolorul patriei !

CONSTANTIN ISMĂILEANU ■

---

dințat-o minții electronice și au filtrat totul prin alambicul teoriei științifice. În fiecare zi le venea cîte o idee — nu grozavă, nu senzațională — dar o păstrau cu grijă. Știau că într-o zi, din aceste idei mici, va trebui să se nască și cea mare.

— Am pornit — mi se spune — de pe alte baze decît cele pe care le folosesc colegii noștri în lume. Este motivul pentru care s-a și apreciat conceptul nostru de a pune diagnosticul cu ajutorul termografiei ca fiind original și i s-a acordat brevet de invenție. Ideea pe care se dă noul diagnostic este că interpretarea se face după imaginea care apare pe acest ecran.

Intervin explicațiile expertului în informatică. Demonstrații și relații care uimesc prin îndrăzneală și claritate. Extrem de simplificată, **metoda de diagnostic diferențial al bolilor utilizînd termografia computerizată de contact**, ar fi următoarea : termistorii se plimbă la suprafața tegumentelor, pas cu pas, temperatura absolută este preluată la fiecare pas de calculator, care transformă valorile respective în imagini termice. Modul în care se aranjează aceste imagini termice este cel ce dă diagnosticul de boală.

— Calculatorul nu greșește. Puterea acestui diagnostic și a interpretării imaginii constă în faptul că ne-am debarasat de acele diferențe termice, deseori înșelătoare. De fiecare dată facem și o reverificare a diagnosticului, prin ceea ce noi am numit „test dinamic". Ne verificăm și reverificăm, pentru că aici n-ai voie să greșești. Sperăm ca acest mod de lucru să ne permită să scoatem din utilizare două metode scumpe, din import, una nu tocmai sigură în ceea ce privește certitudinea diagnosticului de cancer — e vorba de echografie — iar cealaltă, destul de exactă — e vorba de mamografie — prezentînd însă, un anumit grad de iradiere. Înlăturînd aceste dezavantaje, putem la ora actuală să punem diagnosticul în niște momente foarte incipiente. Procesul de evoluție al unui cancer de sîn e foarte lent. Din momentul în care a apărut prima celulă, pînă ce leziunea a devenit palpabilă, trec 8—10 și chiar mai mulți ani. Se poate ca o femeie, atunci cînd a venit prima dată la noi să-l aibă deja, dar să nu fie diagnosticabil încă. O zonă de hipertermie care se menține, mie îmi spune ceva. Chirurgul îmi răspunde că el n-are elementele necesare pentru intervenție. La radiografie nu se vede, dar pe imaginea termografică apare clar o modificare. După trei sau șase luni se dovedește că nu ne-am înșelat. O intervenție într-o fază incipientă pentru cancerul de sîn dă situații de sută la sută vindecare.

— Depistarea la timp înseamnă, deci, salvarea unei vieți.

— Exact. Noi nu ne-am oprit aici. Metoda aceasta oferă posibilitatea de a pune diagnostic prin termografie în toată patologia umană și nu se referă numai la cancer. După ce s-a făcut departajarea între cancer și non-cancer, se poate stabili și ce formă clinică de boală necanceroasă este. Cel mai important este diagnosticul, dar, în cabinetul nostru vin paciente care trebuiesc tratate cu ceva. Ne-a interesat în primul rînd tratamentul endocrin. De ce ? S-a constatat că existența unei boli benigne a sînului face ca frecvența cancerului să crească de la două pînă la patru ori. Din cauză că bolile benigne ale sînului sînt în marea lor majoritate rezultatul unor tulburări hormonale, s-a pornit la tratamentul lor. În cazul în care tratamentul endocrin este cel indicat, termografia oferă posibilitatea de a selecționa din multiplele tratamente hormonale pe cel care răspunde cel mai bine din punct de vedere terapeutic. Anii de experiență ne-au permis gruparea unor patologii benigne senologice care răspund perfect la 1—2 și maximum 3 medicamente. Cu toate acestea, mai efectuăm suplimentar un test de selecție termografică. Astfel, după administrarea unei singure doze de medicament ne putem orienta asupra efectului acelui tratament, dacă el răspunde standardelor stabilite anterior. Se economisește astfel timp, scurtîndu-se perioada tratamentului, se reduce costul medicamentelor, se reține numai cele care corespund patologiei respective. Utilizăm aceste medicamente maximum 3—5 cicluri, urmărind reducerea leziunii cu cel puțin 50 la sută față de mărimea inițială. Repetăm examenul termografic — marele său avantaj fiind că nu prezintă nici un fel de nocivitate — la începutul fiecărui ciclu de tratament. Putem sesiza astfel, orice deviere de la rezultatele pe care le scontăm. Medicamentele din care s-a făcut actuala selecție n-au fost, să știți, de loc puține la număr. În urma acestor „hărți termografice" adaptăm tratamentul. Sîntem interesați să obținem maximum de rezultate în minimum de timp.

Ce înseamnă maximum de rezultate ? Prin reducerea leziunii, este posibil să nu se mai ajungă la operație. În situațiile în care este totuși necesară o intervenție, leziunea este mult micșorată și, în plus, odată cu tratamentul hormonal, se ajunge la o strictă delimitare a nucleului — de exemplu fibros — situație favorabilă în egală măsură chirurgului și pacientei. Maximum de rezultate mai înseamnă — și nu de puține ori — o femeie care plînge și rîde, nevenindu-i să creadă că nodulii care i-au umbrit existența, au dispărut cu totul.

— A fost inițial o cercetare, mai adaugă doctorul Bogdan Cupceancu, în care n-am fost singuri. Am simțit tot timpul sprijinul conducerii Institutului de Endocrinologie respectiv a tovarășei prof. dr. doc. Marcella Pitiș și dr. Leonard Dumitriu, aflîndu-ne în situația de a dispune de panoplia aproape completă a mijloacelor de investigație necesare pentru stabilirea diagnosticului neoperativ al patologiei sînului și fundamentului său endocrin. Mai este și meritul Fabricii de calculatoare, a directorilor săi, inginerii Florea Tănase și Traian Mihu, care au sesizat posibilitățile oferite de institut și ne-au sprijinit de la început. „Soft-istul", Cornel Cotruță, specialist informatician de mare clasă, singurul de acest gen din țară, trăiește aceste cazuri alături de noi, medicii, împreună cu pacienții. Și apoi, am avut... calculatorul, această minunată „sculă", un element de siguranță pentru mine la ora actuală. N-am fi putut aprecia atîtea sute de cazuri, tratamente și rezultate dacă le analizam prin statistica simplă. Avem o bancă de date, nepretuită în lumea aceasta, atît de complexă și atît de grăbită. Nici nu știu cum m-aș mai descurca astăzi, fără computer alături.

Cu siguranță, ar mai fi multe de spus despre acest nucleu interdisciplinar, de complexa pregătire a unui medic care, pentru a stabili în cîteva minute un diagnostic în materie de cancer a avut nevoie de ani pentru a trece prin medicina generală, ginecologie, endocrinologie, a învățat cibernetică, asistă săptămînă de săptămînă, la consultațiile prof. dr. doc. Alexandru Trestioreanu, în Institutul Oncologic, dar, mai ales, crede cu strășnicie că dacă ar accepta, fie măcar o dată noțiunea „nevindecabil", ar dezerta în fața misiunii sale adevărate, ar capitula înainte de bătălie, poate cea mai cumplită dintre toate : aceea cu cancerul.

Viitorului, de la care chiar dorea să pornească dr. Bogdan Cupceancu discuția noastră, i se cuvine, în acest spațiu tipografic, o parte a sa.

— Termografia este o metodă veche de 150 de ani. Ea își arată astăzi grație tehnicii, multiplele-i posibilități. Nici în tehnică, cu certitudine, nu s-a spus încă ultimul cuvînt. Viitorul acestei metode, am spus-o, își are nucleul în realizarea unei medicini profilactice, care oferă posibilitatea începerii unui tratament într-o fază extrem de incipientă a bolii. În plus, se economisesc timp și bani. Termograful poate fi folosit, cum aminteam, în diferite afecțiuni. Pentru interpretarea corectă a unei termografii care poate stabili pe lîngă alte elemente, prezența unei anumite patologii de organ, sau a altor organe — pentru interpretarea ei corectă deci, trebuie o experiență foarte mare. Nu se poate cere, fie și unui mare specialist într-un domeniu, dar neantrenat în termografie, să emită judecăți valabile asupra imaginilor pe care le vede. Nu poți ajunge aici decît în urma unei pregătiri îndelungate, o pregătire multidisciplinară. Invenția noastră aduce clarificări de principiu, de ordin general, deci explicabile pentru toți cei care se ocupă, sau doresc să se ocupe de termografie, indiferent de localizarea procesului patologic. În ce ne privește, am aplicat-o și îi exploatăm avantajele în domeniul patologiei benigne a sînului. Ce știm astăzi este infinit mai mult decît ce știam acum un an și, cu siguranță că atît elemente suplimentare de cunoaștere, cît și alte date experimentale și clinice, ne vor aduce idei noi pentru perfecționarea tehnică a aparaturii, a programelor, a reducerii timpului de examen. Toate acestea vor fi, numai și numai în avantajul pacientelor noastre.

Pledoarie pro-domo ? Concluzii asupra ceea ce poate rezulta din regîndirea unei metode vechi, ale cărei virtuți nu sînt, cu siguranță, în totalitate cunoscute.

LIANA MOLNAR ■

Vitrina artelor

Originile te formează ca artist

Un artist plastic poate să-și povestească viața ori să exprime motivele pentru care agreează o temă, poate să vorbească despre anume aspirații ale sale, despre tehnica de lucru, despre relațiile cu semenii și aceste spuse să se constituie în texte interesante. Un fapt îi va rămîne mereu necunoscut, inexplicabil : de ce este dînsul artistul care este și nu altul.

Din care cauză, creatorul nu va reuși niciodată să înțeleagă efectele complexe ale creației sale la public, impresia reală pe care o face. Nu putem vedea arta noastră cu ochii altora, tot așa cum nu ne vedem nici pe noi cu ochii altora. Comentatorii, criticii de artă reușesc să vorbească mai propriu despre devenirea care sîntem, despre motivele intime ce ne conduc spre o soluție sau spre alta. Dinafară, se percep mai lesne cursul și direcția unei opere. Dinăuntru, dilemele și voințele, temeiul ei intim.

În ce privește pictura mea, conștientizez mai ușor acum, la maturitate, realitatea că ea se prezintă în felul în care e cunoscută de lume datorită originilor. A originii mele țărănești, a originilor artei pe care am cunoscut-o mai profund în anii formației, a originilor artei populare, pe care o trăiesc în chip familiar, fiindcă e arta locului meu de baștină — Moldova de Nord, comuna Botoșana, județul Suceava. Într-un fel, aș putea zice, sînt format înainte de a mă fi format ca artist. Chestiunea e să nu te îndepărtezi niciodată de ceea ce ești, să nu cauți să fii altul.

Cînd se observă caracterul procesual al picturii mele, faptul că din atelierul meu ideile se întorc tot acolo, spre a se mai cerceta odată de sine, mai adînc, către origini, se înregistrează, desigur, nevoia de a cunoaște sursele a ceea ce sîntem, ca indivizi și ca popor, resursele a ce devenim, drumul nostru. Nu pictez portrete de țărani doar fiindcă mi-am propus să înfățișez țărani marcați de datele unor circumstanțe socio-economice. Tot ce e mai bun și mai frumos în noi din țăran vine, din condiția de om al unui loc, al unui singur loc. Nu poți fi în mai multe feluri, ca artist, tot astfel cum nu te poți naște din mai multe mame deodată. Eu sînt, poate, atît de mult chemat de atelier întrucît simt că la toate întrebările pe care mi le pun există răspunsuri. Dar numai lucrînd le pot afla. Pot spera, mai bine zis să le capăt. Dacă încerc să caut o explicație a constanței interesului meu pentru temele ce pot fi numite „istorice" (deși ar fi mai propriu să li se spună, în legătură cu pictura mea, firește, arhaice) o descopăr tot în pasiunea cu care cuget dintotdeauna la origini. E și motivul ce mă face să refac, pe distanța de ani și zeci de ani, imagini concepute cîndva, să le aduc mai aproape de sensul ce-l aflu azi unor lucruri. În cele mai multe din tablourile și desenele expuse anul trecut, la Dalles, puteau fi citite, în suprapuneri nenumărate, toate eforturile mele de a pătrunde bunul și minunatul vieții încă de pe vremea cînd am luat culoriile în mînă. Nici un tablou de al meu nu e „finit" — nici măcar cele care au părăsit definitiv atelierul, pentru colecții sau muzee. Tabloul mărturisește — în relație cu restul lucrărilor mele — despre ce putea el fi, mai departe, prin reluări succesive, prin aprofundarea temei. Am încredere în timpul care filtrează totul. Și ființa noastră dornică de mai bine.

ILIE BOCA

Căruța și computerul

Cred că era o zi frumoasă, nu mai știu, dar așa trebuie că era, de vreme ce aud și acum glasurile de hîrjoană ale prietenilor mei și parcă văd lucirea mătăsoasă și tăcută a frunzelor nucului.

Stam nedumerit de solemnitatea cu care bunicul și tata mă priveau.

— A venit vremea să-ți facem un dar — mi-au spus și au așternut pe jos cu anume pioșenie o coasă și o căruță de doi cai cu roțile ghintuite.

Atît de bogat dintr-odată și cu atîtea griji ! Am urcat căruța bucată cu bucată în pod „pentru cînd îi va veni vremea" mi-am zis, iar coasa am atîrnat-o în nuc și mai stau și acuma acolo mîncate de rugină și dor căci drumurile mele au fost să fie altele. Dar numai eu știu cîte pogoane de iarbă tăioasă am răsturnat luptîndu-mă cu greutățile ce mi-au fost date în grijă și de cîte ori, ametit de bucurii n-am înhămat telegarii la căruța mea, de hurducăind și stîrnind nori de colb ca să afle lumea că trece feciorul lui Mălaimare.

Stăteam deunăzi și mă uitam cum îi dau tuleiele băiatului meu și, apucat de amintiri și parcă stîrnit de o datorie ce încolțise în mine pe neștiute, i-am spus :

— Cred că e vremea, dragule, să-ți fac un dar. Cam ce-ai vrea ?

— Un computer.

MIHAI MĂLAIMARE

Întîlnire cu teatrul

Îmi caut cuvintele de mai multe zile. Pînă la urmă, orice privire asupra mea și asupra meseriei mele trebuie să înceapă de la întîlnirea cu teatrul. Ea s-a petrecut pe cînd aveam șase ani. Am recitat o poezie care se numea **Luptătorii pentru pace.** Autorul nu-l mai țin minte. Probabil că am pus mult suflet, întrucît, coborînd de pe scenă, mi-a curs sînge din nas preț de vreo douăzeci de minute... A urmat, în timp un șir lung de asemenea postûri (mai puțin incidentul cu nasul), pînă la facultate. Ceea ce păstrează memoria mea nu e decît amintirea scenei. Am descoperit foarte tîrziu că în sală sînt, de obicei, și spectatori... Întram de fiecare dată într-un fel de con de lumină care-mi ascundea în întuneric tot restul. Practic, niciodată n-am vrut să fac altceva decît teatru. Descoperind devreme această pasiune (moștenită probabil de la mama, care și ea dorise să fie actriță), n-a mai fost loc pentru altele. N-am jucat nici fotbal, n-am făcut nici parte din vreun club „minitehnicus". Cred că sălășluiam, în ochii colegilor mei, într-o zonă a ridicolului : îmi plăcea să citesc poezii, să recit poezii. Mă gîndesc că dacă aș fi avut nesansa să nu am nici brumă de talent — la vremea cînd a trebuit să verific și asta — m-aș fi aflat extrem de descoperit în fața vieții : nu știam să fac nimic altceva, nu mă pregătisem pentru nimic altceva în afara meseriei de actor.

Cu timpul, nu mi-a mai fost de ajuns nici simpla meserie de actor. Visez la o ieșire din profesionalismul îngust. Idealul meu se numește Jean Louis Barrault (fiecare trebuie să avem un ideal, tocmai spre a nu-l atinge niciodată...) și s-ar traduce prin **om de teatru.** Cînd eram mic spuneam tuturor că vreau să mă fac „artist". Eram iute corectat : nu artist, ci actor. Nu protestam, dar cred că în realitate rosteam exact cuvîntul dorit. Om de teatru. Nu îndrăznesc să domenesc de regie. Nici de critica de teatru. Am mai cochetat cînd și cînd cu scrisul, fără alte rezultate decît un mare chin. Dorința mea de teatru merge totuși spre o realizare plenară în teatru, prin teatru, în preajma teatrului. Mă simt, într-un fel, ca apa care tinde să pătrundă oriunde, care nu poate fi stăvilită ușor.

Și pentru că am descoperit că longevitatea dă o mai mare șansă realizării de sine (vezi Arghezi față de Labiș, ca să dau un exemplu la repezeală), cea mai mare dorință a mea ar fi să trăiesc mult...

Pretuirea spectatorilor îmi creează senzația inegalabilă că nimic nu e în van, că totdeauna este cineva care te privește, că lucrurile, lipsite uneori de grandoarea imediată, capătă sens, valoare adunate cap la cap de un asemenea gest.

FLORIN ZAMFIRESCU

Scrisoare de aprilie

Mamei

Îți scriu din București să știi
Că sînt chiar viu printre cei vii
Că mi-e atît de dor să plîng
Încît în patu-mi mă restring
Încolăcit precum un miel
La țîța stearpă stînd fidel.
Tu ce mai faci ? Ți-ai adunat
Hainele morții lîngă pat
Și mă aștepți să vin, să-mi spui
Cum voi rămîne-al nimănui ?
Tu ești doar dulcele meu crin
Prefigurînd parfumul fin
De duioșii și dor adînc
Chiar lîngă umărul meu stîng.
Tîrziu, privirea mi-o ridic :
Trăiești. Exiști. Respiri, Nimic

MIRCEA MICU

Teatru

„Livada de vișini"

Un privilegiu pe care, fără îndoială, capodoperele îl dețin, determină, la fiecare întîlnire a publicului cu ultima piesă a lui Cehov, **Livada de vișini,** o stare de receptivitate complexă. Lumea cehoviană, nenăscută după canoane, se autocontemplă la început de veac, fiindu-și martor la propria disipare în orizontul marilor prefaceri ce urmau să vină. O întîmplare, o moșie, o casă, o superbă livadă de vișini (despre care scrie „pînă și în Dicționarul enciclopedic" — spune firesc Gaev) vor fi scoase la licitație iar doamna Ranevskaia, împreună cu fratele ei, Gaev, și cu fiica ei, Ania, abia întorși din străinătate, vor trebui în final să plece. Se întorc, deci, de la Paris și se vor întoarce la Paris. Lopahin, noul proprietar, în van a încercat să salveze situația materială a doamnei Ranevskaia. E ca și cum i-ar fi cerut să nu mai aibă vise și amintiri (Grișa, băiatul ei, s-a înecat în lacul de lîngă casă !). Sau, poate, ceva mai mult chiar.

Lucrînd în condiții grele, după vreo trei ani de meditație, cu o boală care progresează rapid, Cehov scrie soției și prietenilor (la începutul anului 1903) despre **Livada de vișini** că va fi o piesă cu o femeie în rolul protagonist, pentru ca, altă dată, să recomande maximă atenție față de Lopahin în funcție de care se va defini spectacolul. Și, iarăși, scrie că e vorba de o „comedie", pe alocuri o „farsă". Atrage atenția că nu e vorba de încrîncenare, tonul trebuie să fie vesel. Această cale de acces spre operă pare izvorîtă din modul esențial în care Cehov privește existența umană : o „nenorocire" trebuie să fie urmată de o schimbare. În general, s-ar zice, **Livada de vișini** este o poetică a stării de așteptare mereu zguduită de iminența **despărțirii.**

Cum ne apare această lume **astăzi ?** Fără îndoială, spectacolul Teatrului „Nottara" cu **Livada de vișini** dă un răspuns inteligibil, inteligent, uneori surprinzător prin viziunea lui Dominic Dembinski, unul din cei mai înzestrați artiștic regizori de azi, la noi, impunînd cu fiecare spectacol un fond de sensibilitate, de cultură asimilată creator care frapează. Împreună cu scenograful Constantin Ciubotariu, colaboratorul său, a gîndit spațiul teatral într-o perspectivă geometrică închipuind un unghi ascuțit cu deschiderea în prim planul scenei. Scenograful a construit, din panouri transparente înalte, pereții acestui unghi concretizat, în planul din spate, printr-o ușă-oglindă ovală (de culoare patinat-funerară) care adesea prezintă, într-o lumină, aparte, personajele. Acestea vor și intra în scenă pe aici ca și cum ar descinde dintr-un album de epocă. Transparența panourilor (care violentează, totuși, ochiul) permite sesizarea livezii, de un alb devitalizat, spasmodic înflăcărat de o lumină roșiatică pulsînd premonitor, de mare efect scenic.

Dominic Dembinski a revăzut opera cehoviană într-o lectură care a permis, pe lîngă degajarea teatralității (cu revizuirea adiacentă a textului în vederea translării scenice), instituirea unui mod original, sensibil, de existență a lumii cehoviene în relație cu o privire contemporană, asumîndu-și riscurile inerente unei atari propuneri. Nu e o lectură, deci, școlară, neutră sau inexpresivă. Dimpotrivă. **Livada de vișini** pusă în scenă, la „Nottara", de Dominic Dembinski, impune o lume în care tragicul se presimte sub comicul relațiilor între personaje. Unul din acestea, fără replică, este adus de regizor în scenă : un copil. Are mai mult decît identitatea declarată (Grișa) în programul spectacolului : este un simbol al unei stări existențiale.

Prăbușirea unei lumi, aristocratică, în spectacol, și ascensiunea unui Lopahin sînt vectorii care subliniază — cum scrie George Steiner explicînd „moartea tragediei" — „declinul unei viziuni organice asupra lumii și a contextului ei mitologic, simbolic și ritualic". Acest declin este sesizabil ca idee regizorală dar nu mereu, și mi se pare indicele de originalitate al întregii montări. Astfel, cred, apare explicabilă relația, încă perfectibilă, pe care o stabilește regizorul între evoluțiile copilului (copilăria eșuată a lui Grișa — apariție atrăgătoare a copilului Alexandru Niculescu — prevestirea unei, încă, incerte nașteri a unei alte lumi), figura lui Lopahin și seninătatea dramatică a Ranevskăiei.

Codul acestui declin „mitologic" este revelat în spectacolul de la „Nottara" de două personaje : Firs și Lopahin. Interpretat de Ștefan Radof cu mare acuratețe și forță de sugestie, avînd o mască excelentă, Firs este ca un comandant de navă, scufundîndu-se cu ea, la datoria... istoriei. Pentru Alexandru Repan rolul Lopahin este o izbîndă artistică. Actorul dezvăluie un joc complex prin care comicul și dramaticul se impun fără stridențe, cu o strălucire aparte în întreg spectacolul. Lopahin al său cîștigă impetuos o partidă al cărei sfîrșit survenise înainte de victoria sa personală. Ranevskaia Luciei Mureșan ia, cum spunea chiar Cehov despre eroina sa, „tonul corect chiar de la început". Actrița își compune personajul cu mijloace artistice superioare altor partituri ale sale, jocul ei avînd un dramatism conținut, de relief scenic. Există în spectacol o decalibrare, însă, a relațiilor scenice între actori. Ania, de pildă, interpretată de Tania Filip (cu calități certe pentru rol) se impune numai la început : relația cu Trofimov pare expediată. Gaev, prin jocul lesne reperabil al lui George Constantin, este un personaj mai degrabă pentru uzul actorului, admirabil în ceea ce creează dar claustrat în propriu-i repertoriu gestual. Mai puțin relaționată regizoral, Charlotta este jucată cu interes de Ruxandra Sireteanu. Mi-a plăcut Mircea Jida, în Trofimov, interpretat cu dăruire și înțelegere, ca și Ioana Crăciunescu, în Varia, personaj desenat cu finețe, sugestiv. Ion Siminie suportă comicul lui Epihodov într-un mod personal, expresiv care se reține ca și Petrică Popa în Piscik. Valeriu Preda (Iașa) și Diana Lupescu (Duniașa) impun două roluri de portanță ideatică diferită : primul evoluează prin mimare, a doua prin emancipare sentimentală.

MARIAN POPESCU

Tineri compozitori și interpreți

Cristina-Laura Constantinescu

Prin amploare și relevanță un program simfonic se constituie uneori la ținuta de concert caracteristică marilor gale la concursurile de interpretare solistică rezervate tinerilor, publicul resimțind și în acest fel valoarea și momentul de excepție pe care îl poate aprecia și care în mod sigur îi oferă certitudinile de succes.

O astfel de manifestare artistică a avut loc în seara zilei de 12 aprilie la Filarmonica din Ploiești, sub genericul „Tribuna tinerilor interpreți", pe podium urcînd succesiv Dan Huideș (**Concertul pentru trompetă și orchestră** de Dana Teodorescu, lucrare prezentată în primă audiție absolută), Corina Stoian (**Concertul pentru vioară și orchestră** de Ludwig van Beethoven), Cristina Laura Constantinescu (**Concertul pentru vioară și orchestră** de Felix Mendelssohn Bartholdy), Dana Nigrim (**Concertul pentru pian și orchestră nr. 1** de Frédéric Chopin).

Dana Teodorescu este o compozitoare tînără, și **Concertul pentru trompetă și orchestră**, scris recent, o definește cu valențe certe de virtuozitate în scriitura orchestrală și în potențarea instrumentului solist cu linii sonore inspirate și respirînd din plin sentimentul modernității. Dan Huideș, performant el însuși, a răspuns cerințelor acestei partituri structurate pe o largă motivație tematică, dovedindu-se ca muzician de valoare.

Corina Stoian, studentă în anul III la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București, clasa profesorului Modest Iftinchi, a susținut cu o distincție deosebită trama capodoperei beethoveniene, impunîndu-se convingător pe parcursul întregii lucrări.

Cristina Laura Constantinescu, elevă în clasa a XI-a la Liceul de artă „George Enescu" din București, clasa de vioară a profesorului Valeriu Rogacev și-a conturat în plină fervoare romantică interpretarea **Concertului pentru vioară și orchestră** de Felix Mendelssohn - Bartholdy, conferind variantei sale sonore o viziune fin nuanțată, ca expresie poematică de impresionantă calitate conceptuală. Tînăra violonistă dispune de un vibrato nervos și impetuos, un sunet bine timbrat, forță de concentrare a mesajului, un discant ca o flacără intensă, elan adolescentin, o sensibilitate proprie de accepție superioară.

Dana Nigrim a încheiat acest program cu interpretarea primului dintre cele două concerte pentru pian și orchestră scrise de Frédéric Chopin. Dana Nigrim, sensibilă și inteligentă, este posesoare a unei tehnici redutabile și a conferit cu brio luminozitate și pulsație vie acestei lucrări scrise de poetul claviaturii cînd acesta abia împlinise vîrsta de douăzeci de ani. Pentru Dana Nigrim cantilena inconfundabilă, chopiniană, pare să reprezinte o predilecție, și aici ne-am întîlnit și am aplaudat o dată mai mult arta autentică.

Orchestra simfonică a Filarmonicii din Ploiești, dirijată de Ion Baciu, se prezintă actualmente ca un ansamblu admirabil întinerit și la înalte cote de profesionalitate, o dovadă fiind și modul generos cu care a pregătit și a susținut acest program de patru concerte instrumentale, un adevărat tur de forță.

MIRCEA M. ȘTEFĂNESCU ■

atelier literar

Momentele cele mai plăcute din „atelier" sînt cele în care computerul tace, lăsîndu-i pe „ucenici" să se rostească singuri, în voia și cu personalitatea lor. Ori de cîte ori „zestrea" săptămînală va îndreptăți astfel de ședințe de lucru, vom proceda precum acum, în iluzia că prin aceasta oferim celorlalți participanți sfaturi mult mai sugestive privind manuscrisele lor.

Stea nebănuită

Fruct pingărit,
rotundă lacrimă în ochiul
măceșului,
stea nebănuită
în podul morilor
vestind întoarcerea toamnei.

Dincolo

Dincolo de mine
miroase a strugure
chinuit în teasc,
brațul tău adormit
îmi cuprinde nesomnul
făcînd să mă simt
visată...

Neliniște

Spune-mi, iubite,
dacă ai știi că diminețile
se nasc din păsări,
nu le-ai închide aripile ?

Păsări împușcate

Ne potrivim zadarnic zborul,
sărmane păsări însetate,
visînd cu aripi împușcate
înnaburit și plin, ulciorul.

Nici ochiul nu ne mai alină
cînd picură pe rana stinsă,
zadarnic aripa întinsă
se zbate albă și străină.

Pentru vecie condamnate
vom duce cerul pe picioare,
nefericite zburătoare
cu aripile împușcate.

AURICA GIURA

Poem rescris

Despre copilărie pot aminti
vioara din coceni,
pușca
din bețe de floarea soarelui,
păpușa
din mătasea porumbului.
Și zorile cînd mă trezeam
mai adevărat cu un vis.

NICOLAE LEON STAN

Întîlnire cu Nichita

Scumpa mea doamnă iar se întoamnă
iar se iniarnă se-mprimăvară
și se învară a doua oară
înnemurire spre-neremenire-i
iar îndesire îndedulcire
numai o doamnă iar se întoamnă
și înlăuntru-i se-nnichitează
ca o-ncîntare ce-o înviază cu-nzăpezire
pe cînd afară se-nchipuire că înnoptează...

M. ARABELLA

Puncte de reper

Floarea de salcîm închină steagul
Iarăși e la modă tocul cui
Luna foarte des îmi calcă pragul
Bronzul se dilată în statui
Fabrici de regrete mor în struguri
Cînd iubirii uneori mă dau
Pomii lăudați au veșnic muguri
Însă fructe niciodată n-au
Se întîmplă totul de la sine
Cîntecul de lebădă mă vrea
Un pustiu în general de bine
Rar ajunge pe adresa mea
Foc în paie ude să tot ardă
Curgă și ușorul înspre greu
Puncte de reper mai fac de gardă
La fereastra sufletului meu.

Tot mai departe

Mă trag pe sfoară fuste plisate
Calul putere mănîncă jar
Cu sînge rece intră prin sate
Regimul ierbii totalitar
Se dau în stambă oglinzi ciobite
La nunți frumoase cu lăutari
Pe lîngă rujuri fructe oprite
Au în poșete fetele mari
Stau vorbe goale la porți deschise
Povești nescrise curg prin păduri
Se bat poeții cu manuscrise
Tot mai departe de edituri.

A. NONIM

Dialoguri culturale

(Urmare din pag. 9)

veghe lîngă porțile spiritului românesc.

Mihai Mălaimare își asumă și el monologul. Ne spune, fără cuvinte, că pantomima, arta aceasta venind din adîncurile istoriei omenirii, tot mai complexă în factura ei modernă, își are și la București nu doar „reprezentanți" ci exponenți originali. Prin „mica" sa improvizație ne suspendă pe sîrmă, pe sîrma din arenă, la cea mai mare înălțime. La un capăt e rîsul, la celălalt plînsul, la unul e comedia, la celălalt — poezia. Astfel, subtil, îi preia gîndul Florin Zamfirescu, recitîndu-ne, așa fel încît să disperăm rizînd, o poezie din marea poezie a lui Arghezi. Horea Popescu, regizorul care ține în mînă ca un dresor de lei în arenă echipe întregi pe scenele „Naționalului", și pe platourile de filmare, abia rostește un cuvînt timid, sufocat de emoții. E impresionat să aibă în dreapta și în stînga doi oameni de știință, pe autorul unei cărți ce se scrie o dată poate la 50 de ani, deși obiectul ei — microbiologia — se află într-o revoluție galopantă în lume, și cu care ținem pasul, profesorul Zarnea, și pe biochimistul dr. Comorașan, capul ce umblă în sferele de graniță dintre o știință a naturii și un sistem filozofic, recroind sistemul său propriu. Iar cei doi înconjoară cu respect pe biologul Mihai Băcescu, omul care a înălțat și întreține de aproape o jumătate de veac o instituție științifică de renume internațional, muzeul de la Șosea, Muzeul de științele naturii „Gr. Antipa". Cum am intrat în holul hotelului, l-am văzut pe dr. Mihail Coculescu îndreptîndu-se, cu acea ținută de respect a elevului în fața magistrului, către seniorul chirurgiei, prof. dr. Dan Setlacec. Ardea acolo, în strîngerea lor de mîini, o torță, ștafetă purtată în glorie de școala noastră medicală. Stîlpi care susțin greutatea construcției.

Văzîndu-i, îmi imaginez cum și-ar fi transferat George Georgescu bagheta lui Cristian Mandeal, sub mîna căruia, azi, Filarmonica bucureșteană sună la fel de ales, cunoaște o binemeritată renaștere. Am scăpat, cu regret, ocazia de a-l fotografia împreună cu Ștefan Ruha, sugerînd o similitudine, cuplul Enescu—Menuhin, dar o ceață nepoftită dintr-o iarnă de aprilie l-a imobilizat pe renumitul violonist în aeroportul din Cluj-Napoca, neputînd să ajungă la vreme în „salonul albastru". În schimb, ne-au oferit un asemenea prilej doi artiști plastici — Ileana Balotă și Ilie Boca. Din generații diferite și slujind sectoare diferite — tapiseria și pictura — fiecare cu drumul său, au totuși comun rădăcinile, izvoarele. În pămîntul, trecutul și spiritualitatea patriei. Tot astfel cum, intelectualul de aleasă erudiție Răzvan Theodorescu își îndreaptă resurecția și restituția, de la o catedră universitară ori în lucrări de profunzime, spre genezele și duratele artei românești de-a lungul veacurilor. Și tot astfel cum, din datorie pentru cultivarea limbii materne, prozatoarea Ileana Vulpescu își cizelează, ca un fin bijutier, „arta conversației" cu cititorul prozei sale. Cu aceeași minuție și insistență sondează stările de suflet înmagazinate de literatura noastră clasică, prin mijloacele celei de a 7-a arte, regizorul Nicolae Mărgineanu, după ce, ani în șir, ca operator a știut să simtă peisajul țării sale. Un platou de filmare cu „oră fixă" și „datorii contractuale ferme" l-au împiedicat să fie prezent la manifestarea noastră, unde i-am fi spus, încă o dată, cît de mult ne-a plăcut „Pădureanca" sa, desprinsă din opera lui Slavici.

Cel mai tînăr premiat, dar, de o înălțime egală cu toți a fost o fetiță cu codițe, gimnasta Aurelia Dobre, pasăre măiastră cu ochi de Domnișoara Pogany, uimind din uimirea ei adolescentină lumea, sfidînd gravitația.

Timpul înmagazinat în existența socială, în civilizația și personalitatea poporului nostru este vocația și materia muncii istoricului Florin Constantiniu. El încheie dialogul înfiripat în ziua de 18 aprilie, cu o deschidere în sens filozofic, cu gîndul către cei care se vor mișca anul viitor într-un dialog similar și care, astăzi, se află aplecați asupra lucrului și efortului lor, uitînd că există oceasuri pe lume, servind cu exemplaritate țara și timpul trăirii lor.

Rămîne cu noi, ca și cum ar fi dintre noi, ca o bună colegă pe care am așteptat-o să se reîntoarcă acasă, din ultima sa călătorie, Silvia Voinea. O asaltăm cu întrebări și un fel de interviu colectiv se scrie în eter. Fiecare notăm răspunsurile în amintiri și sensibilitate. A venit la noi între două turnee. Pe 10 aprilie, cînta pe scena Operei comice din Berlin, unde se va întoarce vineri, 22 aprilie, s-o interpreteze pe Musette din „Boema". Între timp, miercuri, 21, va fi a publicului bucureștean, va fi Ofelia, în „Hamlet"-ul creat de Pascal Bentoiu.

Ascultăm, de pe o casetă înregistrată în timpul spectacolului de la Opera Comică din Berlin, și pe care a adus-o în poșetă, o arie din „Traviata". La final, nu mai rămîn să-mi iau „rămas bun", plec să duc cu mine vraja acelei voci dramatice și tulburătoare, de 10 ani împrăștiată cu generozitate și dăruire Europei întregi.

Așa a fost la ediția 1987 a premiilor „Flacăra".

La Opera Română

● **Lucia di Lamermoor** de Gaetano Donizetti, programată vineri 22 aprilie (ora 18), are în distribuție pe Victoria Bezetti (Lucia), Florin Georgescu (Edgardo), Emil Iurașcu (Enrico), Gabriel Năstase (Arturo), Pompei Hărășteanu (Raimondo), Lucia Becar (Alisa), Nicolae Bratu (Normanno). Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● Tot din repertoriul italian, sîmbătă 23 aprilie, la ora 18, **Rigoletto** cu Nicolae Urdăreanu, Ștefăniță Lascu, Eleonora Enăchescu în rolurile principale. Dirijor : Carol Litvin.

Ruxandra Vlad

● Pentru copii, în matineul de duminică 24 aprilie — **Micul cosar** cu soliștii : Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Ruxandra Vlad, Ștefan Teodorescu și elevul Laurențiu Moise în rolul titular. Copii din corul **Voces primavera.** Dirijează Claudiu Negulescu.

● Duminică seara, la ora 18, **Nabucco** de Giuseppe Verdi. În distribuție : Vasile Martinoiu, Iulia Kirkosa de la Opera Maghiară din Cluj-Napoca, Gabriel Năstase, Dan Zancu, Lucia Cicoară-Drăgan, Ion Grigorescu, Nicolae Bratu, Cornelia Angelescu. La pupitru dirijorul Cornel Trăilescu.

● În cadrul integralei operelor lui Giuseppe Verdi, luni 25 aprilie la ora 18, va avea loc în foaierul teatrului o nouă audiție pe tema **Mari nume ale scenei lirice : Montserrat-Caballé, Jessye Norman, José Carreras** în **CORSARUL.** Corul Ambrosian și noua orchestră „Philharmonia" din Londra. Dirijor : Lamberto Gardelli. Va fi prezentată și o înregistrare inedită : Maria Callas interpretînd arii din „Corsarul". Comentează, în dialog, criticul muzical Edgar Elian și Costin Popa.

● **O Seară de muzică de cameră — Ludwig van Beethoven** va fi prezentată tot în foaierul teatrului, marți 26 aprilie, ora 18. În program două Trio-uri pentru pian, clarinet și violoncel (opus 38 în mi bemol major și opus 11 în si bemol major) precum și Cvintetul opus 16 pentru pian, clarinet, violoncel, oboi, fagot și corn. Își dau concursul Liliana Nedelciu (pian), Ion Nedelciu (clarinet), George Nițescu (violoncel), Marian Măereanu (oboi), Ion Anghel (fagot), Alexandru Paraschiv (corn).

● **Un Recital de canto și balet** va fi prezentat în deplasare la Tîrgoviște, joi 28 aprilie.

● Miercuri, 27, și sîmbătă, 30 aprilie, vor fi prezentate două concerte intitulate **Duete celebre de dragoste.** Sub bagheta dirijorului Lucian Anca se vor întîlni, în duete, Liliana Ciobanu, Felicia Filip (de la Teatrul Muzical din Brașov), Sanda Sandru, Monica Teodorescu, Lucia Țibuleac, Silvia Voinea și Lucia Cicoară cu Florin Diaconescu, Florin Farcaș, Florin Georgescu, Ștefăniță Lascu, Gabriel Năstase, Ionel Voineag și Emil Iurașcu.

Flacăra la dispoziția dumneavoastră

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ Cu deosebit respect vă aduc la cunoștință următoarele: sînt în vîrstă de 63 de ani și sînt angajat ca muncitor permanent la Cooperativa „Constructorul" din Rm. Vîlcea. Împlinind vîrsta de pensionare, avînd și anii de serviciu prestați la activ — 33 de ani și 4 luni ! — am fost chemat la serviciul cadre, personal și învățămînt al unității, de către șeful acestui compartiment, Stelian Mohanu, care mi-a întocmit de altfel dosarul de pensionare cu actele strict trebuitoare, inclusiv cartea de muncă, urmînd a le preda, așa cum mi-a spus, la D.P.M.O.S. Vîlcea. Eu am continuat să lucrez ; asta fac și în prezent.

Pe data de 4 februarie a.c. am fost chemat de către Stelian Mohanu, care m-a anunțat că-mi dă **o veste rea !** Mi-a spus pe șleau că mi-a rătăcit cartea de muncă ! Cum așa ? am întrebat mirat. Mi-a spus că a luat-o pe un drum cevа mai scurt, peste apa Olănești și, alunecînd pe niște pietre, i-a căzut servieta cu actele în apă. Am rămas profund consternat la auzul acestei explicații incredibile. La acea dată rîul Olănești era ca un firicel de apă. Pe un ton destul de indiferent mi-a spus că trebuie să-mi procur alte acte în vederea întocmirii unei noi cărți de muncă (scrie **Mihai C. Druiu din satul Romanii de Jos, oraș Horezu, județul Vîlcea**).

Mai spicuim din scrisoare: Am aflat din sursă sigură că D.P.M.O.S. Vîlcea i-a dat dispoziție clară lui S. M. ca în mod oficial să-mi ceară adeverințele privind perioadele muncite la diferite întreprinderi și să-mi reconstituie neîntîrziat cartea de muncă. Spre marea mea nedumerire, au trecut trei luni, iar S. M. manifestă o crasă nepăsare față de nedorita mea situație. E corect așa ?

N.N. Nu e defel corect! Faptul că Stelian Mohanu încearcă să se spele pe mîini cu apa împuținată a riului Olănești, încă nu-i justifică îndolența față de o incurcătură creată de el însuși. Într-adevăr, el trebuie să reconstituie cartea de muncă rătăcită într-un mod atît de bizar !?

■ Dînd dovadă de înțelegere față de situația deosebită în care se află **Vasile Nistor din comuna Nuci (S.A.I.)**, iată ce ne răspunde **Consiliul popular al comunei Nuci (Sector Agricol Ilfov)** : Avînd în vedere faptul că numitul V. Nistor prezintă o situație specială, de-a lungul anilor i-a fost acordată o suprafață mai mare de teren, pe care acesta l-a împrejmuit. În anul 1987, conducerea C.A.P.-ului Nuci, considerînd că terenul nu este folosit în exclusivitate pentru nevoile deținătorului său, a stabilit diminuarea suprafeței la 0,15 ha, considerat fiind drept lot în folosință. În urma unei noi analize s-a hotărît ca V. N. să reprimească întregul teren deținut înainte de anul 1987, cu precizarea ca acesta să fie folosit numai în interesul său personal.

■ La scrisoarea unui **grup de cooperatori din cadrul C.A.P.-ului Riu de Mori, județul Hunedoara**, prin care ni se aduceau la cunoștință abuzurile și ilegalitățile comise de către președintele C.A.P.-ului din localitate, Marin Crișan — în sensul că deținea teren în plus față de lotul personal, că, împreună cu inginerul-șef, Hică Pascu, practicau un stil de muncă defectuos, neprincipial, între cei doi avînd loc de mai multe ori certuri și scandaluri în fața membrilor cooperatori, lucru ce a dus la situația de a nu se mai bucura de prestigiul și încrederea acestora, că fiecare în parte lua decizii în necunoștință de cauză în activitatea de organizare a muncii, cu repercusiuni negative asupra întregii activități din unitate — iată ce ne răspunde **U.J.C.A.P. Hunedoara (Deva)** : Organele agricole județene au propus schimbarea din funcția de președinte a lui Marin Crișan și trimiterea sa în producție, precum și transferarea inginerului Hică Pascu din funcția de inginer-șef al C.A.P. Riu de Mori în funcția de șef de fermă zootehnică la C.A.P. Densuș. — măsuri de altfel hotărîte și confirmate de adunarea generală a membrilor cooperatori din data de 9 februarie 1988.

■ Inginera agronom **Victoria Grigoraș de la ferma nr. 3 din satul Runcu (județul Constanța)** ne trimite o misivă interesantă : Trăim într-un sat mic, e adevărat, dar minunat prin oamenii săi admirabili, cu suflete mari, alese. Sîntem mulți tineri în sat, de profesii și preocupări diferite. Din nefericire, în anul 1985 satul Runcu a fost inundat; ocazie cu care s-a dărîmat căminul cultural. Să fiu bine înțeleasă — continuă semnatara : nu vreau să reclam pe nimeni și nici un ajutor ieșit din comun nu cer pentru tinerii din sat. Am dori, totuși, dacă omenește este posibil, să interveniți pe lîngă factorii de decizie județeni și comunali, pentru a ne reclădi căminul cultural astfel distrus de o calamitate naturală. Atît noi, tinerii, cît poate și cei vîrstnici — vom pune umărul la ridicarea căminului nostru pe verticală. Vă promitem că vă vom invita la vizionarea primului spectacol organizat de către tinerimea din Runcu, în — sperăm — noul nostru cămin cultural.

■ **Consiliul popular al Sectorului 2 al Capitalei** ne răspunde la scrisoarea **Asociației de locatari a blocului 18 B București** (str. Maior Băcilă nr. 11), prin care respectiva asociație ne solicita sprijin în vederea racordării blocului la rețeaua de gaze naturale: Întreprinderea de rețele și instalații de distribuire a gazelor naturale București, căreia ne-am adresat în vederea urgentării lucrărilor, a executat racordul la rețeaua de gaze naturale la blocul de la adresa mai sus amintită.

■ Mă numesc **Marcel Stănescu** și locuiesc în **municipiul Pitești** (str. Negru Vodă, bl. B-1, sc. A, ap. 6). În ziua de 20 martie a.c. mă aflam la rude în municipiul Timișoara. Numai curiozitatea m-a împins să le cer să-mi arate tîrgul care se organizează aici în fiecare duminică dimineață. La intrare se percepe o taxă de 15 lei ! Dar biletele nici măcar nu erau bilete cu-adevăratelea, ci niște fituici false, încropite ad-hoc. Cînd i-am cerut socoteală șefului pieței, acesta, strivindu-mă pur și simplu cu privirea după ochelarii fumurii, mi-a replicat pe un ton de „bișnițar" : „Bre, fă pași, dacă nu vrei să-ți pocesc mutra !".

Alăturat vă anexez cele două tipuri de „bilete", unele clar ilegale, altele însă legale, pe care am reușit să le procur cu chiu, cu vai. Oare în buzunarul cui se scurg aceste venituri oneroase ? În orice caz, este cît se poate de limpede că nu în bugetul localității. Și e mare păcat.

■ Pe linie de sănătate, două vești bune pentru cetățenii care ni s-au adresat, din partea **Ministerului Sănătății** : În primul caz, pentru **Maria Munteanu din satul Contești**, comuna Valea Seacă, județul Iași, care solicita tratament recuperator pentru Vasilica Munteanu, în vîrstă de 1 an și două luni. — i se răspunde că pentru aplicarea tratamentului recuperator adecvat, copilul a fost programat pentru internare în Spitalul clinic de copii Iași — Clinica de chirurgie și ortopedie infantilă.

În cel de-al doilea caz, analizîndu-se la fața locului cele sesizate de către **Valeriu Ionașcu din Brașov**, ni se face, de asemenea, cunoscut că Spitalul Militar Central va lua măsuri organizatorice pentru ca atelierul de protetică oftalmologică să desfășoare o activitate de calitate atît profesională, cît și în comportamentul cu pacienții care i se adresează.

■ Alte două vești favorabile — deși cam rare în vremea din urmă ! — pe linia directă de data asta a telecomunicațiilor. **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Dolj** ne informează că cererea lui **Paul Afrenie din Craiova** pentru instalarea unui post telefonic a fost aprobată, urmînd ca la primirea înștiințării de plată să achite suma afectată lucrării.

În același context, **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Prahova** ne răspunde că lui **Nicolae Popa din Ploiești** — i s-a aprobat — în sfîrșit (după 15 ani ! — n.n.) — cererea pentru instalarea unui post telefonic la domiciliu. Ne grăbim să-l anunțăm că prin adresa nr. 62/54/4.III.1988, petentul a fost invitat să achite taxele legale de instalare.

Mai bine foarte tîrziu, decît...

■ **Consiliul popular județean Giurgiu** și, respectiv, **Consiliul popular al județului Dolj**, analizînd situațiile deosebite ale lui **Rada Militaru din comuna Iepurești** (Giurgiu), pe de o parte, și, **Ionel Fecioru din orașul Filiași** (Dolj), pe de altă parte, au constatat că cererile sînt întemeiate și, prin urmare, au hotărît repartizarea unei butelii cu gaze lichefiate fiecăruia în parte.

■ În ziua de 4 aprilie a.c., orele 18,15, m-am prezentat la unitatea C.E.C. din str. Republicii nr. 25 din municipiul Brăila, pentru a schimba 30 de obligații C.E.C. de 200 lei. Imaginați-vă că am fost purtat de la un ghișeu la altul, fără să mi se dea lămurirea necesară. În cele din urmă mi s-a spus pe un ton zeflemitor să consult listele de cîștiguri din ziarul „Scînteia" și-abia pe urmă să revin la ghișeu. Or, este greu de crezut că chiar unitatea specializată în acest sens să nu dețină listele de cîștiguri, ba, mai mult, consider că aveau obligativitatea să le și afișeze ! Numele functionarelor însă n-am reușit să-l deslușesc, întrucît ecusoanele erau grijuliu mascate sub halate. Cînd le-am cerut condica de sugestii și reclamații au sărit ca arse și mi-au răspuns, pe același ton batjocoritor, că aș face mult mai bine să nu mai depun banii la C.E.C., iar pe viitor să nu le procur bătăi de cap. **(George Emil Croitoru, str. Roșiori nr. 340, Brăila).** Halal funcționari !

■ Primim un răspuns favorabil și pentru **Constantin Ciurariu din Suceava** (str. Gh. Doja nr. 43), răspuns venit din partea **Direcției județene Suceava pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale** : La scrisoarea dv., prin care solicitați sprijin pentru a primi unele drepturi bănești de la unitatea în care v-ați desfășurat activitatea — Secția Dolhasca a I.E.I.A.M.C.R. Roman — vă facem cunoscut că s-a intervenit la respectiva unitate în vederea clarificării situației dv. și s-a constatat cu acel prilej că pe baza pontajului efectuat la Balastiera Berchicești, trebuia să vi se plătească 160 ore lucrate în lunile noiembrie și decembrie 1986. În cursul lunii aprilie a.c., prin mandat poștal, veți primi la domiciliu suma ce reprezintă contravaloarea muncii prestate.

■ O scrisoare simplă, profundă prin simplitatea și onestitatea autoarei : Subsemnata **Emilia Stan, din orașul Drăgășani** (str. Libelulei, bl. L-5, sc. C, ap. 9, județul Vîlcea), cu deosebit respect revin de data asta spre a mulțumi pentru ajutorul acordat în reîncadrarea mea la vechiul loc de muncă, la I.U.C.F. Rm. Vîlcea.

■ În legătură cu aspectele semnalate de către **Eugenia Marmadiu din comuna Pietrosița**, județul Dîmbovița, primim următoarea comunicare de la **Inspectoratul General al Miliției, Direcția Judiciară** : Cercetările în cauza respectivă se continuă pentru verificarea aspectelor semnalate de către Procuratura Generală a R.S.R., care a infirmat soluția de neîncepere a urmăririi penale propusă inițial.

■ În satul Teiu Deal, comuna Teiu, județul Argeș, locuiesc bunicii soției, Gheorghe I. C. Diaconescu și Stana Diaconescu, în vîrstă de 80 și, respectiv, 72 de ani... își începe scrisoarea **Radu Dorian din Lugoj** (Timiș). În scrisoare se arată că dețin în gospodărie trei bovine și solicită preluarea acestora, fiind bătrîni și bolnavi. În acest sens, iată ce răspuns primim din partea **Consiliului popular al județului Argeș**, căruia ne-am adresat : Cercetările efectuate la fața locului au scos în evidență că cele sesizate sînt reale, hotărîndu-se redistribuirea animalelor în comună, fapt realizat pentru două capete; proprietarul deținînd la această dată numai o junincă.

Pagină realizată de S. DORIN ■

Scrisoare comentată

Hai la judecată !

În cursul lunii februarie a.c. am primit la redacție o scrisoare semnată de 64 de **cetățeni din satul Argel, comuna Moldovița, județul Suceava**, din cuprinsul căreia reieșea cît se poate de clar că Wilhelm Biroș, consătеanul lor, este un procesoman notoriu. Numai la judecătoria din Cîmpulung Moldovenesc, de pildă, apare înscris în ultimii ani cu 47 de dosare de judecată, care au îmbrăcat haina unor procese civile în care sînt implicate tot atîtea familii din sat. Oamenii locului, agricultori sau forestieri în majoritate, sînt mîhniți că sînt purtați la judecătorie ori tribunal, că lipsesc din producție fără temei, că au ajuns să cheltuie timp și bani aiurea, că sînt implicați adesea fie ca împricinați, fie ca martori în cauze dovedite din start a fi cît se poate de neserioase, neavenite. Prin urmare, sătenii solicită sprijin pentru a stopa definitiv acest carusel al procesomaniei.

De la cabinetul procurorului șef al Procuraturii județene Suceava ni se răspunde prompt și competent că s-a instituit o comisie complexă formată din organe de miliție și procuratură, în colaborare cu redacția ziarului județean „Zori noi" și că s-a descins de îndată la fața locului. Din verificările efectuate, din referatul de răspuns cît și din articolul colegului nostru, Victor Micu, reiese negru pe alb că Wilhelm Biroș, în vîrstă de 46 de ani, este pensionat medical din anul 1969 ; deci, este un om suferind. O nouă internare de 32 de zile la Institutul de recuperări și expertiză medicală București, a scos la iveală același rezultat. Specialiștii au ajuns la concluzia că într-adevăr este bolnav, recomandîndu-se în continuare gradul de invaliditate constatat inițial.

Totuși, ce este de făcut ? Cum se poate curma șirul acestor procese interminabile ? Întreabă sătenii pe bună dreptate. Văzînd că au găsit o prea mică audiență la factorii locali cărora i s-au adresat fie prin viu grai, fie în scris, au început ei înșiși să recurgă la metoda cu jalba-n proțap, crezînd, probabil, că astfel îl vor lecui în cele din urmă pe consătеanul procesoman. „Explozia" de contrareclamații la adresa susnumitului nu a dus însă la nimic bun pe harta bulversată a satului, ba dimpotrivă, Biroș a continuat. Pe cetățeanul Aurel Trisciuc îl traduce în judecată, chipurile, pe motiv că îi datora 12 000 lei (contravaloarea unor lemne). O anchetă amănunțită stabilește că Biroș prezentase o chitanță de mînă, semnată în fals. Măsluitorul este cercetat pentru fals și uz de fals dar scapă din nou ca prin urechile acului în urma unui act de amnistiere. În fond, nici nu-ți trebuie prea multe studii juridice pentru a ști că o chitanță de mînă, neautentificată legal, este nulă de drept. Necum să accepți cu bună știință taxa de timbru, plata avocatului și deschiderea unui nou proces civil cu astfel de „dovezi" și martori mincinoși dovediți și nepedepsiți.

Desigur, nu e de-ajuns că suflarea unui întreg sat l-a izolat pe W.B. în zona „dizgrației publice". Și cei chemați să țină dreaptă balanța adevărului trebuie ei înșiși să găsească mijloacele de a stopa pornirile absurde ale acestui procesoman dăunător satului și oamenilor.

DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Moise Anica — com. Puiești (Vaslui) : Mergeți cu toate actele la consiliul popular. ● **Tămaș Ioan** — satul Livada, com. Iclod (Cluj) : Contractul de muncă poate fi desfăcut de către unitate numai de la data deciziei de pensionare (Legea 3/1977). ● **Cotoveanu Nicoleta** — Drobeta-Tr. Severin : Găsiți toate informațiile în revista „Forum". ● **Mindru Mariana** — Tg. Neamț : N-are nici un rost ca „povestea" aceea veche să vă tulbure armonia vieții dv. de familie. ● **Boițan Vasile** — Pitești : Da. ● **Marinescu Teodor** — Reșița : Statutul asociațiilor de locatari trebuie să fie îndreptarul activității administratorului de bloc. ● **Ignat Silvia** — Com. Todirești (Suceava) : Nu puteți beneficia decît de o pensie. ● **Crețu M. Dumitru** — satul Cocorăști, com. Pleșoiu (Olt) : Vă mulțumim pentru atenția cu care citiți revista noastră. ● **Enache Maria** — com. Tuzla (Constanța) : Care „același loc de muncă" ? Cum se numește persoana ? ● **Labeș S. Valeriu** — Fălticeni : Depuneți cerere însoțită de certificat medical la PECO. ● **Boangher Florentina** — com. Ciorogîrla (S.A.I.) : Fratele dv. vitreg are drepturi egale cu dv. la succesiune. ● **Iordache Ileana** — Tg. Jiu : Depinde. Să se adreseze cu toate actele la Oficiul de pensii. ● **Imre Iosif** — satul Rapolt nr. 100, cod 2627 (Hunedoara) : Iată, vă publicăm adresa și rugămintea către cititorii noștri de a vă scrie pentru a vă alunga singurătatea la care vă obligă infirmitatea. De ce nu încercați să obțineți un cărucior pentru a vă putea deplasa ? ● **Drăghici Oprița** — satul Galați, com. Pui (Hunedoara) : Răspunsul primit este conform prevederilor legale. Dacă sînteți membră C.A.P. trebuie chiar să muncîți în cooperativă pentru a realiza venituri. ● **Onicîuc Virginica** — Rovinari : Înaintea perioadei în care lipsiți cu întreaga familie din apartament, depuneți cerere de scădere de la cheltuielile care se plătesc pe număr de persoane. ● **Catrioi Antoaneta** — com. Stroiești (Suceava) : Nu. ● **Bălan Gheorghe** — com. Cîmpofeni (Gorj) : Cînd doriți dv., mai puțin sîmbăta. ● **Manolache Anica** — Buhuși : Cu dosarul, la Oficiul de pensii. ● **Bunea Ion** — Lupeni : Tot necazul este urmare a faptului că nu ați întocmit la vremea respectivă actele legale. ● **Iova Elena** — satul Buda, com. Cislău (Buzău) : Dacă ați divorțat, nu mai sînteți succesoarea fostului soț defunct. Drepturile dv. se limitează la bunurile personale și la cele obținute prin partaj. Consultați un avocat. ● **Tilea Ion** — com. Grindu (Ialomița) : Consultați colecția la o bibliotecă publică. ● **Adjudeanu Mircea, Stoenescu Zamfira** — București, **Chiriță Emanoil** — Vaslui, **Buccag Mihai** — Iași, **Roman Ion** — Galați, **Făzăcaș Iulian** — Baia Mare : În fiecare număr al revistei vă rugăm pe dv., cititorii noștri, să nu ne mai trimiteți acte originale. ● **Rus Maria** — Cluj-Napoca : Puteți ridica produsele solicitate de la Oficiul farmaceutic Cluj.

REGHINA VARVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Între știință și umanism

Un schimb de idei cu prof. Sorin Comoroșan

Este pentru a treia oară cînd ideea unui reportaj în lumea fascinantă a științei ne-a îndreptat gîndurile către laboratorul intelectual al profesorului Sorin Comoroșan. Am fost refuzați de fiecare dată, interlocutorul nostru exprimîndu-și cu multă politețe îndoiala că o asemenea întreprindere s-ar putea converti într-un dialog fluent și de interes public. Dar tot profesorul avea să ne adreseze în mod indirect invitația de a-l cunoaște, de îndată ce a încredințat tiparului o suită de eseuri pe probleme de filozofie și estetică, în care aveam să recunoaștem din nou larga deschidere spre cunoaștere prin care știința contemporană readuce în planul metafizicii întrebările fundamentale ale existenței. Fiindcă ele, întrebările, devin cu atît mai obsedante, mai tiranice pentru scientist cu cît acesta pătrunde mai adînc în tainele interioare și exterioare lui, acolo unde natura, așezînd cărămizile primordiale, a stabilit interacțiuni, legi, cauze, efecte, pe osatura cărora se înalță și se leagă armonia și universalitatea materiei. Este ceea ce, de altfel, Sorin Comoroșan a ținut să explice într-unul din eseurile sale. „Realul a devenit o comoditate de care nu se mai ocupă nimeni. Nici măcar filozofii. Prea plinul nu generează întrebări, ci se consumă. Au rămas doar fizicienii ; au obstinația inițiaticilor, ei continuă să sape la temelia „casei în care trăim", căutîndu-i fundamentul". „De la început — se notează în alt eseu — ne-am mirat de felul cum sînt lucrurile și am gîndit o cosmologie. Am conceput-o încă din perioada protofilozofică, odată cu Hesiod și teogonia sa... Continuăm să o concepem în modelele matematice sofisticate ale universului în expansiune, sau în pulsație, sau în multiple forme paralele sau intricate".

Sînt asertiuni ce se cer explicate, o vom face de îndată, dar nu înaintea unor scurte popasuri în biografia intelectuală a profesorului. Sorin Comoroșan este absolvent al Facultății de medicină din București. Opțiunile sale l-au îndreptat însă curînd spre cercetările de fizică, ceea ce l-a obligat să revină pe băncile școlii pentru un nou atestat universitar : de data aceasta o diplomă a Facultății de chimie fizică din Cluj-Napoca. În prezent conduce la Spitalul Fundeni sub auspiciile Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie un colectiv de cercetare interdisciplinar și se bucură de notorietate internațională ca autor al unui efect experimental ce-i poartă numele. Activitatea de dascăl și cercetător îl mai recomandă în calitate de profesor-visiting al Universității Berkeley (California), profesor visiting al Universității Miami (Florida), colaborator științific la Centrul de fizică atomică al Universității din Buenos Aires și director de cercetare-consultant la Compania științifică americană Interdisciplinary Technologies, San Francisco (California).

Întrevederea a avut loc ca urmare a unui demers personal dar momentul are, credem, în economia unei pagini de revistă, valoarea unui document de suflet. De curînd, i-am solicitat profesorului o întîlnire, asigurîndu-l că o doresc numai și numai în calitate de cititor al eseurilor sale, dar fără să știu, la ora respectivă, că stratagema mea făcea parte chiar din zestrea sentimentală a virtualului meu interlocutor. Cu cîtiva ani în urmă, la Buenos Aires, profesorul Comoroșan s-a adresat într-un mod asemănător celebrului scriitor Luis Jorge Borges (atît de inaccesibil dincolo de cercul său de prieteni), asigurîndu-l, la fel, că nu urmărește decît un schimb de idei pe probleme de viață. Pe această cale (de fericit augur) tonul interlocutorului meu a devenit amiabil și acordul de principiu, prompt și fără rezerve.

Prima noastră interogație și, bănuim, și cea a cititorului nostru, vizează mai puțin obișnuita traiectorie profesională a interlocutorului nostru. Așa cum aminteam mai sus, după studii de biologie, Sorin Comoroșan și-a exprimat opțiunea pentru cercetări de fizică, pentru ca mai apoi, din aceste două discipline, să se nască o constantă și stăruitoare meditație pe teme de filozofie. „Ieșirea din sistem" (expresia aparține lui Constantin Noica), avea să ne mărturisească profesorul constituie o mai veche tendință. Nu este deloc simplu, nu e deloc ușor să părăsești o zonă de siguranță și să pășești într-una în care poți fi acuzat de diletantism și naivitate. Dar naivitatea, ține să adauge de îndată gazda noastră, este un ingredient al creației. Ieșirea din sistem, aflăm în continuare, a avut loc în mod ciudat, ca urmare a unor frustrații științifice. „Cînd lucrările mele consacrate interacției dintre lumina vizibilă și diferite molecule chimice au intrat într-un impas experimental, am avut cinci ani extrem de infructuoși. Am înțeles că nu pot traversa acest „desert" dacă nu încerc și altceva. Atunci am început să meditez asupra științei ca știință și nu prin lentilele înguste ale biofizicii și biochimiei de care mă ocupasem aproape în exclusivitate". De fapt, ne permitem noi să adăugăm, studiile de umanistică se constituie în biografia lui Sorin Comoroșan într-o pasiune mult mai timpurie, din moment ce profesorul, el însuși, analizîndu-se și explicîndu-se în eseul său despre știință și artă este îndemnat să observe că „Acest eseu reprezintă suma profundelor mele frustrații de a nu fi reușit să devin un artist, ca și suma profundelor mele satisfacții de a continua să încerc a deveni un scientist". Și cîteva rînduri mai jos : „Atît la nivel cuantic cît și la nivel cosmic nu mai avem experiențe vizuale, ci doar derivările logico-matematice ale experiențelor și ipotezelor. Această explozie de informație care a schimbat lucrurile cu structurile și proprietățile cu relațiile a debalansat complet raportul între cunoaștere și simțire. Ne-am mutat din universul familiar al obiectelor, în universul nefamiliar al inferentelor". Este ceea ce profesorul a reluat, cu alte cuvinte, în cursul convorbirii noastre, atunci cînd a ajuns să se refere la integrarea căutării în conceptul său filozofic de **metagîndire**. „Sînt surprins citind revistele de specialitate, de cît de puțină lume caută. Majoritatea cercetătorilor rafinează găsirea și numai un mic număr caută căutarea. De aici, inventarul redus al descoperirilor".

Dar în afară de căutare, apreciază domnia sa, un rol principal revine norocului. „Norocului în sensul strict al cuvîntului". Iată deci o părere cel puțin derutantă și care poate pune în umbră meritele unui om de știință. Cu atît mai mult cu cît Sorin Comoroșan aduce în argumentație exemple personale. „În activitatea mea științifică, am căzut din întîmplare peste un fenomen extrem de exotic privind interacția luminii cu materia. Din tot spectrul de iradiere pe care îl aveam la dispoziție, am ales, evident pe baza unui model, o primă frecvență (Lumina verde), și am avut norocul ca prima aleasă să fie și cea care a dat un rezultat complet neașteptat. În activitatea mea, norocul și naivitatea au jucat un rol fundamental. Fiind naiv, am greșit frecvent, dar, parafrazîndu-l pe Bohr, nu mi-a fost frică de ridicol. Din suma greșelilor făcute a ieșit o nouă fenomenologie a interacției luminii cu materia, reprodusă independent în laboratoare din străinătate".

O părere la care subscriem numai admițînd că întîmplarea (deci și norocul) este de folos doar spiritelor pregătite. I-am adus-o în replică și interlocutorului nostru, cînd acesta ne-a mărturisit, glumind cu sine însuși, că nu este deloc genial, ci doar un simplu om norocos, deși ar fi preferat să fie invers.

Scrierile sau interpretările de ordin filozofic fac parte, astăzi, din biografia unor numeroși savanți ai lumii, cu deosebire din cea a fizicienilor, matematicienilor și biologilor, dar la majoritatea acestora meditația filozofică apare ca un derivat al investigațiilor de specialitate, în vreme ce la compatriotul nostrul drumul este invers. La el, filozofia științei se constituie ca o creație complexă, subtilă și elegantă, din aceeași clasă de echivalență cu critica de artă. Este, ca să zicem așa, o răsturnare de tip „Noica", care prin mutarea unor relații bine stabilite, aruncă o lumină nouă, surprinzătoare, asupra adevărului. Pe această cale, Sorin Comoroșan încearcă un **model general de integrare** a trăsăturilor umane ale științei, filozofiei, artei și literaturii. Așa s-a născut seria eseurilor publicate în „Contemporanul".

Sorin Comoroșan elaborează pentru prima dată conceptul de **metagîndire**, caracterizat prin tripleta : **căutarea** (creația), **nevoia de comunicare** și **acceptarea**. „Comunicarea prin înțelesuri, scrie el, poate transcede în „misterul comuniunii". N-am trecut de zeroul comunicării care este tăcerea, acolo unde se desparte comunicarea de comuniune. Pentru comuniune, cuvîntul trebuie să îmbrace ideea și să aducă comunicarea la treapta locuțiunii nerostite. Să gîndim în idei, nu în cuvinte. Căci rostirea este încă o cădere din gînd. Ceea ce a remarcat și Bohr". Prin analiza fizică a conceptului de real, el contura și un nou sistem de definire a realității, realismul lucid.

Sorin Comoroșan definește totodată exotismul științific și, ca urmare a întîlnirii cu Borges, analizează fantasticul în literatură și știință. Pentru profesorul român, frumosul este definit ca o **observabilă a naturii**, la fel ca energia, concept original, discutabil după părerea noastră, dar asupra căruia esteticienii vor avea, desigur, de meditat.

Ei bine, dacă admitem că Sorin Comoroșan a avut și ceva noroc în viață, atunci acesta poate fi legat și de momentele care i-au prilejuit dialoguri cu oameni de prima mărime pe planeta noastră. Mulți dintre ei sînt laureați ai Premiului Nobel. Dar vorbindu-ne de acestia, interlocutorul nostru este tentat să observe de îndată că „nu totdeauna faima și consacrarea sînt direct proporționale cu profunzimea operei". Și în exemplificare ni se aduc numele lui Bohr și Einstein. „Albert Einstein și-a elaborat celebra sa teorie, dispunînd de multe date prealabile. Și Poincaré a fost aproape de ea, dar i-a lipsit intuiția necesară să lege invarianța, ce o descoperise, de structura cîmpului electromagnetic. La Einstein, conceptul de timp a fertilizat imaginația contemporanilor, dar el a găsit fundamental, nesocotind caracterele probabilistice din mecanica cuantică. Bohr rezervă încă multe surprize".

Sorin Comoroșan a interacționat cu mulți „monștri sacri", care au contribuit la sculptarea personalității sale. Meditează cu sentimentalism la numeroasele sale discuții cu Szent-György, descoperitorul vitaminei C, la seminariile de cuantică biologică din Florida, la întîlnirea sa, la Montreal, cu Hans Selye, creatorul conceptului de stress, care i-a inspirat stilul neconformist ce-l caracterizează, sau la impasul din care l-a scos G.N. Yang, descoperitorul violării parității din fizica teoretică, acesta din urmă relevîndu-i un inedit aspect al rezultatelor sale experimentale.

Dar omul de care se leagă cele mai sensibile amintiri rămîne, alături de Borges, Constantin Noica.

„Pe Noica, mărturisește profesorul, l-am cunoscut la fel ca pe Borges, rugîndu-l să-mi deschidă o cale în universul său de meditație. Nu mi-am anunțat în nici un fel vizita, m-am dus pur și simplu la el la Păltiniș. Dialogurile pe care le-am avut cu subtilul filozof român, în ultimii săi ani de viață, au constituit pentru mine o experiență covîrșitoare. Fără Noica n-aș fi fost tentat poate niciodată să sugerez un model general de integrare a activităților umane spirituale, iar eseurile mele ar fi arătat desigur altfel. Ca orice mare personalitate și Noica a fost un sac de contradicții. În ultimii ani de viață, mai ales, a făcut multe greșeli și a avut multe divagații. Dar de la profundul nostru gînditor am învățat respectul intelectual pentru om și tot el m-a îndemnat spre încercările mele de a lega știința de disciplinele umanistice. De la Noica am mai învățat că activitatea intelectuală profundă și onestă duce la seninătate. De cîte ori mă simt iritat, frustrat, neinspirat, și-mi pierd seninătatea, mă gîndesc cum ar fi acționat el în locul meu. Și tot de la el am învățat conceptul competiției pe plan strict spiritual, înțeleasă ca un stimulent și o disciplină și dezbărat de toate desartele ei conotații sociale. Lucrînd mult în campusurile americane, această „așezare filozofică" de tip european, m-a ajutat să-mi creez un stil independent de opresiva competiție științifică a zilelor noastre, caracterizată prin celebrul aforism „publică sau pieri". Eu am publicat destul în această competiție, supraviețuind ; am reușit însă în plus să supraviețuiesc senin".

Am întrerupt aici șirul comentariilor despre estetică și filozofie, amintindu-i interlocutorului meu că, totuși, omul de știință Comoroșan se situează în conștiința publică înaintea umanistului. Ce este, deci, **Efectul Comoroșan**, care i-a adus compatriotului nostru o largă recunoaștere internațională? Prezentarea fenomenului implică, desigur, cunoștințe de specialitate, dar ca în orice problemă științifică este posibilă și o explicație eliberată de jargonul tehnic.

„Am elaborat modelul experimental pornind de la ideea că macromoleculele biologice pot fi analogizate cu aparatele de măsură ale fizicienilor. Evident, tehnica nu a realizat pînă în prezent nici un aparat care să egaleze în acest context sofisticarea unei enzime. Atunci am iradiat substratul unei enzime și am măsurat efectul acestei iradieri. Numai că am făcut o iradiere „imposibilă", una care n-ar fi trebuit să aibă efect în contextul clasic, dar pe care enzima speram să o recunoască. Am numit acest model „spectroscopie biologică" și în perioada 1972—1980 evidențierea unui efect al acestei iradieri, detectate prin macromolecule biologice, m-a lansat în viața științifică internațională. Deși rezultatul experimental este astăzi solid demonstrat, premisa de la care am pornit a fost falsă. Eu am considerat fenomenul ca o proprietate a biologiei (deci a enzimei) și ea s-a dovedit a fi a fizicii (a substratului iradiat), așa cum au demonstrat ulterior profesorul Leguizamon din Buenos Aires și profesorul Peschel la Universitatea din Essen. Ei au reușit să evidențieze acest efect, fără enzime, pe sisteme pur chimice. La ora actuală această nouă cale este mult controversată, implicațiile acestor lucrări fiind extrem de profunde. Controversa abia începe și știința nu va asimila noile rezultate fără o fundamentare teoretică. O astfel de fundamentare apare extrem de dificilă, ea implicînd atît aspecte din fizica solidului (substratul iradiat) din chimia suprafețelor și chimia fizică a proceselor de solvatare. Fără a mai lua în considerare și aspectul particular al timpului din aceste experiențe. Problematica deschisă este însă deosebit de frumoasă. Cum remarcam undeva, există o estetică a dificultății.

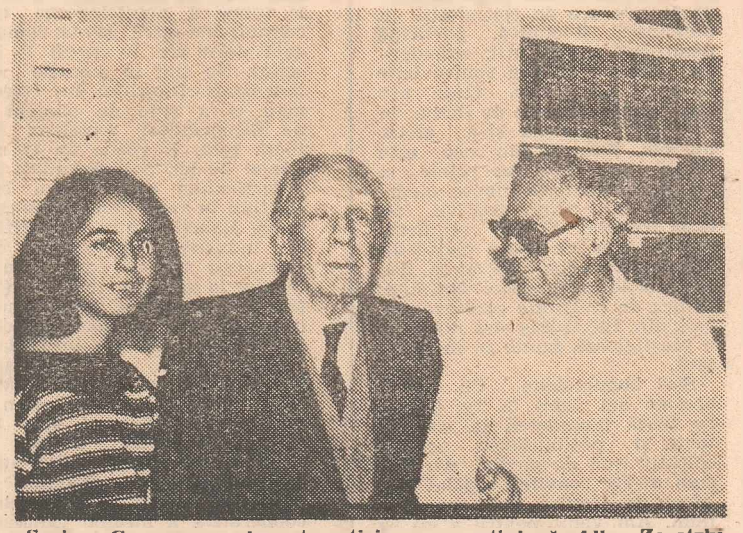
Se discută mult azi, despre legătura între cercetarea fundamentală și aplicativă.

„Implicațiile unui rezultat fundamental pot fi numeroase și adeseori greu de evaluat. Efectul iradierii este memorizat de moleculele iradiate și acest lucru deschide perspectiva reconsiderării acestor molecule în noua vogă a calculatoarelor moleculare". Dar se mai știe că un grup de cercetători de la Centrul de genetică al Universității din Iași, precum și un colectiv de la Centrul de biologie „Stejarul" din Piatra Neamț au obținut efecte notabile asupra germinării semințelor, prin iradierea unui component din mediul de germinare. Se deschid, astfel, perspectivele unor cercetări cu caracter aplicativ în biologia plantelor.

În ceea ce privește scrierile de factură filozofică ale lui Sorin Comoroșan, acestea de dată mult mai recentă, își așteaptă consacrarea. Apariția lor în volum se va înscrie, nu ne îndoim, ca un însemnat eveniment cultural, deoarece, nu odată, limbajul științei a dat consistență și densitate celor mai importante concepte filozofice.

Încercînd o concluzie la acest schimb de idei pe marginea unei biografii intelectuale atît de bogate, sîntem tentați să vedem în opera globală a profesorului Sorin Comoroșan una din cele mai interesante și originale creații din sfera științei și culturii naționale actuale. Sorin Comoroșan este și va rămîne un om de știință al veacului nostru, iar prin meditațiile sale un gînditor profund, un umanist din ale cărui idei centrale desprindem cu deosebire propunerea pentru întoarcerea omului între oameni.

LIVIU TIMBUS ■

Sorin Comoroșan și matematiciana argentiniană Alba Zaretzki, acasă la Jorge Luis Borges, în Buenos Aires

Robot cu pensulă

Noile modele de Dacii vor avea o fizionomie mai frumoasă și o sănătate mai robustă în fața acelei boli viclene și insidioase care este rugina. O linie modernă de vopsire concepută de specialiștii de la Institutul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Industria Construcțiilor de Mașini din București este pregătită să le confere aceste calități. Ea are la bază o tehnologie complexă, cu un întreg lanț de faze de înaltă tehnicitate care asigură o protecție eficientă pe timp de 5 ani împotriva coroziunii și, totodată, o estetică ireproșabilă. Ansamblul mașinii știe perfect partiturile pe care le interpretau mai multe utilaje și execută automat nu mai puțin de 23 de operații, dintre ele, grunduirea electroforetică fiind la cota celui mai înalt nivel din lume. Concepția este originală, cu o serie de soluții inedite, utilajele în totalitate românești, astfel că se renunță la un import de 23 de milioane de lei. Intrată parțial în funcțiune la Întreprinderea de Autoturisme Pitești, ea a dovedit, nu numai că aduce un sensibil spor calitativ, dar că a învățat bine și lecțiile productivității și economicității. Peste o sută de oameni pot trece din atelierul de vopsitorie în alte puncte ale fluxurilor tehnologice, iar economia de materiale depășește 160 de tone pe an. Ritmul de lucru? Peste 25 de caroserii pe oră.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Cu simțul datoriei față de cetățean

Cu inima deschisă

Am citit cu multă atenție și interesat cele trei articole scrise de Carmen Dumitrescu despre clinicile de chirurgie cardiovasculară de la Spitalul militar și Fundeni din București. Interesat pentru că eu însumi eram în pregătirea unei astfel de intervenții pe inima deschisă. Mi-a plăcut și am reținut afirmația prof. dr. Ioan Pop D. Popa cum că în reușita unei astfel de operații „echipa este decisivă...“ Mi-a plăcut, de asemenea, completarea : „Am bucuria să declar că toți care astăzi sînt citați pentru succese, mă refer la colonelul dr. Vasile Cîndea, d-rul Deac Radu din Tîrgu Mureș, au fost studenții mei“.

Din aprecierea dr. Pop D. Popa, putem lesne desprinde că acum în România avem nu o singură „echipă dăruită cu seniori de rezonanță și cu tineri de maturitate profesională“, ci mai multe echipe care, într-adevăr, constituie mîndria și speranța generației noastre, care pun mai presus de orice datoria.

Am avut șansa să ajung nu în calitate de reporter, ci de pacient pe mîna unei astfel de echipe. Era condusă de unul din ucenicii dr. Pop D. Popa, respectiv de conferențiar dr. Radu Deac din Tîrgu Mureș. Nu eu am ales echipa, pentru că trebuie știut că în această clinică din Tîrgu Mureș sînt 2—3 echipe, ele se formează în funcție de caz și fiecare poate fi citată pentru succese.

Sub îndrumarea atentă a conferențiarului dr. Radu Deac s-au format „ucenicii vrăjitori“, doctorii specialiști : Mihail Liebhard, Șerban Brandișteanu, Emil Făgărășeanu, Vasile Bilcă fiecare dintre ei conducători de echipe. Împreună cu ei conlucrează o serie de tineri chirurgi și cardiologi cum sînt Ovidiu Jimboreanu, Dan Cioata, Vasile Ciucă, Remus Mitre, Dorin Florea și cei doi Popescu, Sorin și Gheorghe. Din echipe, ca factori indispensabili acționează anesteziștii Istvan Kerek, Susana Csizer și Irina Modrigan. Un rol important în investigarea afecțiunilor inimii îl îndeplinește medicul specialist în cateterism și coronarografie Ciprian Suciu. Aceștia sînt toți cei care însoțesc bolnavul de la internare, în sala de operații și pînă la completa sa vindecare.

La clinica de chirurgie cardiovasculară au fost efectuate în anul 1987 peste 300 operații pe cord deschis. În cei 15 ani care au trecut de la prima operație pe cord deschis realizată aici, s-au adunat cîteva mii. Dacă avem în vedere că atunci o lungă perioadă nu se putea constitui decît o singură echipă, avem imaginea numărului de cazuri care puteau fi soluționate. De aceea apreciez că rezultatele obținute în cei 15 ani la Tîrgu Mureș și în cei peste 30 de ani la București pot fi socotite mari succese. Ele însă nu trebuie să mulțumească Ministerul Sănătății. Aici la Tg. Mureș se operează oameni din toate județele țării. În timpul cît l-am petrecut ca bolnav am întîlnit oameni tineri și virstnici de la 6 luni la 70 de ani din Bihor, Cluj, Maramureș, Timiș, Sălaj, Prahova, Botoșani, Iași, Constanța, Vîlcea, Bistrița-Năsăud și mulți din București. Se impune, deci, luînd în evidență și nivelul morbidității, ca astfel de clinici sau secții de chirurgie cardiovasculară să se organizeze, în primă urgență, în principalele centre de învățămînt medical superior. „Ucenicii ucenicilor“ de acum douăzeci de ani, sînt de acum oameni maturi, care la rîndul lor pot conduce noi echipe și pot să-și aducă o contribuție și mai mare la formarea noilor cadre medicale.

Și pentru că la Tîrgu Mureș am ajuns nu ca reporter, ci ca bolnav, și mi-am încredințat inima unor „ucenici“, merită să spun cîteva cuvinte despre colectivul de medici, specialiști și alte cadre medicale din această unitate sanitară.

Am venit cu diagnosticul, stabilit de Clinica de cardiologie din București, condusă de prof. dr. Costin Carp : stenoză cu insuficiență aortică. Angină pectoris spontană și de efort. Cardiopatie ischemică cronică prin boală coronariană aterosclerotică multitranculară, diagnostic confirmat prin cateterism cardiac și coronarografie selectivă. La fel ca și ceilalți bolnavi, am fost primit de conf. dr. Radu Deac. De la prima întîlnire mi-a cercetat cu minuțiozitate documentele medicale, cu care venisem, m-a consultat și mi-a ascultat cu răbdare povestea bolii, mi-a pus întrebări pentru a-și face, probabil, o părere despre boală și bolnav. Mi-a dat atîtea sfaturi, pe care dacă le primeam cînd aveam 25—30 de ani, poate că n-am fi avut acest dialog acum. Cît am stat aici la Tg. Mureș m-am convins că atitudinea sa față de mine nu era un fapt particular, special. Față de orice bolnav care ajunge la dînsul are aceeași comportare, atentă, exigentă, plină de grijă. Am observat însă că asemănător se comportă și ceilalți medici, majoritatea cadrelor sanitare din această clinică. Cu toate că doctorul Deac este unul din oamenii cei mai solicitați, nu este greu de abordat. Predă lecții la studenți, are ore de consultații în policlinică și clinică, participă nemijlocit la operații, efectuează zilnic vizite și contravizite la patul bolnavilor. Deși are mai multe cabinete de lucru, la nici unul însă nu și-a afișat numele. Numele său însă este întîlnit de bolnav pe rețete și pe multiplele documente medicale și acte administrative, pe care trebuie să le semneze. Aceste date ne arată deosebita sa modestie. Poate de aceea, dar și datorită rezultatelor obținute, clinica de chirurgie cardiovasculară din Tg. Mureș și-a dobîndit o prestigioasă faimă în întreaga țară.

Sînt bucureștean. Cu toate acestea am venit la Tg. Mureș cu toată încrederea în competența și posibilitățile acestui colectiv mic de medici, dar așa cum m-am convins, capabil de efort, de dăruire, de a face minuni. Am venit pentru a mi se face o „reparație capitală“ la ceea ce organismul uman are pentru viață mai important — inima. Tradus în limbaj mai direct, reparația consta în înlocuirea de valvă aortică și efectuarea a multiple bay-pasuri. Pînă aici mi se spusese în alte părți că mai mult de 3 bay-pasuri nu se pot face fără riscuri foarte mari.

Am aflat, simțind pe propria-mi inimă, că aici la Tg. Mureș, în Clinica de chirurgie cardiovasculară s-au reușit, patru, cinci și chiar mai multe bay-pasuri. În inimă port acum, alături de vase coronare, valve noi, realizate aici la Tg. Mureș sub îndrumarea dr. Radu Deac. Valva biologică „Mureș“ are ca bază pericordul unui animal domestic, aflat cum s-ar spune la îndemînă, și, din cîte am aflat, de mai bine de patru ani, de cînd s-au făcut primele înlocuiri, foștii pacienți se simt bine, mulți dintre ei și-au reluat activitatea anterioară. Unul din aceste cazuri sînt și eu. Pentru reușita unor astfel de operații însă se fac pregătiri deosebite. Însăși durata unor astfel de intervenții este mare, depășind uneori 10—12 ore. Sînt adoptate măsuri deosebite în ceea ce privește igiena, funcționarea instalațiilor, pregătirea psihică a pacientului, dar și a membrilor echipei de intervenție. De regulă, zilnic se constituie și lucrează 3 echipe formate din chirurgi, anesteziști, cardiologi, electroniști. Tot colectivul de medici nu numără decît 15 cadre. Aceleași cadre asigură și asistența pre și post operatorie, în fiecare zi și noaptea doi medici sînt de gardă și nu rareori, întregul colectiv este adus noaptea și în zilele libere pentru rezolvarea unor urgențe.

Luna martie marchează reînvierea naturii pe o mare parte a Terrei. Sfîrșitul acestei luni și începutul lunii aprilie, constituie pentru mine un nou început de viață. Pot socoti această dată ca o nouă zi de naștere. Desigur, ca orice naștere a fost însoțită de dureri. Cred însă că cele mai mari dureri ale facerii le au acești „ucenici vrăjitori“, care în fiecare zi prelungesc viața unor oameni.

În numele meu și al celorlalți oameni cărora li s-au alinat suferințele și prelungit viața, mulțumesc întregului colectiv condus de conf. dr. Radu Deac.

I. HAȘCU

Nu-i vorba de albine

Chiar dacă stupul este un model de armonie pentru o viață în colectivitate, asta nu înseamnă că pe seama lui nu se pot petrece o sumedenie de lucruri ciudate. De cîteva luni, un apicultor din județul Teleorman ne scria despre o situație nefirească. Cu cinci ani în urmă el a contractat o importantă cantitate de apilarnil brut în valoare de 40 000 de lei. Conform clauzelor contractuale, producătorul urma să își primească banii abia după industrializarea și valorificarea respectivului produs, adică după ce, într-o formă finită, a fost comercializat iar banii obținuți au fost depuși în bancă. Ce ne semnala apicultorul din Teleorman ? Că de la data predării apilarnilului brut, acesta a fost industrializat, comercializat iar contravaloarea a fost depusă în bancă dar el nu a primit nici un leu, deși banii stau pur și simplu în seifele băncii. Am făcut o primă vizită la Asociația Crescătorilor de albine din R.S.R. de pe strada Iulius Fucick, în speranța că neînțelegerea va fi lesne dezlegată. Și din discuțiile purtate cu cadre de conducere ale asociației am înțeles că datele furnizate de cititorul nostru sînt reale, numai că neînțelegerea este cu mult mai mare și mai complicată decît am fi crezut la început. Nu sînt în discuție numai banii cititorului din Teleorman ci a sute de oameni și de întreprinderi socialiste din toată țara. E vorba de 17 milioane de lei, bani rezultați din valorificarea apilarnilului brut și aflați în acest moment în conturile Băncii pentru agricultură și industrie alimentară din București sau pe cale de a fi trimiși la această bancă (nefiind limpezită situația, unele instituții așteaptă doar expedierea banilor). Ce s-a întîmplat ?

Descoperirea și brevetarea apilarnilului și a produselor care derivă din el precum și colectarea produsului spre industrializare a fost preluat în anul 1981 de o Cooperativă agricolă de producție. Practică și plină de inițiativă, respectiva cooperativă a început campania de contractare, achiziționare și prelucrare a apilarnilului brut. S-a dotat cu utilaje, a căutat specialiști, a pus lucrurile pe roate și a găsit beneficiari, declanșînd și activitatea de semi-industrializare. În vara anului 1981 Ministerul Agriculturii a emis un ordin de preț (nr. 10 / PT / 1981), ordin avizat și de Comitetul de stat pentru prețuri. Respectivul ordin fixa prețul de achiziție a apilarnilului brut la 1 600 lei kilogramul. A început campania, au apărut beneficiarii, apilarnilul a fost livrat, folosit, iar banii s-au reîntors în conturile cooperativei care concepuse această acțiune pe bazele autoaprovizionării și autofinanțării. Nimeni nu primea de pe urma apilarnilului nici un ban decît după valorificarea și recuperarea tuturor cheltuielilor legate de conservarea, prelucrarea și valorificarea produsului. Conform acestor principii și în virtutea ordinului de preț, cooperativa cu spirit de inițiativă a achiziționat și valorificat o importantă cantitate de apilarnil. După încasarea sumelor, ea și-a achitat datoriile către producători. Dar domeniile și produsele în care era inclus acest produs apicol se înmulțeau mereu iar activitatea începea să copleșească posibilitățile de organizare ale unei cooperative agricole de producție. Așa s-a ajuns ca după o atentă cumpănire a situației să se acrediteze ideea preluării acțiunii de contractare și achiziționare de Asociația crescătorilor de albine, fapt care s-a și petrecut la 15 mai 1987. S-a încheiat un protocol între cooperativa amintită și A.C.A. la redactarea căruia au luat parte și reprezentanții Ministerului Agriculturii, ai Băncii pentru agricultură și industrie alimentară, ai Uniunii Naționale a Cooperativelor de Producție. Reprezentanți cu funcții de conducere ai acestor instituții și-au pus semnătura pe acel act și au garantat preluarea răspunderilor și au precizat modalități de achitarea datoriilor către unitățile socialiste și către producătorii individuali. Dar a trecut un an de zile și banii continuă să stea în bancă. Producătorii așteaptă să-și încaseze drepturile pentru munca lor iar unitățile socialiste să-și încaseze banii pentru marfa livrată. Între timp stocul de apilarnil brut continuă să fie valorificat de către întreprinderile de medicamente sau de cele de cosmetice. Cu toate acestea situația rămîne cu „gheață la mal“ și oamenii continuă să își aștepte banii pe care îi merită pentru o muncă depusă cu ani în urmă și acoperită de toate documentele legale în vigoare.

Cum se explică așteptarea ? Imediat după preluarea stocului și a beneficiilor. Asociația crescătorilor de albine a întocmit actele pentru achitarea banilor. Ministerul Agriculturii și U.N.C.A.P. își dau acordul pentru plată. Banca, nu. Ea cere reanalizarea prețului de achiziție. În ciuda faptului că un preț de achiziție nu poate fi modificat cu una cu două, Asociația crescătorilor de albine convoacă reprezentanții tuturor instituțiilor implicate în această poveste, inclusiv cercetători, reprezentanți ai băncii, ai Ministerului Silviculturii și ai unor unități socialiste. Are loc o reanalizare a prețului. Concluzia tuturor este că prețul fixat în 1981 este corect. Se comunică băncii. Banca solicită și date legate de producătorii individuali.

În primul rînd trebuie spus că nu-i deloc simplu să produci apilarnil. El se recoltează și se păstrează cu migală și presupune consecvență, atenție și mai multe săptămîni de muncă în plus. Recoltarea apilarnilului duce la diminuarea producției de miere de la o familie de albine și numai apicultorii cu experiență pot extrage acest produs. Cît privește sumele mari realizate de unii producători, trebuie precizat faptul că aceștia sînt între cei mai cunoscuți crescători de albine din țară, oameni care au între 100 și 200 de familii de albine, care trăiesc numai din această îndeletnicire. Așa se explică și existența mai multor producători cu aceeași adresă. În Sălaj sau în Tulcea există familii de apicultori care au împreună chiar și 600 de familii de albine. Stupii sînt toată averea lor. Tatăl are 100 de familii de albine, fiul are și el 100 sau 150 și nora vine și ea într-o căsătorie cu o dotă tot în stupi. Iar 150 000 de lei venit pentru doi ani (sumele se referă la apilarnilul brut livrat de-a lungul a doi ani) ținînd cont de munca depusă pentru întreținerea a 150—200 de familii de albine nu e mult, mai ales că pentru acești bani apicultorul a fost obligat să cheltuie la rîndu-i o importantă sumă de bani. Și chiar dacă ar fi mult, unul din principiile societății noastre spune „nici pîine fără muncă, nici muncă fără pîine“. În conformitate cu legile țării, cu principiile care călăuzesc societatea noastră, cei care au muncit trebuie să-și primească răsplata. Este un drept moral. Pe lîngă aceasta este și un drept stipulat de acte normative. Apicultorii au încheiat contracte, au livrat produsul, el a fost valorificat iar banii încasați, depuși la bancă. Doar banca refuză să accepte plata. Unii din apicultori s-au adresat justiției. Tuturor li s-a dat cîștig de cauză prin hotărîri ale instanțelor judecătorești.

Oare nu se poate face apel la un for care să arbitreze între A.C.A., Ministerul Agriculturii și U.N.C.A.P., pe de o parte și Banca pentru agricultură și industrie alimentară pe de altă parte ? A trecut un an și o intervenție promptă pentru limpezirea situației este mai mult decît necesară. Fiindcă de apilarnil s-ar putea să mai avem nevoie.

CORNEL NISTORESCU

IRE aleargă ca melcul

Nimic deosebit nu părea că se va putea întîmpla în după amiaza zilei de 13 aprilie a.c. pe șoseaua Borșului, la ieșirea din Oradea. Cîțiva muncitori de la T.A.G.C.M.-Oradea trebăluiau vizavi de sediul Intreprinderii de alumină, dincolo cu puțin de șanțul șoselei, pentru calarea (montarea) unei macarale instalate pe o mașină. Dintr-o dată, brațul macaralei, atingînd sau fiind prea aproape de linia rețelei de 20KV și intrînd în cîmpul electromagnetic, firul s-a lipit literalmente de ciocul metalic al macaralei, pompînd în cîteva secunde în intestinele de oțel o tensiune năprasnică, capabilă să carbonizeze aproape instantaneu. Macaragiul Lakatos Robert nu mai știe nici el prin ce nesperat noroc a scăpat de uriașul scaun electric, a alergat la unitatea de peste drum, de unde, împreună cu economistul Imre Nagy și inginerul Lucian Silaghi a dat telefon la dispeceratul de intervenții din cadrul întreprinderii de rețele electrice, în jurul orei 14,20, de unde li s-a comunicat că se va trimite mașina special echipată și oameni instruiți în acest scop.

„Sărutul ucigaș“ al firului cu ciocul macaralei a avut loc cam în jurul orei 14,05. Șeful formației de pompieri de la „Alumina“, ing. Octavian Petrache a sărit în ajutor, aducînd o duzină de extinctoare cu spumă și așteptînd lîngă oamenii săi momentul decuplării curentului electric pentru a putea interveni rapid. De cîtă grabă au dat dovadă cei de la „Alumina“, deși nu era treaba lor, de tot atîta încetineală s-au dovedit cei de la dispeceratul de intervenție care, singurii, aveau împuternicirea și priceperea de a decupla.

La orele 15,10, după o canonadă de jerbe electrice a început să ardă cauciucul roții din dreapta spate, la orele 15,15 începe să ardă și surata din stînga. Macaragiul Robert Lakatos, cu ochii răvășiți, cu părul vîlvoi și cu privirea mereu îndreptată pe drumul de unde nu mai apărea mașina, aleargă ca un apucat printre noi și din cînd în cînd se oprește brusc lîngă extinctoare ca și cum ar vrea să înșface unul, dar cineva îl trage îndărăt : la o distanță mai mică de zece metri în jurul macaralei, curentul te seceră ca o mitralieră nevăzută. Fumul începe încetul cu încetul să acopere scînteile electrice, dar acestea, furioase, renasc din fălcile metalice și iluminează scurt, ca niște fulgere de aparat cu blitz numărul de înmatriculare al mașinii : 31-BH-2201. Șoferii celorlalte autovehicule de pe șosea încetinesc cînd trec pe lîngă sinistrul loc pentru a arunca o privire deznădăjduită. Minutele se scurg greu, ca și cum s-ar tîrî prin bitum grețos, macaragiul înnebunit de necaz are o privire care te sperie, cu fiecare flacără care țîșnește simte un junghi în inimă și un gol în buzunare, îi blestemă pe cei de la intervenții. De cîteva zeci de minute mașina roșie a pompierilor de la întreprinderea învecinată „Sinteza“ așteaptă decuplarea rețelei ca pe o minune cerească. În sfîrșit, „minunea“ se produce la orele 15,30, tunul cu spumă chimică este îndreptat spre incendiul devorator, vîntul bate cu furie, tunarul mînuie nițel gura tunului spre vînt și jetul se năpustește răzbunător asupra flăcărilor deja ghiftuite de pradă. Din cînd în cînd, ele reizbucnesc mînioase din colivia de aburi, dar apoi își pierd, minut cu minut, intensitatea, pînă cînd sînt nimicite.

Sosește în grabă și mașina pompierilor din oraș, dar macaragiul o privește cu ochii goi, fără s-o vadă : incendiul din sufletul lui nu-l va stinge poate nimeni, niciodată. Oamenii ieșiți din schimb sînt nervoși și nemulțumiți : cu toții sînt de părere că dacă s-ar fi intervenit și într-o jumătate de oră, mașina cu macaraua nu ar fi luat foc. Unii îi acuză pe macaragiu și pe maistru că și-au instalat macaraua aproape de rețea, alții, pe cei de la intervenții că n-au sosit la timp, dacă nu a funcționat sistemul automat de decuplare. „Noroc că a scăpat cu viață !“ exclamă alții, neuitîndu-se la macaraua care a decedat de-a binelea. Iau un extinctor în mînă să-l ajut pe ing. Petrache Octavian și acesta îmi explică trist, arătîndu-mi-le pe toate celelalte : „astea-s prea mici pentru un război atît de mare !“.

PASCU BALACI

Poftiți cheile, casa vă așteaptă!

Termină unii, încep alții

Mult și frumos s-a construit și la Baia Mare. În ultimul sfert de secol s-au înălțat aici aproape 50 000 de apartamente moderne, în blocuri frumoase, cu două pînă la douăsprezece etaje, reședința județului Maramureș devenind pe bună dreptate o adevărată perlă a nordului, fapt pentru care și proiectanții, și constructorii și edilii merită felicitați deopotrivă.

Dar, să concretizăm:

Cartierul Traian, blocul TE 3/80, finisat de constructorii din subordinea subinginerului Vasile Pop din cadrul brigăzii nr. 1 a TAGCM. Iată scara B, în apartamentul 26, cu două camere plus dependințe, aparținînd locatarului chiriaș Teodor Șustic, cel căruia de curînd i s-a înmînat repartiția. Omul e nespus de bucuros, mulțumit că s-a mutat în casă nouă. Cu excepția parchetării sufrageriei, încă n-a avut vreme să facă alte îmbunătățiri, așa încît apartamentul e în cea mai mare parte în starea în care a fost preluat de la EGL. La prima vedere, apartamentul n-arată rău: hol larg, baie placată cu mici pătrățele de ceramică. În schimb, la o privire mai atentă, constatăm că glisajul pereților din dormitor este executat sub orice critică, prezentînd denivelări și greșuri de tot felul, de parcă ar fi fost făcut de un începător care a pus prima oară mîna pe mistrie și cancioc. Linoleumul, ca și colțarii marginali de plastic, e pus de mîntuială, neîntins și nelipit; plăcuțele de ceramică vernil, din baie, stau gata să cadă din zid; ușile și ferestrele sînt, pe alocuri, strîmbe, nu se închid, pentru că (meteahnă veche!) sînt prost executate de furnizor și la fel de prost montate de constructor; vopsitoria, zugrăvelile cu var și humă sînt executate grosier, cu multe pete, în cea mai superficială manieră. Cauza, ni s-a spus, o constituie slaba calificare a celor care au finisat blocul, dar și calitatea total necorespunzătoare a unor materiale, îndeosebi a unor adezivi și vopseluri pe bază de ulei furnizate de o unitate specializată din Craiova, a binalelor oferite de CIL Gălăuțaș. Statul pune, totuși, la dispoziție materiale variate și de bună calitate. Ridicarea calificării oamenilor este însă în primul rînd de datoria antreprizei și a fiecărui constructor în parte.

Deficiențe mai mult sau mai puțin asemănătoare am întîlnit și în ap. 27 și 32, din același bloc, deschise, la întîmplare, precum și în apartamentele 5, 6 și 7 de la blocul E 7/38 din cartierul Bogdan Vodă. Este drept că la acest din urmă bloc, executat de brigada complexă nr. 2 a TAGCM (șeful punctului de lucru: subing. Marius Chiorean), deficiențele de finisaj sînt mult mai puține. Dar și aici deficiențele constau în tîmplărie de lemn (uși, ferestre, tocuri, glafuri), în tîmplărie de aluminiu (uși cu geam termopan, ferestre, vitrine), în pardoseli (parchet, gresie, faianță), în zugrăveli și vopsitorii, în instalații sanitare (obiecte sanitare, robinete, baterii), în instalații electrice (prize, întrerupătoare, corpuri de iluminat

■ La Managua au luat sfîrșit convorbirile dintre delegațiile guvernului sandinist și grupările contras, consacrate unei încetări definitive a focului în Nicaragua. S-a convenit ca discuțiile să continue în perioada 28—30 aprilie, tot în capitala nicaraguană. S-a apreciat că, deși nu s-a încheiat cu înțelegeri definitive, reuniunea a fost pozitivă, ea însemnînd un pas înainte pe calea instaurării păcii în țară.

■ Agențiile de presă au anunțat că, în urma negocierilor purtate de autoritățile algeriene cu pirații aerului care deturnaseră avionul Boeing 747 al liniilor aeriene kuweitiene „Kuwait Airways", zborul 422, Bangkok-Kuweit, ostaticii au fost eliberați. După cum este cunoscut, avionul, avînd la bord 112 persoane, între care și trei membri ai familiei regale kuweitiene Al-Sabah, a fost deturnat la 5 aprilie a.c. de către un comando terorist, alcătuit din nouă persoane cu pașapoarte false, piloții fiind obligați să aterizeze pe aeroportul orașului iranian Mashad. Comando-ul a reclamat eliberarea a 17 teroriști șiiți, judecați și condamnați în Kuweit pentru atentatele săvîrșite în 1983 împotriva ambasadelor americană și franceză din emirat. Reamintim că o tentativă asemănătoare a avut loc la 4 decembrie 1984, cînd patru piraței ai aerului au sechestrat un avion al liniilor kuweitiene, cu 160 de pasageri la bord, avînd ruta Dubai-Pakistan, și care a aterizat pe aeroportul din Teheran. La 9 decembrie, un grup de militari ai armatei iraniene, travestiți în lucrători ai aeroportului, au luat cu asalt aparatul, prinzîndu-i pe teroriști și eliberîndu-i pe cei 7 ostatici care se mai aflau în avion. În ceea ce privește tentativa de acum, dăm cîteva elemente ale desfășurării evenimentelor. Pe aeroportul iranian au fost eliberați aproximativ jumătate din ostatici. Kuweitul refuzînd cererile teroriștilor, avionul a fost obligat de aceștia să decoleze din Iran. A urmat, din cauza lipsei de carburant, aterizarea la Larnaca, în Cipru. Aici piraților aerului au ucis și au aruncat pe pista de zbor doi pasageri, militari kuweitieni. Obținînd, sub amenințare, aprovizionarea cu carburanți, teroriștii au silit echipajul să zboare de la Larnaca la Alger, unde s-au purtat negocieri. Nici această a doua tentativă de eliberare cu forța a celor 17 teroriști n-a reușit, piraților aerului renunțînd în cele din urmă la această revendicare. Pînă la încheierea ediției revistei noastre, soarta piraților încă nu era cunoscută. Autoritățile algeriene au arătat că această problemă este de competența exclusivă a statului algerian.

■ S-au împlinit luna aceasta 13 ani de la declanșarea războiului civil din Liban, perioadă în care viața economico-socială, în general întreaga activitate în țară au fost puternic dezorganizate. În timpul luptelor 13 000 de persoane și-au pierdut viața, 40 000 au fost rănite, iar aproximativ un milion dislocate.

■ La sfîrșitul săptămînii trecute, comandantul-șef adjunct al forțelor revoluției palestiniene, membru al C.C. al mișcării „Al Fatah", Khalil Al-Wazir (Abu Jihat), a fost asasinat la locuința sa din Tunis, de către un comando de opt persoane înarmate, rămase neidentificate. Răspunzător de acest atentat a fost făcut serviciul israelian de informații (Mossad). Guvernul israelian a respins aceste acuzații.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

SGPC

Fenomenul deosebit de complex al dezvoltării, de care ne-am ocupat în multe din comentariile noastre, are — sau mai bine zis ar trebui să aibă — printre componentele sale principale și cooperarea economică dintre țările dezvoltate și cele în dezvoltare, sau, potrivit unei formule de mult consacrate, cooperarea Nord-Sud. Aceasta presupune și schimburile comerciale obișnuite, fără bariere și discriminări, dar și asistența multilaterală a Nordului către Sud, în interesul propășirii acestuia din urmă, precum și al progresului general în lume. Practic însă, țările dezvoltate au luat măsuri care duc la menținerea statelor rămase în urmă în stare de dependență economică. Obstacole comerciale de tot felul, tarifare și netarifare, afectează grav exporturile țărilor în dezvoltare pe piețele statelor dezvoltate. În aceste condiții, s-a născut ideea creării, în cadrul procesului larg al cooperării Sud-Sud, a unui sistem comercial preferențial între țările în dezvoltare, numit finalmente Sistemul global de preferințe comerciale (SGPC).

Declanșat la reuniunea ministerială a „Grupului celor 77" ținută la New York în 1982, cînd a fost adoptată „Declarația cu privire la instituirea unui sistem global de preferințe între țările în dezvoltare", procesul creării SGPC a continuat în cadrul a numeroase consultări de la Geneva, ca și la reuniunile ministeriale organizate în acest scop la New Delhi (1985) și Brasilia (1986). Și iată că, la reuniunea ministerială de săptămîna trecută de la Belgrad — considerată ca fiind prima rundă de negocieri pentru crearea SGPC —, au fost puse baze solide pentru constituirea sistemului, prin semnarea, de către 48 de state, între care și România, a unui acord care prevede facilități comerciale reciproce sub forma reducerii taxelor vamale, a diminuării și chiar eliminării obstacolelor netarifare, precum și măsuri directe de promovare a schimburilor economice.

La succesul rundei de negocieri de la Belgrad țara noastră a adus o importantă contribuție. Se știe că România, profund atașată intereselor generale de progres și avînt economic ale țărilor în dezvoltare, și-a intensificat în ultimele două decenii raporturile economice cu aproape toate aceste țări. România participă la realizarea a numeroase obiective importante din domeniile industriei, agriculturii, transporturilor din numeroase state în dezvoltare, aducîndu-și astfel contribuția la progresul și consolidarea independenței lor economice. În cadrul reuniunii de la Belgrad, documentul „Concepția și considerentele președintelui Nicolae Ceaușescu privind intensificarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare" a fost primit cu un deosebit interes de participanți.

Desigur, cele hotărîte în capitala Iugoslaviei privind constituirea SGPC, și care urmează să fie extinse și întărite în perioada următoare, sînt de natură să contribuie la dezvoltarea și diversificarea producției și a piețelor de desfacere ale țărilor semnatare, la diminuarea dependenței lor de importurile din țările industrializate, de piețele acestor țări, la transformarea statelor rămase în urmă în protagoniștii propriei lor dezvoltări. Ceea ce nu înseamnă în nici un fel că obligațiile țărilor bogate, ale Nordului, pentru dezvoltarea și progresul Sudului dispar ori se micșorează. Ele rămîn intacte, fie că e vorba de înlăturarea barierelor protecționiste, fie de asigurarea accesului statelor în dezvoltarea la tehnologiile avansate, fie de programele de asistență în domeniile industriei, agriculturii, transportului, științei și tehnicii, învățămîntului ș.a. Element nou al procesului dezvoltării, al făuririi unei noi ordini economice mondiale, sistemul global de preferințe comerciale ale țărilor în dezvoltare nu reprezintă deci o alternativă la cele de mai sus, ci o componentă în plus.

ION D. GOIA ■

Soarele în rezervor

Australia a găzduit desfășurarea primei curse de mare fond pentru autoturismele propulsate cu ajutorul energiei solare, pe un traseu între localitățile Darwin și Adelaide. Competiția a constituit un moment de vîrf în demonstrarea posibilităților și realizărilor de ultimă oră în acest domeniu. Desfășurată în primul an al celui de-al doilea secol automobilistic, inaugurat de Gottlieb Daimler și Karl Benz, ea a însemnat și un moment de bilanț pentru posibilitățile folosirii noului combustibil. Au participat creatori din 7 țări. Regulile au fost destul de elastice nefiind prevăzute nici un fel de restricții cu privire la formă sau greutate. (Modelul Ford S arăta ca un monoplas de formulă cu acoperișul de la garaj deasupra !) Oricum greutatea unui model nu a depășit 250 de kg., iar CX-ul a fost de 0,18, față de 0,30 cît are un model Audi. S-au folosit baterii de tip nou, ultraperformante, dar de 10 ori mai scumpe decît cele clasice. Captarea energiei solare s-a făcut cu ajutorul unor celule întinse pe o suprafață de 8 m². Viteza medie a fost de 66,92 km/h. Datorită combustibilului folosit s-a rulat cam 9 ore pe zi, iar după oprire s-a permis un interval de 2 ore pentru încărcarea bateriilor după care autoturismele erau acoperite, sigilate și.... păzite de canguri.

Concluziile au fost împărțite. În timp ce firmele General Motors (15 milioane de dolari investiți în cercetare pentru folosirea energiei solare) și Ford (1 milion de dolari) declară că în secolul XXI energia solară va fi viitorul pentru automobile în mediul urban, firmele Opel și Mercedes (care nu au participat) consideră acest tip de combustibil ca fiind complementar. Viitorul va decide !

DAN DĂNUȚ DORU ■

Viața pe marginea prăpastiei

Autobiografia unui star al fotbalului american new-yorkez, alcoolic și toxicoman, a provocat emoție în lumea sportivă din S.U.A. La început trăgea cîte un whisky seara, apoi a prizat de mai multe ori pe zi cocaină. În cele din urmă, la sfîrșitul anului 1985, ajunsese să-și administreze „cît mai mult crack", un amestec de cocaină și praf de copt, care este cunoscut în lumea toxicomanilor sub numele de „drogul morții". „Dacă nu puteam să-mi fac rost de o cantitate suficientă, mă apucau furiile". Aceste mărturisiri, făcute de bună voie, provin de la un sportiv ce ajunsese aproape un erou național al Americii. În autobiografia sa „Living On The Edge" (Viața pe marginea prăpastiei), tînărul de 28 de ani Lawrence Taylor („L. T."), stea a fotbalului american new-yorkez, component al faimoasei echipe „Giants" descrie modul în care a ajuns un drogat. Potrivit ziarului „New York Times", cele 22 de capitole ale cărții „care ne provoacă fiori" merită renumele de best-seller. Pentru că Taylor, care în sezonul trecut fusese desemnat cel mai bun jucător al anului și contribuise mult la cîștigarea titlului de către echipa „Giants", este primul sportiv de renume care dezvăluie asemenea realități. Povestirea sa confirmă concluziile mai vechi ale medicilor și psihologilor, care consideră alcoolul ca prima treaptă a toxicomaniei. Prin beție, afirmă specialiștii, sportivii ajung în cercul vicios al drogurilor, pentru că fiind sub influența alcoolului, ei recurg, în majoritatea cazurilor, la stupefiante tari. Evident are loc un proces de obișnuire treptată. „L. T.", Taylor, care afirmă că ar fi reușit să depășească toxicomania prin forțe proprii, spune despre modul său de viață furtunos, în stil caracteristic de Rambo : „Sărbătoresc prea mult, beau prea mult — trăiesc într-un ritm ucigător". Povestea lui Taylor, relatată de acesta pe un ton neutru, impersonal, este considerată de experți drept exemplară pentru acest mediu. Ziarul amintit arăta nu demult că pe scena sporturilor americane „consumul de cocaină constituie ceva caracteristic". Numărul jucătorilor toxicodependenți crește continuu de aproximativ șapte ani încoace, analog cu evoluția acestui fenomen înregistrată pe plan general social. Aproximativ 22 de milioane de americani, estimează Agenția națională pentru stupefiante, consumă în prezent regulat cocaină, adică cu 7 milioane mai mult decît în 1980. Consumarea marijuanei, cocainei sau crackului a fost recunoscută, pînă în prezent, pe față, de peste 100 de sportivi profesioniști, însă numărul total al toxicomanilor este greu de stabilit. În 1986, doi atleți au încetat din viață ca urmare a toxicomaniei : jucătorul de fotbal Don Rodgers și renumitul baschetbalist Len Bias. Administratorii ligilor de fotbal, baschet și baseball sînt aproape neputincioși în fața acestui fenomen. Eforturile lor de a combate toxicomania prin campanii de lămurire sau prin amenzi usturătoare nu au avut efectul scontat. Managerul Peter Ueberroth, care în 1986 mai afirma că ramura sportivă în care activează — baseballul — „nu are probleme cu drogurile", a aplicat recent amenzi ce totalizează 250 000 de dolari. Iar președintele sindicatului baschetbaliștilor profesioniști, Larry Fleisher, constata : „Nu vom putea să eliminăm această problemă". De mai multă vreme, avalanșa de „zăpadă" (cum mai sînt denumite drogurile) a cuprins și echipele din colegiile universitare. Cea mai recentă victimă a drogurilor a fost tînărul Hernell Jackson, jucător de baschet la University of Texas din El Paso. A murit pe terenul de joc. Dopat cu cocaină, baschetbalistul Gary McLain a luat parte la o primire la Casa Albă, în prezența președintelui Ronald Reagan. În timp ce președintele S.U.A. felicita echipa din Villanova pentru dobîndirea titlului de campioană națională universitară, McLain, așa cum a mărturisit mai tîrziu, se gîndea : „Aș putea pur și simplu să-i dau în cap și știrea despre asta ar circula în jurul lumii". În cele din urmă, un antrenor l-a convins pe McLain de necesitatea unei cure de dezintoxicare, după ce, căzut în patima drogurilor, ajunsese nu numai țința ironiilor echipei „ci și batjocura golanilor de pe stradă". „Eram într-un punct în care nu-mi mai puteam controla viața", mărturisește el. Și Taylor își amintește, în autobiografia sa, că, în momentul culminant al patimei sale pentru droguri, nu mai știa „unde sînt și lîngă cine mă aflu". La marginea nebuniei, „aproape paranoic", s-a retras într-un apartament pentru a se droga mereu, soția lui Linda reușind să-l scoată de acolo numai sub diferite amenințări. Funcționarii echipei „Giants" știau de problemele sale, dar nu au întreprins nimic, afirmă Taylor. Căci toate testele doping ieșeau negative, deoarece Taylor lua probele de urină de la coechipieri. Deși Taylor a fost supus, la începutul anului 1986, la o terapie, expertii se îndoiesc că s-a vindecat de patima sa. Rata recăderilor este mare, căci, așa cum spunea expertul în droguri Arnold Washton, „pentru a scăpa cu adevărat de drog, toxicomanul trebuie să-și schimbe în general stilul de viață".

ION VIRGIL ■

Rasa spațială

Dacă afirmațiile care constituie esența acestui articol n-ar fi avut girul unor remarcabile personalități științifice, am fi fost îndreptățiți să credem că revista „L'Espresso" a trecut la literatură de ficțiune.

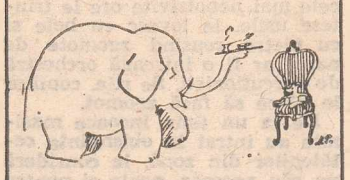
După studii aprofundate asupra condiției fizice și psihice a cosmonauților care au petrecut timp îndelungat în spațiu (Iuri Romanenko deține recordul cu 326 de zile), s-a ajuns la concluzia că organismul lor este supus unor modificări evidente din cauza lipsei gravitației, fiind confruntat și cu două perioade de adaptare : la viața pe orbită și, apoi, readaptarea la cea terestră. Nu e greu, spunea Gaetano Rotondo, specialist în medicină aerospațială la Universitatea din Roma „La Sapienza", să schițăm profilul „omului spațial" de mîine, considerîndu-l o veritabilă subspecie a lui „homo sapiens". Absența gravitației nu influențează numai conformația scheletului și a mușchilor, ci intervine și în procesul de diviziune celulară, în sistemul imunitar, asupra caracterelor somatice. În cîteva decenii se poate crea o nouă linie a evoluției umane. Fără a se influența patrimoniul genetic, se vor produce transformări ireversibile în umanoizii rasei spațiale.

Mai întîi au de suferit mușchii. Ei se alungesc, își pierd puterea, mai ales cei extensori, care pe pămînt sînt indispensabili pentru menținerea poziției verticale. Bicepșii, mușchii pulpelor, fesierii se vor reduce la minimum, membrele căpătînd aspectul unor picioare de găină. Scheletul își va pierde consistența, coloana vertebrală va deveni rectilinie, discurile intervertebrale își vor mări dimensiunile. La Centrul Spațial Johnson al N.A.S.A. din Houston, Texas, cardiologul Harold Sandler a studiat aparatul cardiovascular al astronauților americani în timpul misiunilor spațiale și la întoarcerea pe Terra. Toți subiecții au semnalat o creștere bruscă a presiunii sanguine în cap, însoțită de înroșirea feței, nasului și conjunctivelor, de creștere a volumului venelor gîtului și tîmplelor. Inima nu este împiedicată să pulseze sîngele în sus, dimpotrivă, în spațiu sarcina ei este ușurată. Ca urmare, sîngele se concentrează în partea superioară a corpului, inima își reduce volumul și tinde să ia poziția orizontală pentru că diafragma se înalță, apăsată fiind de viscere. În același timp creierul mai bine și mai abundent irigat de sînge, își multiplică activitatea, stimulat de o activitate predominant intelectuală. Respirația este mai puțin profundă, ochii devin migdalați, ridurile apar foarte tîrziu, în general corpul își păstrează aspectul din prima tinerețe. Pentru femei însă, apreciază specialiștii, aceste modificări ale figurii, gambelor, torsului și șoldurilor vor avea un impact psihologic cu rezonanțe adînci și de durată. Ființe efebice, diferențiate deci sexual, acesta este stereotipul generațiilor cosmice imaginate de scriitorii de ficțiune dar care sînt mai aproape decît oricînd de realitate. Expertul sovietic în medicină spațială Oleg Gazenko suolinia că în urma experiențelor făcute pe animale, reproducerea în absența gravitației este posibilă, așa că, atunci cînd familii umane vor popula coloniile orbitale, se vor naște fără probleme copiii spațiului. Viitorii oameni cosmici vor avea o singură problemă arată același specialist : nu se vor putea readapta la viața de pe Pămînt, care pentru ei va fi o planetă străină. Exemplul lui Romanenko este edificator : după un singur an de viață în Cosmos el a avut dificultăți de readaptare la mers, la menținerea echilibrului.

Strănepoții noștri cosmici vor trăi mai mult, vor fi mai puțin supărați de boli (virușii își pierd 30 la sută din putere în lipsa gravitației), vor cădea foarte rar pradă maladiilor cardiovasculare pentru că circulația lor sanguină va fi mult mai bună. Vor avea o mulțime de alte avantaje față de noi, pămîntenii, dar precis că vor privi cu nostalgie la planeta mamă, acolo unde bunicii și străbunicii lor, nervoși, bolnăvicioși și stresați se nasc, trăiesc și mor în libertate.

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

după N.B.I.

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Trei ani dintr-o glorioasă epopee a aviației (II)

Să continuăm „cronica" anului 1909.

La 26 august 1909 a fost brevetat în capitala Franței un aparat denumit **„avioplan"**, titularul brevetului fiind tînărul locotenent român **Rodrig Golescu** ; este cel dintîi aparat cu fuselaj tubular (prin care se scurgea aerul) și cu aripi avînd o curbură foarte pronunțată, premergător al coleopterului. Aparatul a fost efectiv construit și a zburat, pilotat de inventator, pe aerodromul de la Juvisy, în același an. Ulterior, Goliescu și-a perfecționat invenția, prevăzînd de pildă intubarea elicei într-un cilindru (procedeu aplicat și la aparatele moderne cu elice intubată).

Henri Coandă, care în 1909 urma la Paris Școala Superioară de Aeronautică și Construcții Mecanice, realizează, cu ajutorul lui Paul Painlevé și a lui G. Eiffel, un banc mobil pentru încercări aerodinamice și o suflerie aerodinamică cu fum, ceea ce îi permite experimentări importante, incluzînd obținerea de fotografii de spectre aerodinamice. În același an, proiectează și începe construirea primului avion cu reacție din lume, introducînd și conceptul de „turbopropulsor".

Inventatorul autodidact **Dumitru (Tache) Brumărescu**, deținător a peste 120 brevete de invenții în diferite domenii, brevetează în 1909 la București un „aeroplan-helicopter" pe care l-a denumit **„Columba"** ; era un biplan monomotor, cu trei elice, dintre care una orizontală, dispusă deasupra părții dinainte a fuselajului. Un colaborator apropiat al lui Aurel Vlaicu (căruia i-a construit elicele pentru aparatele sale), **Giovani Magnani**, concepe și construiește un avion cu aripi batante, la care propulsia și sustentația erau asigurate așa cum se realizează la zborul păsărilor, un ornitopter, a cărui denumire exactă era **„Aeroplan cu mișcările pe baza flexibilității aripilor"**. Un pasionat al aeronauticii a fost **Constantin N. Gheorghiu**, licențiat în matematici, care a proiectat și el un avion, prezentînd soluții originale, al cărui model redus ulterior l-a și experimentat. Să-l amintim și pe **Henri August**, originar din Gorj, care a efectuat zboruri la București, cu ajutorul planorului biplan pe care îl concepuse. De menționat inginerul **Ernest Grünbaum**, din Brăila, care a construit în 1909 un aeromodel experimentat cu succes, iar ulterior un planor, cu ajutorul căruia a efectuat mai multe zboruri, lansat prin tractare cu un automobil. Un ziar al vremii din 1 decembrie 1909 scria: **„Așteptăm ca, peste cîteva zile, cînd se va instala și motorul, acest aeroplan, fără îndoială, să zboare, tot atît de perfect ca și acela al lui Blériot"**. Nu avem documente din care să rezulte dacă acest vis s-a și împlinit.

Dintr-un domeniu înrudit, acela al astronauticii, să amintim că în 1909 **Hermann Oberth** proiectează în Transilvania cea dintîi centrifugă putînd asigura acomodarea astronauților cu gravitația sporită din faza inițială a lansării.

Cu aceasta am ajuns la anul 1910 — de veritabil triumf al aeronauticii românești. Două nume marchează înainte de toate emblematic această biruință: Vlaicu și Coandă. La 17 iunie 1910, **Aurel Vlaicu** înfăptuiește istoricul său zbor, pe cîmpul Cotrocenilor, decolînd cu aparatul „Vlaicu I" — inventat și construit de el — de la prima încercare. **„La nimeni** — nota Nicolae Iorga — **nu s-a uitat națiia cu ochi mai bucuroși, scăldați în lacrimi și totuși plini de raze, decît la dînsul"**. Ulterior, în același an, Vlaicu înfăptuiește remarcabile zboruri de performanță, la unele întrecînd zburători vestiți, ca francezul Michel Molla. Totodată, începe construcția variantei perfecționate a aparatului său: „Vlaicu II".

La Salonul Internațional de Aeronautică de la Paris, din cele 12 aparate expuse, două erau românești : avionul **„Coandă—1910"**, primul avion aeroreactiv din lume, și „Columba" lui **Dumitru Brumărescu**. Avionul lui Coandă **a precedat cu trei decenii aviația cu reacție** iar Georges Espitalier, directorul revistei „La Technique Aéronautique" aprecia cu admirație că este **„unul dintre rarele aparate în care totul este nou."** La 16 decembrie 1910, Henri Coandă se înalță cu el de la sol la Yssy-les-Moulineaux...

Nu au fost totuși acestea singurele performanțe ale anului 1910, deși ar fi fost îndeajuns ca să confere glorie aviației românești. Să amintim și alte cîteva.

La 10 ianuarie 1910, **George Valentin Bibescu** obține unul dintre primele brevete de pilot din lume (nr. 20), în Franța, devenind primul român membru „activ pe viață" al asociației „Les Vieilles Tiges" ; mai tîrziu, va fi președinte al Federației Aeronautice Internaționale. Din iulie 1910, organizează și conduce Școala de pilotaj de la Cotroceni.

Iată și alte cîteva realizări de seamă ale anului : inginerul mecanic **Ion Nicolae Vasiliu** construiește **„Helicoidul Aero-Nicolae"**, un aeroplan-elicopter acționat de un motor de 30 CP, avînd șase elice, experimentat în anul următor cu bune rezultate. Un alt inginer, **Emil Măldărescu**, proiectează un interesant aparat de zbor cu două locuri, dotat cu un motor „Antoinette", acționînd patru elice care funcționau două cîte două; lipsa de fonduri îl împiedică însă să termine construcția lui. Să-i menționăm de asemenea pe **Vasile Dumitrescu**, care brevetează un original **„aeroplan electric dirijabil"** și pe mecanicul **Stelian Dumitrescu**, care inventează aparatul **„Triplu Steliu — mașină de locomoție în aer, pe stradă și pe apă"**, un biplan la care suprafața portantă a aripilor se putea micșora, la comanda pilotului, în timpul zborului.

Acestea sînt doar cîteva dintre ideile ingenioase care s-au născut în mințile unor fii ai meleagurilor noastre în acești numai trei ani. Cum să nu-ți vină în minte cuvintele așternute de Aurel Vlaicu: **„Sufletul omului n-a rămas încătușat de pămînt, cînd știința deschide drumul văzduhului."** Sau replica dată, cu cîțiva ani mai înainte, de Traian Vuia celor care-i reproșau că n-a chemat autoritățile aeronautice ca să-i omologheze, la 18 martie 1906, extraordinara desprindere autonomă de la sol, numai prin forța motorului său : **„Să zbor numai, de rest nu-mi pasă !..."**

I.M. ȘTEFAN

Universul muzicii

The Beatles și urmașii

● Ce s-a întîmplat cu THE BEATLES ? Au trecut 18 ani de cînd John Lennon, Paul McCartney, Ringo Starr, George Harrison s-au despărțit. Era anul 1970 cînd tristul eveniment a

fost anunțat oficial : Paul McCartney părăsea definitiv trupa. Eveniment și mai trist : asasinarea, zece ani mai tîrziu, a lui John Lennon. Și dacă despre McCartney se știe că a rămas „pe baricade", ce s-a întîmplat cu ceilalți doi ? Știri de ultimă oră ne informează despre intrarea spectaculoasă în topuri a lui George Harrison cu noul său cîntec „When we was fab" și despre apariția unui nou film muzical, „Flip Side" cu Ringo Starr în rolul principal. Pronunțîndu-le numele, ne vine greu să credem că ei au fost cîndva „The Beatles". A trecut de atunci o veșnicie.

● Alte spectaculoase come back-uri : CHER, cea care se lansa în 1963, în duetul „Sonny and Cher", intră în topurile de azi tot în duet, dar cu Alexander O'Neil. Ei au lansat cîntecul „Never Knew Love like this". THE SWEET reapar după 10 ani cu un nou disc single : „It's It's the Sweet-Mix", un „medley" incluzînd vechile succese, „Block Buster", „Hell Raiser" și „Ballroom Blitz".

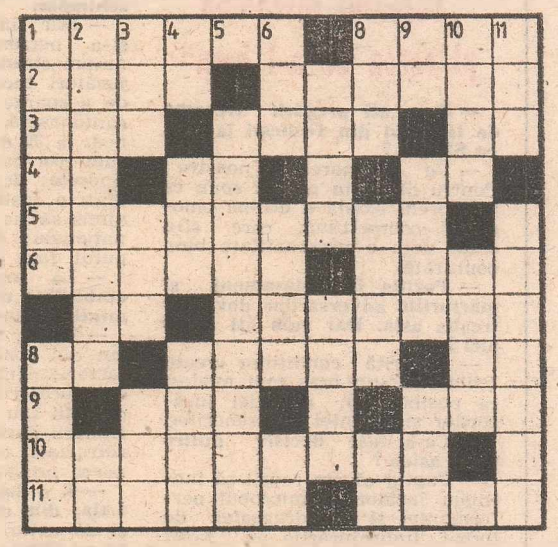
● La polul opus al... vîrstei, două nume noi urcă vertiginos în topurile internaționale : Kylie Minogue, marea vedetă a Australiei, (deși măsoară numai 1,52) cu cîntecul „I should be so lucky", și Taylor Dayne, o nouă Cyndi Lauper a New Yorkului, cu cîntecul „Tell it to my Heart", actualmente locul 1 în topurile din R.F.G.

● La clasa „consacrați", MICHAEL JACKSON (foto) reapare pe primul loc în clasamentele discurilor single din S.U.A cu cîntecul „The Man in the Mirror", al treilea succes de top de pe albumul „Bad". Alte noi apariții : BILLY OCEAN : — „Get outta my Dreams, get into my Car", STATUS QUO — „Ain't complaining", BRUCE SPRINGSTEEN — „One Step up", BOY GEORGE — „Live my Life" (CD), T'PAU — „Valentine", BELINDA CARLISLE — „I get weak", ERASURE — „Ship of Fools", A-HA — „Stay on these Roads", OMD — „Dreaming", BROS — „Drop the Boy".

● În muzica ușoară românească vocile tinere se fac din ce în ce mai mult auzite. Iată cîteva propuneri pentru viitoare șlagăre : ELIZA PENEOAȘU — „Perpetuum dans", VALERIU CRIȘAN — „Te-am chemat, tu n-ai venit", LAURA MAVRODIN — „Soare". Dintre recentele șlagăre ale anului '88, semnalăm : „Nu poți trăi fără dor" — LOREDANA GROZA, „Mai spune-mi că ți-e dor" — LIANA LUNGU, „Diminețile mele" — STELA ENACHE, „Doi navigatori" — GABRIEL COTABIȚĂ.

MIRCEA ZANE

Feeria nopții

ORIZONTAL : 1) Compozitor și textier român (Ionel), autorul șlagărelor „Adio, nopți de mai", „În seara nopților tîrzii", „Visul unei nopți de vară" etc. — Un alt compozitor român (Edmond), autorul melodiei „Noapte". 2) Pictor român (Theodor), care a imortalizat pe pînză „Ultima noapte a lui Mihai Viteazul" — Erou al unui basm din „O mie și una de nopți", posesor al unei lămpi fermecate. 3) Apă curgătoare — Furtună locală bruscă și temporară (meteor.) — Maria Istrate. 4) Două într-o lună ! — Anca Ionescu — Adrian Andone. 5) Pictor și gravor olandez (Harmensz van Rijn), care ne-a lăsat celebrul tablou „Rondul de noapte". 6) Poetă română (Magda), din a cărei lirică amintim poeziile „Calul de la birja de noapte" și „Întîlnire în noaptea de primăvară" — Popor care a dat lumii minunatele povești din „O mie și una de nopți". 7) Dimpotrivă — Compozitor român (Ioan), autorul muzicii corale intitulate „Sub ocrotirea nopții". 8) Dan Ulmeanu — Poet clasic german (Heinrich), autorul poemului „Visul unei nopți de vară" — Iridiu. 9) La miezul nopții e... zero (!) — Etcetera (abr.). 10) Prozator american (John Ernst), autorul romanului „Nopți fără lună". 11) Clasic al literaturii noastre (George), autorul cunoscutei poezii „Noapte de vară" — Regina nopții.

VERTICAL : 1) Instalație echipată cu o sursă luminoasă montată deasupra nivelului apei în vederea reperajului la navigație pe timpul nopții (pl.) — Placă muzicală. 2) Marele nostru poet, din a cărui creație citățm poeziile „Noaptea" și „Se bate miezul nopții" — Teodor Olteanu. 3) Un alt poet român (Aurel), al cărui volum „Focurile sacre" cuprinde și poezia „Munca de noapte la fundația uzinei electrice" — „Noapte de...", cunoscută poezie aparținînd lui George Topîrceanu — Mic afluent al fluviului Obi. 4) Nene ! — Fiu în limba arabă — Ciupercă comestibilă. 5) Compozitor român (Aurel), autorul șlagărului „După noapte vine zi", pe versurile lui Tudor Mușatescu. 6) Vehicul... cosmic — Localitate în Norvegia — Barbu Costin. 7) Esența... copacilor — Prefix cu sensul „înainte". 8) Prozator român (Sergiu), autorul volumelor „Unde începe noaptea" și „Dintr-un jurnal de noapte" — Leliță (pl.) — Clor. 9) Emil Duca — Localitate în India — Localitate în Nigeria. 10) Compozitor român (Gheorghe), cunoscut autor de muzică vocală, printre care și bucata intitulată „Se bate miezul nopții" — Nimic mai mult. 11) Vin și pleacă la miezul nopții — Muzicolog român (George), autorul muzicii pentru piesa de teatru „O noapte furtunoasă" de Ion Luca Caragiale.

GHEORGHE BRAȘOVEANU

Dicționar : GREN, OES, ABN, ASLI, ATRU, EKU.

Dezlegarea careului „Medicală"

HORTOLOMEI ; I ; ESCULAP ; NEAM ; RI ; MARINESCU ; EPIONA; ASLAN; SOARE; ASCETI; CV; IST; TU; IZ; U; CUZA; S; A; ARCURI; SFAT; ARSA; NĂSTAC; STERIU; BADEA ; TEAPA ; CANALE.

Ecotunel

Plecînd de la ideea că pentru a fierbe cafeaua nu trebuie să încălzești toată bucătăria la 100 grade Celsius și aplicînd-o la sere, omul de știință Alexander Kückens, din R.F.G., a realizat ecotunelul, un fel de miniseră în

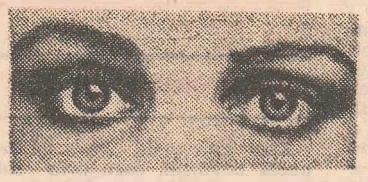

care au loc doar plantele ce se cultivă. Direct deasupra lor sînt întinse acoperitoare mobile, din material transparent. Sistemul folosește căldura din aer și din sol și are nevoie de numai o zecime din cantitatea de energie folosită într-o seră normală, de aceeași mărime. O componentă deosebit de importantă pentru creșterea plantelor este bioxidul de carbon, „cu care grădinarii fac o mare risipă" — spune Kückens. Gazul introdus în sere se ridică deasupra plantelor și se pierde în atmosferă în proporție de 90 la sută, în loc să fie folosit de către acestea. În ecotunel pierderile sînt foarte mici, așa că se realizează concentrații mari de CO_2, folosind cantități mici de gaz. În plus aceste concentrații acționează asupra dăunătorilor, distrugîndu-i astfel pe cale naturală. Gazul mai acționează și asupra mucegaiurilor și ciupercilor dăunătoare plantelor. Chiar și consumul de apă, care este din ce în ce mai scumpă, scade în acest sistem, datorită faptului că 97 la sută din cea folosită de plante revine în atmosferă, prin transpirație, ea putînd fi refolosită prin condensare. Alexander Kückens se gîndește la folosirea acestui sistem ecologic în vederea cultivării zarzavaturilor și fructelor în țările ce dispun de apă puțină. În imagine, realizatorul în ecotunelul pe care l-a creat.

BREVIAR

Puterea privirii

Hipnoza poate ajuta pe oameni ? Cîteva cazuri arătate mai jos par să confirme, într-o oarecare măsură, acest lucru. Ceea ce, pînă acum, n-au reușit să realizeze medicii și medicamentele încearcă să obțină hipnotizatorul terapeut Erhad Freitag. El încearcă să-l vindece de instinctele sale criminale pe Jürgen Bartsch, care a asasinat patru copii. De doi ani și jumătate Bartsch se află internat într-un spital de boli nervoase și este păzit cu strășnicie „Bestia din Langenberg", nume sub care Bartsch a intrat în istoria criminalității, este supus tratamentului medicamentos și psihic, dar deocamdată rezultatele nu se văd. Singurul contact cu exteriorul îl ține prin soția sa, convorbiri care sînt strict supravegheate. Medicul Freitag a mai vindecat un număr mare de recidiviști, de dorința de a fura tot ce le ieșea în cale. De altfel și poliția a încercat să beneficieze de hipnoză. Așa este cazul departamentului de investigații criminale al poliției israeliene. Ea este aplicată nu numai pentru a interoga pe criminali ci și pe martori. Aceștia, adeseori, dau date contradictorii sau neimportante atunci cînd e vorba de

descrierea răufăcătorilor. Sub hipnoză însă își amintesc detalii numeroase și foarte exacte. În Israel a fost arestat autorul unui atentat cu bombe datorită relatărilor unei femei sub hipnoză, care se afla la locul faptei. Ea a început să-și amintească țesătura pantalonilor, culoarea cămășii, apoi fața. Pe baza portretului robot cel în cauză a fost identificat. În California un autobuz cu 26 școlari a fost răpit. Ostatecii au fost sechestrați într-o pivniță. După mai multe zile și după ce părinții au plătit sumele cerute de bandiți, au fost eliberați. Șoferul, singurul adult al acestei odisei, era prea emoționat pentru a înregistra date utile, dar a acceptat să fie supus unei ședințe de hipnotism. În această stare și-a amintit, pe rînd, numeroase detalii, care au pus poliția pe urmele făptașilor. Specialiștii afirmă că hipnoza permite mobilizarea amintirilor înregistrate inconștient.

AUREL DIANU

Rugby

România — Spania 16—7 (4—3)

Victorie a spiritului colectiv

Deși aflați, calendaristic vorbind, în miezul primăverii, versatilitatea stării meteorologice nu mai respectă palierul anotimpului, astfel că o aversă de lungă durată, pigmentată cu ninsoare și frig, abătută asupra țării noastre, a afectat printre altele, și partida internațională **România — Spania**, desfășurată duminică la Focșani.

Înaintea jocului de la Focșani, antrenorul reprezentativei Spaniei, francezul **Gerard Murillo**, declara printr-un interviu publicat în organul de presă vrâncean **Milcovul : „Cunosc foarte bine și apreciez mult valoarea rugbyului românesc, însă nici noi nu am venit la Focșani cu mîinile în buzunare. Respectăm jocul românilor, dar și echipa noastră se află pe un drum ascendent“.** Declarația ar fi părut temerară, dacă n-am fi cunoscut și strădania îndelungată și rodnică a acestui antrenor în promovarea cadrelor spaniole de juniori și tineret inspirîndu-se din **„scoala rugbystică franceză“** și prezentîndu-se la cea de-a unsprezecea întîlnire cu tricolorii noștri într-o componență mult schimbată în bine **„caracterizată prin tinerețea jucătorilor, echipa avînd media de vîrstă în jur de 24—25 de ani“.** Și, într-adevăr, echipa Spaniei, în această partidă, a confirmat spusele antrenorului său, printr-o mobilitate exemplară și un bun control al balonului, în ciuda intemperiilor atmosferice, cîștigînd numeroase mingi la tuse, repliindu-se rapid și inițiind atacuri curajoase. La pauză, conduceam numai cu 4—3, printr-un singur eseu marcat de masivul **Caragea**, dintr-o pasă primită de la **Vărzaru**, fată de o lovitură de pedeapsă executată de **J. Diaz**. La reluare, își face apariția acea „surpriză spaniolă“, de care poate că ne îndoiserm, și printr-un sprint susținut fundașul **Oller** marchează un eseu spectaculos, profitînd de absența oricărui repliaj. Scorul devine, astfel, 7—4 pentru spanioli, care fragmentează cît pot jocul, prin „accidentări“ prea dese și lovituri de picior prelungi, sperînd să mențină rezultatul. În contactul direct, grămada noastră a fost tot timpul superioară, cîștigînd numeroase baloane, dar nu a aplicat o tactică adecvată (rulări, moluri penetrante și dribling) față de condițiile existente, angrenîndu-se într-un joc sterp, de uzură, convenabil spaniolilor. În plus, arbitrul **Al. Grumbinas** (U.R.S.S.) a permis adversarilor noștri **jocul la ofsaid**, schimbîndu-și optica abia către sfîrșitul jocului, atunci cînd și echipa noastră are un mult dorit reviriment, afirmîndu-și plenar spiritul colectiv de echipa combativă, marcînd un frumos eseu, la o combinație **Coman — Boldor—Piti**. Greșelile spaniolilor sînt sancționate mai prompt, oferind ocazia uverturei **Ignat**, după transformarea eseului, să mai înscrie încă două lovituri de pedeapsă, stabilind scorul final : 16—7, după o partidă cu un tulburător suspence, echipa noastră însușindu-și pe merit victoria. După meci, talonerul național al noastre și căpitanul ei **M. Munteanu** ne-a declarat : **„A fost un meci greu, în condiții grele, iar spaniolii de azi sînt o reală surpriză !“** Antrenorii echipei noastre, **Teodor Rădulescu** și **Gheorghe Nica** recunosc același lucru, adăugînd și faptul că trebuie unele remedieri în jocul la tuse precum și în **tactica specială** adecvată condițiilor speciale (ploaie, vînt etc.).

Președintele Federației Spaniole de Rugby, domnul **Pico**, a felicitat echipa României pentru joc și rezultat, mulțumind organizatorilor acestui meci astfel : **„M-am simțit în România ca la noi acasă, și sperăm într-o revanșă onorabilă în Spania, nu numai pe planul rugbystic, ci și pe cel al ospitalității pe care ne-ați oferit-o“.**

Arbitrajului central prestat de **Al. Grumbinas** (U.R.S.S.) i s-au alăturat **S. Comans** (Spania) și **P. Soare** (România)., la conducerea următoarelor formații : **SPANIA** : Oller — Martin, Torres, Moreno, C. Diaz — Puertas, J. Diaz — Massoni, Egido, Rolg — Abascal, Mendez — Pardo, Trenzano. Alvarez — și **ROMÂNIA** : Piti — Vărzaru, Lungu, Tofan, Boldor — Ignat, Neaga (Coman), Rădulescu (Gură Mare), Dumitraș, Murariu — Caragea, Veres — Dumitrescu, Munteanu, Leonte.

TUDOR GEORGE

Baschet

Punctul care aduce titlul?

Pornind de la scorul de 3—3 în întîlnirile directe, ultima etapă a campionatului național de baschet a programat a patra „dublă“ între cele două protagoniste la titlu, Dinamo și Steaua, „prefațînd“ meciul din turneul final, cel de-al nouălea, care, în caz de-ar fi fost 4—4 urma să fie decisiv — așa cum s-a întîmplat anul trecut. În pofida tuturor părerilor ce pledau spre o nouă remiză, „istoria“ nu s-a mai repetat, victoria în ambele partide revenind aceleiași echipe.

Sintetizînd cele petrecute în cele două meciuri trebuie să menționăm că succesul echipei Dinamo are la bază o mai bună clarviziune tactică și o îmbucurătoare prospețime fizică. Faptul că, în pofida unor sceptici, care scontau pe căderea fizică, în al doilea meci, a excelentului Dan Niculescu, acesta a marcat 37 de puncte, cu 3 mai mult decît în prima zi, este un argument și nu singurul ! S-au adăugat prestațiile constant ridicate ale lui Vinereanu și David, ca și fantezia și eficiența în joc, materializate prin pasele pe la spate și „triplele“ reușite de Sinevici, acest adolescent (19 ani în această lună), de numai 1,82 m, despre care cu siguranță că se vor mai consemna aprecieri pe măsura talentului său.

Duminică a existat un final dramatic. După ce dinamoviștii conduceau cu 16 puncte înainte cu 9 minute de ultimul fluier al arbitrilor (ceva mai devreme, chiar cu 18) au ajuns ca în momentul cînd tabela arăta 73 secunde de joc să fie conduși cu 83—82, și toate șansele să treacă de partea Stelei ! În situația respectivă, steliștii ar fi putut mări avantajul dacă, cu 55 secunde înainte de final, Ardelean, care dovedise precizie în aruncările libere anterioare, ar fi executat penalizarea de „1 + 1“ rezultată dintr-un fault de joc! Au preferat să „țină“ mingea (timpul se scurgea în favoarea lor, nu ?), au pierdut-o și cînd mai erau 12 secunde, David a „întors“ scorul la 84—83, ușurînd misiunea echipei sale în turneul final.

Prin victoriile de sîmbătă și duminică asupra valoroasei sale partenere de întrecere, purtătorii culorilor alb-roșii au luat o serioasă opțiune pentru aducerea în șoseaua Ștefan cel Mare, în ajunul jubileului Dinamo 40, cel de-al 18-lea titlu de campioni !

MARIAN TEODORESCU

Fotbal ■ Fotbal ■ Fotbal ■ Fotbal ■ Fotbal ■ Fotbal ■ Fotbal ■ Fotbal

Ion Nunweiller :

„Fotbalul înseamnă plăcerea de a-l juca“

— Cum ați pregătit trecerea de la jocul din Giulești la cel cu Steaua ?

— Pe picioarele noastre ! Pentru că acum pot să spun că la Moreni există o echipă omogenă, competitivă, care și-a creat deja o personalitate bine conturată.

— Poziția în clasament și mărturiile adversarilor dovedesc treaba asta. Dar cum ați ajuns aici ?

— Datorită condițiilor create (chiar într-un oraș mai modest ca posibilități), ambiției jucătorilor și dorinței antrenorilor.

— Ce-a fost decisiv dintre toate astea ?

— Faptul că am reușit să inoculăm jucătorilor microbul performanței și al dragostei de fotbal. Împrejurările au făcut

Fotografie de GHEORGHE AVRAM

ca majoritatea jucătorilor de aici să aibă la început un sentiment de frustrare dobîndit la fostele lor echipe și, de-aici, o neîncredere în propriile forțe. Efortul a fost de a le revitaliza energia și a le regenera pofta de joc și de performanță.

— Este atît de importantă psihologia jucătorilor ?

— Foarte importantă. Fotbalul, înseamnă, de fapt, plăcerea de a-l juca. Cel puțin asta a fost mentalitatea generației noastre, care n-a avut nici condițiile, nici pretențiile, nici capriciile multora din fotbaliștii de astăzi. Satisfacția noastră cea mai mare era, de pildă, să ne vedem numele scrise cu majuscule și să ne lăudăm cu asta. Iar scopul principal pe care-l urmăream prin fotbal era să ne formăm o personalitate și să ne-o impunem, loial și sportiv, față de ceilalți colegi de competiție.

— Condițiile, dar și așteptările față de fotbal s-au mai schimbat.

— Dar în favoarea muncii și-a performanței. De aceea ne-am străduit să renaștem în jucători încrederea și ambiția de a sparge plafonul la care se cantonaseră. De aceea, Dragnea, la 30 de ani, are o formă cum n-a avut, probabil, nici în tinerețe; de aceea Stănescu, dintr-o fostă rezervă la club a ajuns să fie rechemat în echipa națională; de aceea Dohot a putut face minuni pe Giulești.

— La această renaștere a ambițiilor n-a contribuit și amintirea unor orgolii rănite ?

— Poate. Dar echipa s-a născut din confluența mai multor factori; pentru că degeaba vroiau jucătorii dacă nu existau condiții sau degeaba doreau antrenorii dacă jucătorii ar fi fost refractari, nevenind în întîmpinarea acestor intenții.

—E a doua oară la rînd cînd Lala, din rezervă, intră în joc și dă goluri decisive. Dacă nu se accidenta Văidean, l-ați fi trimis în teren în meciul de pe Giulești ?

— Lala are un deosebit simț al golului. A marcat de trei ori în două jocuri foarte importante — cu „U“ Cluj și Rapid. În legătură cu el, am o prejudecată — poate greșesc și de aceea duc o mică luptă cu mine însumi.

— Chiar așa ?

— Să vă explic. Cînd eram jucător, eram adeptul muncii fără cruțare la antrenamente. Trudeam să-mi corectez greșelile, să-mi perfecționez jocul. Suplineam, poate, talentul cu o muncă înzecită. Lala face parte din altă categorie de jucători — cei care se bazează prea mult pe inspirație și talent. Dar, de cîte ori l-am trimis în teren, m-a convins că merită să joace: dă goluri și n-am ce-i face, deși, repet, sînt tentat să apreciez pregătirea prin prizma a ceea ce făceam noi odinioară.

— Una peste alta, ați adus tristețe în Giulești...

— Îmi pare rău, pentru că și în fotbal mai e loc de sentimentalisme. Dar vă spuneam că echipa noastră a ajuns să aibă o frumoasă ambiție. La Rapid veneam după punctul pierdut la Moreni, cu „U“ Cluj. Apoi, jucătorilor a început să le placă locul 5 și aspiră, pe drept, zic eu, să joace măcar în Cupa Balcanică. Deci, nu facem decît să jucăm cît mai bine.

— Deși nu vă face plăcere, vă amintesc de „episodul Sava“.

— În cariera mea de jucător și antrenor, n-am întîlnit un asemenea caz, în care cineva să-și lovească coechipierul. Am fost consternați, mai ales că echipa noastră este foarte cuminte — lucru vizibil și controlabil.

— L-ați sancționat ?

— Desigur. Dar consider că cea mai drastică sancțiune pentru un jucător căruia îi place fotbalul este să nu joace, să nu intre în teren. Sava n-a mai fost nici rezervă, nici trimis la „tineret“. Vor urma și altele.

— Am ajuns la jocul cu Steaua, care, de la Lisabona, „va ateriza“ la Moreni.

— Întotdeauna am avut ambiții față de Steaua. De pildă, cînd antrenam Corvinul, am învins-o la Hunedoara, singura înfrîngere a steliștilor într-un sezon în care aveau să devină campioni europeni. Încă de pe atunci, era 1985, am anticipat într-o revistă a lor că Steaua va avea o frumoasă ascensiune ajungînd să domine 2—3 ani fotbalul nostru. Chiar fiind „dinamovist“, am întrevăzut că aceastăechipă va fi o perioadă cea mai bună din fotbalul nostru. Și cum numai în confruntările cu echipele mari îți dovedești valoarea, sperăm să realizăm în compania Stelei un joc bun și-un rezultat foarte bun.

Reluare cu încetinitorul

Despre loialitate

Loial este omul „care își respectă cuvîntul, care este fidel față de angajamentul luat“. În fotbal, sînt dese situațiile în care loialitatea este invocată. Ca de pildă atunci cînd un jucător trebuie să evolueze împotriva fostei sale echipe. Gestul care emoționează cel mai mult este refuzul. În tur, pe Regie, Hagi n-a jucat cu Steaua împotriva fostilor coechipieri de la Sportul studențesc. Anturajul acestei echipe a fost emoționat de gestul lui Gică, pentru că tribuna judecă întotdeauna sportul după regulile care-i convin. Or, regula fundamentală a sportului este chiar loialitatea, adică abnegația de a lupta din răsputeri pentru triumful echipei din care faci parte. Compromisul sentimental nu-și mai are rostul, din moment ce despărțirea este un fapt împlinit : nu mai rămîne decît ca fiecare să-și vadă de drum, cît mai bine cu putință.

În meciul retur Steaua — Sportul studențesc, Hagi a fost cel mai bun de pe teren. Nu numai atît : a fost principalul „vinovat“ al înfrîngerii categorice a fostei sale echipe. A înscris primul gol din acțiune personală ; a dat pasa, decisivă și magistrală, la al doilea gol — o simplă formalitate pentru oricine s-ar fi aflat acolo; iar la al treilea gol, a executat „la fix“ cornerul spre coltul lung, unde Bumbescu, nemarcat, a reluat în plasă. Atît de înversunat a jucat Hagi împotriva fostei sale echipe încît tribuna vorbea destre „trei autogoluri“ ale Sportului studențesc.

A fost un moment în care loialitatea lui Hagi a fost pusă la îndoială : cel al executării loviturii de la 11 m. Toate penalty-urile în favoarea Stelei din acest campionat au fost trase de Hagi ; convenția urma să fie respectată, dar, în ultimul moment, de pe bancă este desemnat altcineva. Hagi protestează, schițînd gestul că ar cere schimbarea. Totuși, penalty-ul îl trage Iovan, iar Hagi rămîne în teren. Pentru ca, înciudat și de amintita „față“, să-și demonstreze lealitatea față de actuala sa echipă, învingînd de unul singur fosta sa echipă.

Eugen Banciu, vicepreședintele Sportului studențesc, aprecia (cu durere, dar și cu obiectivitate) că este normal ca fiecare jucător să-și apere sansa, făcînd totul pentru victoria echipei din care face parte. Ceea ce îi reproșa lui Hagi a fost plusul de inițiere a acestuia, uneori dincolo de limitele regulamentului, așa cum a fost atacul asupra lui Tîrlea („cu nimic mai prejos decît Souness asupra lui Rotariu“) ; Tîrlea este indisponibil cel puțin zece zile, iar, la momentul respectiv, Sportul studențesc rămînea în opt oameni de cîmp.

Speriatu este în cîrjă

Cum te-ai accidentat, Andrei? ● Era un șut-centrare, pe la vreo 7 m de poartă. Muntean a urmărit, ne-am ciocnit în aer și la cădere, eu am avut „picior moale“, cum se spune ● **Mă interesează diagnosticul** ● Ceva la ligamentele laterale. Acum sînt în gips și merg în cîrjă ● **Pentru cît timp ?** ● Cu perioada de recuperare, vreo 10 zile, două săptămîni ● **Taman cînd era mai mare nevoie de tine** ● Prinsesem o perioadă bună. Dar și echipa e în revenire. Și la Suceava, și la Cluj am jucat bine, exceptînd gafele din apărare și ratările din atac ● **Păi cu astea ați ajuns la —6. Veți sălta de-acolo ?** ● Important e să nu mai pierdem acasă — că în deplasare știm să luăm puncte ● **Despre olimpici îți face plăcere să vorbești?** ● N-am rămas decît cu satisfacția de a fi apărat în ultimele două jocuri, dovedind, cred eu, că se putea apela mai demult la mine. Oricum, această rechemare la lotul olimpic „mi-a dat“ și forma din campionat ● **Operația din iarnă nu te-a tras înapoi ?** ● Cu totul, am întrerupt două luni. Dar datorită excepționalei intervenții chirurgicale a medicilor Dumitrașcu și Bogdan Marcel de la Spitalul Militar Central (cărora le mulțumesc și pe această cale) m-am putut reface foarte repede, putînd, iată, să joc în continuare fotbal.

La Sportul rămîne cine poate

Trei eliminați, doi cu picioare în gips, o suspendare pentru cartonașe și un indisponibil pe termen lung — acesta e bilanțul Sportului studențesc din ultimele două jocuri (cu Rapid și Steaua). Recapitulînd : Bucico eliminat și suspendat o etapă (a contat faptul că are carnetul imaculat, după opt ani de legitimare); Coraș — eliminat și suspendat o etapă (date fiind circumstanțele); în aceeași zi, trei (din cinci) membri ai Comisiei de apel sînt de acord să-i ridice sancțiunea, pentru ca a doua zi, înainte de începerea jocului cu Steaua (Coraș fusese dat pe foaia de arbitraj și-i apăruse numele pe tabela electronică), un reprezentant autorizat al federației să comunice (verbal)... anularea ridicării sancțiunii ! — deci (re)suspendarea lui Coraș. Popa Mircea — cartonaș galben și a stat o etapă pentru o obstrucție banală, făcută într-un meci în care n-a faultat niciodată. Cristian — eliminare și „stă“ două etape, răspunzînd cu un gest nesportiv la o provocare a lui Pițurcă. (Ambele eliminări ale „sportiștilor“ s-au produs cînd mingea era în posesia propriei echipe !). Tîrlea a fost faultat violent de Hagi, o zi neavînd voie să coboare din pat, iar reacomodarea cu efortul — după alte cinci zile. Țicleanu are piciorul în gips, după un fault al lui Ungureanu. Cristea s-a autoaccidentat în meciul cu Rapid — mai bine-zis, i-a recidivat o ruptură musculară incomplet refăcută.

Conducerea Sportului studențesc trebuie să facă echipă din ce mai poate, în condițiile în care șapte titulari sînt pe tușă, unii chiar din vina lor, în numele falsei idei că ar fi ajutat echipa. Important este că nimeni „n-a depus armele“ slujitorii clubului fiind convinși că posibilitățile de revenire a echipei stau numai în ea însăși, în tinerii jucători care (mai) sînt disponibili; iar sicanele exterioare pot folosi, desigur (numai) la mobilizarea și mai puternică spre a depăși perioada dificilă pe care o traversează „Sportul studențesc“.

Grupaj realizat de **OCTAVIAN ȘTIREANU**

Civilizația sportului

Timpul trece, rănile rămîn

Marți 26 aprilie, la Bruxelles, va începe procesul celor 26 de huligani englezi care s-au făcut vinovați de crimele petrecute la 29 mai 1985, la finala Cupei Campionilor Europeni de pe stadionul Heysel unde și-au pierdut viața 39 de spectatori și peste 450 au fost răniți.

Această știre, transmisă zilele trecute de principalele agenții de presă, a făcut înconjurul lumii, reamintind una dintre cele mai mari tragedii ale fotbalului.

Revista „France Football" a publicat cu această ocazie mărturia zguduitoare a uneia dintre victime, Raphael Desantis, „un mort în viață", după cum veți vedea citind fragmentele de mai jos.

„În seara dinaintea meciului, în Grand Place din Bruxelles, cîțiva suporteri englezi beți au spart vitrina unei bijuterii. Am intrat într-o cafenea. Am fost întrebați (eram cu fratele meu și cu un prieten) în ce tribună avem biletele. Tribuna Z — am răspuns. Fiți atenți că alături sînt englezii — am fost avertizați. A doua zi dimineață, cineva ne-a sfătuit să schimbăm biletele sau să le vindem și să stăm la televizor. Orașul era în panică. Suporterii englezi făcuseră mari pagube în cursul nopții. Am refuzat. Vroiam să vedem această mare finală (n.n. Juventus — Liverpool). În apropierea stadionului, un englez a vrut să-mi smulgă boneta pe care scria „Allez Michel !" (n.n. — în echipa italiană juca și francezul Michel Platini). Atmosfera era încărcată. Căldura devenise insuportabilă. Am cunoscut un tînăr italian care, după cîteva ore, a murit împreună cu tatăl său Veniseră de la Cagliari („Sînt aici cu fiul meu care a reușit la admitere în învățămîntul superior. I-am promis că în caz de reușită vom merge să vedem un meci important al lui Juventus"). Îmi voi aminti mereu cît de fericiți erau că au găsit bilete.

Am intrat pe stadion. Ne-am găsit locurile în tribuna Z. La un moment dat, o fuzea a ars părul unei femei de lîngă mine. Un suporter englez a fost scos din tribună. Ceilalți au reacționat aruncînd cu sticle și cu pietre. O sticlă m-a lovit în cap. Am început să sîngerez. Pentru prima oară, am intrat în panică și despărțindu-mă de fratele meu, am vrut să mă adăpostesc lîngă peretele despărțitor dintre tribune. Atunci a început drama. Englezii veneau spre noi împărțind în trecere lovituri de cuțit. Sîngele curgea peste tot. Am început să plîng, să urlu că nu vreau să mor. Mă gîndeam la fiul meu, la soția mea. Strivit din toate părțile de cei ce încercau să scape sărind peste perete, mi-am pierdut cunoștința.

La spital, m-au regăsit ai mei, fratele și nepotul. Am făcut o criză de nervi. Aveam o rană mare în coapsă, un hematom foarte urît la gleznă și ligamentele secționate. M-au cusut. N-am vrut să rămîn în spital. Am semnat o declarație că-mi iau răspunderea externării și am plecat, încercînd să uit ceea ce s-a întîmplat cu mine. Mi s-au dat 45 de zile de concediu medical. Încercam să revin la viața normală dar nu reușeam să dorm din cauza unor imagini din coșmarul prin care trecusem.

Încet, încet, în săptămînile care au urmat, m-am refăcut psihic. Dar spre sfîrșitul anului 1985, într-un parking, am fost atacat de doi beți. Erau la fel de beți ca englezii de pe stadionul Heysel. Nervii mi-au cedat și am fost copleșit din nou de coșmarul meu. După 6 luni, patronul m-a concediat pentru „absențe repetate". A refuzat să înțeleagă problemele pe care le am. Acum sînt șomer. Am cerut ajutor. M-am adresat președintelui clubului Juventus, am contactat familiile altor victime de pe Heysel, am scris tuturor. O companie de asigurări cu care aveam un contract, mi-a dat 10 791 franci spunîndu-mi : „Sînt alții mult mai necăjiți decît dumneata !" Nemaiavînd nici o soluție, am apelat la un avocat pentru a introduce dosarul meu în procesul care va începe la 26 aprilie.

Mi-e frică de mulțime, nu mai îndrăznesc să cobor în metrou, nu am de lucru. Viața nu mai are nici o importanță pentru mine".

S-ar putea ca Raphael Desantis să mai primească unele despăgubiri care să-l facă, un timp, să uite prin ce a trecut. Dar rănile creierului sînt singurele care nu se cicatrizează niciodată complet. Încă o „victorie" a violenței.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

SAH cu Margareta Mureșan

Cronică internațională

● Noutatea teoretică cea mai importantă s-a înregistrat, conform părerii colectivului de tehnicieni editori al celui de-al 44-lea tom al publicației iugoslave „Informator", la turneul internațional de la Leningrad (1987) revenindu-i marelui maestru sovietic M. Gurevici (2540) în apărarea Nimzowitsch în fața lui A. Salov (2550). Iată despre ce este vorba : **SALOV — M. GUREVICI** 1. d4 Cf6 2. c4 e6 3. Cc3 Nb4 4. e3 c5 5. Cge2 c:d4 6. e:d4 d5 7. a3 Ne7 8. c5 00 9. g3 b6 10. b4 b:c5 11. d:c5 a5 12. Tb1 Cc6 13. Ng2 Tb3 ! (Noutate. Pînă acum se opta pentru continuarea 13... a:b4 14. a:b4 Tb8.) 14. Nf4 ? ! (Salov nu alege planul cel mai bun : 14. b5 N:c5 ! 15. b:c6 T:b1 16. C:b1 Db6 care ducea la un joc tăios, complicat.) 14... a:b4 ! 15. N:b8 b:c3 16. Da4 C:b8 17. T:b8 Cd7 ! 18. Ta8 Cc5 19. Db5 (Mutare unică.) Dd6 ! 20. Nf3 Na6 21. T:f8 N:f8 22. Da5 Cd3 23. Rf1 Ce5 24. D:c3 d4 25. Db3 Nc4. Aici albul a cedat deoarece era obligat la continuarea pierzantă 26. Db7 Cf3 27. D:f3 Nd5. ● **La Timișoara** în perioada 24 iulie — 7 august Federația Română de Șah cu concursul organelor locale va organiza Campionatul mondial rezervat copiilor pentru diferite categorii de vîrstă : 10, 12, 14 ani și Campionatul mondial al juniorilor sub 16 ani. Speranțele noastre de mîine, tinerii noștri jucători urmează un plan intens de pregătire sub îndrumarea competentă a unui grup de antrenori conduși de către prof. dr. ing. D. Drimer pentru atingerea formei sportive maximale la data planificării în „orașul-grădină" de pe Bega a confruntării celor mai tinere talente ale planetei. Se anunță participanți valoroși. Campionatul unional rezervat juniorilor demonstrează prezența printre primii clasați : Ulibin, Kamski (născut 1974), Șipov (1972), Taronian (1972), Kramnik (1975) a unor adevărați jucători cu pretenții în C.M. Urmăriți stilul de joc prestat de doi dintre presupușii noștri oaspeți : **A. Șipov — G. Kamski** 1. d4 Cf6 2. c4 g6 3. Cc3 d5 4. Cf3 Ng7 5. Db3 d:c4 6. D:c4 00 7. e4 a6 8. Db3 b5 9. e5 Cfd7 10. h4 c5 11. e6 c4 12. Dc2 Cb6 13. e:f7 T:f7 14. Ne3 Nf5 15. Dd2 Cc6 16. h5 Cd5 17. Cg5 Tf8 18. h:g6 h:g6 19. g4 C:e3 20. f:e3 e5 21. Ng2 Cb4 22. g:f5 D:g5 23. N:a8 Cd3 24. Rd1 T:a8 25. Dn2 D:e3 26. Dh7 Rf8 27. D:g6 D:d4 28. Ce2 Dd5 29. Rc2 Cb4 30. Rc3 a5 31. Tad1 Df3 32. Rd2 Td8 33. Rc1 De3 **0:1.** ● **„Turneo de Reyes"** a trecut de ediția a 12-a. Desfășurat în sistem elvețian în nouă runde „open-ul spaniol a reunit patru mari maeștri, zece maeștri internaționali și zece maeștri FIDE și a avut în fruntea clasamentului pe Rivas și Franco cu 7,5 puncte, Sanz, G. Garcia, Reguera, S. Garcia, De la Villa, Bofill Mas, San Segundo și Izeta cu 6,5 p. etc. Cea mai scurtă rivalitate a reuniunii a durat doar 15 mutări : **Reguera — Rivas** 1. c4 e5 2. g3 Cc6 3. Ng2 g6 4. Cc3 Ng7 5. e3 d6 6. Cge2 Ne6 7. d4 e:d4 8. e:d4 ? N:c4 9. d5 Ce5 10. 00 Ce7 11. Da4 ? ! Dd7 12. Db4 ? a5 ! 13. Da3 b5 14. b4 N:e2 15. C:e2 Cc4 și albul abandonează lupta. ● **În Cupa Campionilor Europeni** s-au înregistrat următoarele rezultate : F.C. Bayern München — T.S.K.A. Moscova 3,5:8,5 și „Bosna" Sarajevo — Solingen SG 5:7. Meciurile au constat din două runde la șase table. În primul meci cele mai bune rezultate au aparținut maeștrilor internaționali sovietici Vladimirov și Vijmanavin, autori a două victorii. Duelul de la prima masă dintre marii maeștri Tukmakov și Ribli s-a soldat cu două remize de mare luptă. În cel de-al doilea meci în prima rundă candidatul la titlul mondial englezul Short a suferit o înfrîngere surprinzătoare în fața lui Dizdarevici. Cele mai bune rezultate din echipa vest-germană le-au obținut : Hübner, Spasski, Lau și Lobron, autori a 1,5 puncte.

MARGARETA MUREȘAN ■

Toată lumea face sport

● Uniunea europeană de fotbal (U.E.F.A.) a hotărît suspendarea pentru trei meciuri a olandezului Ronald Koeman, de la P.S.V. Eindhoven, care a avut o comportare „ce aduce prejudicii" imaginii fotbalului european. În fapt, Koeman a făcut declarații de un cinism revoltător într-o publicație olandeză de sport, apreciind că faultul grosolan al colegului său de echipă Hans Hillhans asupra francezului Tigana, în „sfertul de finală" al „C.C.E." cu Bordeaux, a fost premeditat și necesar, întrucît a scos din joc o piesă de bază a adversarului. În aceste condiții, sancțiunea forului continental pare prea ușoară în fața unei astfel de incitări la violență ; ceea ce, de altfel, nu a împiedicat conducerea clubului olandez să facă apel, respins însă. ● Ne amintim că U.E.F.A. a mai dat dovadă de clemență vizavi de fotbalul olandez, acceptînd rejucarea partidei cu Cipru din preliminariile EURO '88, după ce, inițial, dăduse meci cîștigat ciprioților... ● La ediția de anul viitor a Campionatelor europene de box la Atena, pînă în faza semifinalelor, meciurile se vor disputa simultan pe două ringuri, instalate în impozantul Palat al sporturilor, cu 16 000 locuri. Inovația va permite reducerea duratei competiției de la 12 zile la numai 5 zile. Despre bieții spectatori, care au vor ști unde să se uite mai întîi nici un cuvînt... ● Se profilează o premieră spectaculoasă : prezența unui nord-american în campionatul italian de fotbal. La recomandarea lui Michel Platini, Bruce Murray (22 ani), cel mai bun jucător al campionatului universitar al S.U.A., a dat o probă la Juventus Torino, dovedind calități deosebite. Tratativele sînt în curs. ● Începînd din sezonul viitor, Federația bulgară de baschet a admis angajarea în echipele din campionatul primei divizii a cîte doi jucători străini. Primul nume comunicat este cel al internaționalului sovietic Jighili, transferat la Levski-Spartak de la Dinamo Moscova. ● Federația internațională de atletism a anunțat că, în prezent, în lume activează în această disciplină 35 de milioane de sportivi, dintre care 59 la sută bărbați, iar 52 la sută sub vîrsta de 18 ani. 58 la sută dintre atleți și atlete participă în probele de alergări. Și o altă proporție, surprinzătoare : 15 la sută dintre sportivii înregistrați de I.A.A.F. fac parte din categoria veteranilor.

LUCIAN OPREA ■

Cronica șoselei

Zicea în gîndul lui...

De ce îl botezaseră pe frumosul roib Tutankamon nimeni nu știa. Blană îl cumpărase cu un an în urmă : avea toate „calitățile" acestor devotați „prieteni" ai oamenilor : era blînd cu toți cei ce formau familia forestierului (soția, cei doi băieți care făcuseră armata și acum lucrau la uzină, Laura, elevă în clasa a XII-a, și chiar cu cei doi gemeni în vîrstă de nouă ani). Curios, celor doi micuți, patrupedul le „satisfăcea" orice capriciu. Voiau să treacă rîul care se năpustea vijelios de la munte, peste stîncile ce-i barau pe alocuri calea — calul îl asculta. Parcă pentru a-i ocroti pe călărești, alegea vadul cel mai bun unde apa era liniștită și mai puțin adîncă. Urca la îndemnul băieților cărările înguste ale versanților muntoși și cobora prudent aidoma unui alpinist ce încearcă la fiecare pas soliditatea solului, pe drumurile periculoase care se deschideau printre imensele stînci cu pereți verticali. După ce treceau cu bine prin locurile primejdioase, Tutankamon sforăia în semn de satisfacție întorcînd ușor capul spre călăreț. „Nu-i așa că m-am descurcat bine ?" părea că întreabă. Spre deosebire de „atitudinea" lui pe parcursul nevinovatelor cavalcade atunci cînd era „în interes de serviciu" înhămat la căruța lui nea'Blană, animalul suferea o profundă metamorfoză, caracterizată prin „alegerea" traseului de urmat, nelăsîndu-i căruțașului nici o inițiativă. Dacă stăpînul intenționa să vireze la dreapta, Tutankamon cotea spre stînga. În ipoteza că Blană dorea să depășească un biciclist sau o altă căruță, roibul se menținea în spatele amintitelor vehicule, nevrînd cu nici un chip să se angajeze în dublare. Dimpotrivă, atunci cînd stăpînul dorea să ruleze în spatele vehiculelor pentru simplul motiv că depășirea i se părea periculoasă, Tutankamon trecea la trap angajîndu-se cu „nonșalanță" în depășire în ciuda pericolelor potențiale. „Manevră" întreprinsă, nu din inițiativa lui Blană ,ci a capriciosului și nu mai puțin încăpățînatului patruped. Cum căruțașul își desfășura activitatea nu numai în pădure ci și pe străzile periferice, aglomerate ale marelui oraș ,cu stopuri, treceri de pietoni, obligații de a cedа trecerea, în consecință unde se puneau probleme de circulație, căruțașul era pe zi ce trece "mai îngrijorat de „actele de liberalism" și indisciplină ale animalului cu nume de faraon. Ajuns acasă, Blană de altminteri un om blînd, echilibrat, ce rareori recurgea la bici, hotărî că nu mai poate amîna „o explicație" cu roibul. „Tutankamon, viața cu tine a devenit imposibilă. Numai azi ai încălcat o mulțime de reguli de circulație, făcîndu-ți pur și simplu de cap". Așa încăpățînare n-am mai văzut nici la cel mai îndărătnic catîr. Mi-ai pus viața în pericol de nu știu cîte ori. Dar nu uita că în caz de ceva, nici tie nu-ți va fi mai bine. Te-am studiat cu atenție, nu ești un cal sperios neobișnuit cu orașul, cu mașinile ,tramvaiele, autobuzele. Cînd vrei tu, deosebești chiar și culoarea semaforului. Uite, de pildă, ieri ai oprit singur cînd ochiul aparatului arăta roșu. Altă dată, tot fără a primi vreo comandă de la mine, ai oprit căruța în fața indicatorului octogonal dînd prioritatea celor ce circulau pe drumul cu patru benzi. Dacă ai fi fost șofer îți ridicau de nu știu cîte ori „permisul de conducere", calificîndu-te drept un pilot total incorigibil. Degeaba te uiți atît de mirat la mine și faci mutra asta spășită. Ești pur și simplu un cal cu toate „calitățile" : frumusețe, putere, ținută, inteligență, dar care nu ține deloc la viața lui. Să fim înțeleși, eu nu am față de tine prejudecăți și pentru tine. „Numai o limbă și două urechi ți-a dat natura, pentru ca să asculți de două ori mai mult decît vorbești". În fine, „convorbirea" de astă seară dintre noi doi, aș dori să constituie pentru tine un ultim avertisment. În caz contrar te vînd așa cum am fost de mai multe ori sfătuit de prieteni și cunoscuți. Ai avut noroc de gemenii mei care țin la tine atît de mult. Un alt mister pentru mine rămîne comportarea ta față de gemeni. De ce cu ei te porți atît de frumos, ești atît de ascultător, le faci toate poftele și cu mine ai atitudinea asta ingrată, îmi creezi atîtea probleme. Ai devenit cunoscut în tot orașul, în tot județul ca un „cal breaz", cum se zice, în popor. Nu mai ești un mînz, ai doi ani, ești deci un cal în toată firea. Ai pus capul în pămînt și taci. Ar fi bine să-ți pară rău ,să fi înțeles și tu ceva din discuția noastră".

Incredibil, se părea că Tutankamon a tras concluziile cuvenite din „convorbirea" cu stăpînul său. Începu să execute cu precizie comenzile, să respecte regulile rutiere exact ca și cel mai disciplinat șofer. Ce mai, devenise un cal model. Nea' Blană era mai mult decît satisfăcut. Seara îi mîngîia coama elegantă și îl lăuda pentru „purtarea lui exemplară".

Într-o zi, traseul lui nea' Blană urma să traverseze calea ferată cu trafic intens. Căruța se apropia deci de un punct unde cei de la volanul, ghidonul, hățurile vehiculului trebuie să manifeste extremă prudență și responsabilitate. Blană a potolit din vreme trapul roibului care se apropia la pas de pasajul cu semibarierele lăsate. Căruțașul a mai tras o dată de hățuri aidoma pilotului care apasă ușor pe frînă pentru a imobiliza total mașina. Roibul și-a continuat însă drumul. Observînd că patrupedul ignoră comanda transmisă Blană a tras hățurile, de data asta mai energic. Dimpotrivă animalul își transformă mersul de la pas, în trap. Se îndreptă spre spațiul liber de la limita semibarierei. Intenția „faraonului" era limpede : să facă un slalom printre cumpenele în poziție orizontală. Pulsul lui nea' Blană depășise cifra o sută iar inima îi bătea să-i spargă pieptul. Trenul se apropia vertiginos. Omul stătea cu hățurile în mînă, ținîndu-le fără folos, ca un șofer care a pierdut controlul volanului așteptîndu-și sfîrșitul. Căruța reuși să traverseze calea ferată. Suflul puternic al expresului împrăștie paiele din vehicul, spulberîndu-le pe cîmp, Cîțiva centimetri lipsiseră ca să nu fie sfărîmați atît calul cît și căruțașul. Roibul se uită cu coada ochiului spre stăpînul său. „Te-ai speriat degeaba, nea' Blană. Asta înseamnă să subapreciezi calitățile unui cal. Ți-am dovedit că pot fi mai iute ca un tren, chiar rapid cum se pare că a fost cel care a trecut".

Căruțașul a coborît din vehicul, s-a așezat pe marginea înverzită a taluzului și preț de cîteva minute s-a recules. Apoi revenindu-și în fire rosti sentențios. „Degeaba ți-arăți satisfacția față de isprava făcută. Mîine te vînd !".

VICTOR BEDA ■

Două greșeli de apărare la Lisabona și lipsa de coerență în atac care s-a vădit în ambele partide cu Benfica i-au privat pe campionii noștri de o nouă finală

Nici Real, nici Steaua

De la trimisul nostru special

Drumul triumfal al **Stelei** prin Europa s-a încheiat din păcate la Lisabona unde, în al doilea meci contînd pentru semifinalele C.C.E., a pierdut cu 2—0 partida cu echipa locală Benfica. La foarte puțin timp de la terminarea acestei întîlniri e greu să apreciezi toate cauzele înfrîngerii și mai ales ale necalificării în finala celei mai prestigioase competiții de fotbal de pe continentul nostru. Însă este evident pentru oricine că totul a fost pierdut la București, unde elevii antrenorului Toni au venit cu o lecție perfect învățată pe care au știut s-o susțină cu dezinvoltură în timp ce jucătorii noștri nu au reușit să-și pună în valoare priceperea și talentul în măsura în care era necesar și în care erau datori s-o facă spre a fructifica mereu invocatul avantaj al terenului propriu. Paradoxal, am putea afirma chiar că lusitanii au jucat mai bine pe stadionul Ghencea unde n-au marcat, decît în fața înfocaților lor suporteri de pe „Estadio da Luz", unde au înscris de două ori prin Ruy Aguas în minutele 25 și 33, în urma unor bîlbîieli ale apărării noastre. Dar nu aceste erori au determinat ca balanța victoriei să încline în favoarea portughezilor, ci jocul încîlcit în care din nou s-a lăsat angrenată **Steaua**, lipsită de un cap limpede capabil să confere o logică acțiunilor sale. Între apărarea în care a excelat, ca și la București, Bumbescu — cel mai bun dintre jucătorii noștri — și înaintare, s-a creat un spațiu liber unde jucătorii Benficăi au manevrat deseori nestingheriți potrivit unui desen tactic mai eficient decît cel de la București, și cît se poate de aproape de scopurile lor în această partidă. Jucători iuți, capabili să gîndească fazele de joc în fracțiuni de secundă și să speculeze orice erori ale adversarilor, portughezii au condus ostilitățile, nu entuziasmant,, dar foarte la obiect și extrem de clar. Amărăciunea de a nu fi reușit ceea ce le doream cu toții, intrarea încă o dată în finală marii competiții, nu poate fi atenuată de faptul că și în această partidă campionii noștri au jucat mult timp de la egal la egal cu renumita echipă portugheză, ei avînd multe momente de superioritate pe care nu au izbutit însă să le fructifice. Așa a fost cazul în minutul 43 cînd Lăcătuș a tras în bară de la numai 6 metri, sau în minutele 53 și 58 cînd Victor Pițurcă a fost deposedat în extremis din situații favorabile, așa a fost în minutul 84 cînd Hagi a ratat și el tot dintr-o poziție ideală. A lipsit în toate aceste momente acea concentrare, acea zvîcnire de ambiție care prin astfel de situații te pot pune în postura de victorios.

Dar ce s-a petrecut pe „Estadio da Luz" miercuri seară nu anulează cîtuși de puțin meritele echipei noastre care, la numai doi ani după ce a cîștigat Cupa Campionilor Europeni, a ajuns din nou printre cele patru mari echipe ale Europei. O felicităm pentru drumul parcurs pînă aici și îi dorim ca, pornind de la o analiză lucidă a ultimelor sale prestații, să aibă suficientă forță de a încerca o nouă campanie europeană care să fie încununată de mai mari succese.

GEORGE ARION

În cealaltă semifinală, P.S.V. Eindhoven — Real Madrid 0—0 echipa olandeză calificîndu-se grație golului înscris în deplasare.

Florile Sucevei

După cum ne comunică corespondentul Agerpres, Ion Beldeanu, o nouă haină floral vor îmbrăca în această primăvară și spațiile urbane ale municipiului Suceava, cea mai mare parte din materialul săditor necesar, circa 1,2 milioane plante, fiind realizată în sera proprie a consiliului popular. Suprafețele destinate a fi plantate cu flori din diverse specii vor fi extinse cu încă 4,5 hectare.

Pentru a conferi fiecărei zone o notă distinctă, s-a pregătit și elaborat o structură a culturilor în așa fel încît covoarele florale să se distingă de la un cartier la altul, astfel, peste 10 000 de lalele vor înfrumuseța zona centrală, în timp ce în ansamblul „George Enescu" vor predomina florile rustice iar în ansamblul „Cuza Vodă" petuniile și begoniile.

La finalizarea acestei ample acțiuni o importantă contribuție își vor aduce în cadrul acțiunilor inițiate de consiliul local al Frontului Democrației și Unității Socialiste asociațiile de locatari, organizațiile de masă și obștești, colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi și instituții.

Păduri de cîmpie

Sîntem informați că la Stațiunea experimentală silvică Bărăgan din județul Călărași, unde s-au obținut, de-a lungul anilor, bune rezultate în ameliorarea coniferelor pentru condițiile de climă de la cîmpie și de pe Litoral și s-au creat noi specii de plop, se fac cercetări în vederea stabilirii metodelor de recuperare, îngrijire și ameliorare a structurii perdelelor forestiere de protecție preluate de către inspectoratele silvice ale județelor Ialomița, Dolj și Călărași.

Stațiunea are în studiu, dar și pentru producție, 280 specii forestiere indigene și exotice. Între acestea se află stejarul brumăriu, salcîmul, plopul, rășinoasele, pinul strob și negru, laricele, nucul negru și comun, teiul, platanul, mesteacănul, frasinul, phelodendron amurense (arborele de plută), ca și pawlovnia (o specie repede crescătoare), deosebit de eficientă pentru producerea de biomasă.

O femeie care știe ce vrea

Dețin informația, de la Federația română de turism alpinism, că Mariea Crâșmaru va străbate țara, în lung și-n lat, pe jos.

Doresc să o cunosc și ne întîlnim. De la prima vedere, îmi dau seama că este o femeie hotărîtă, energică, sigur nu se va da bătută de aglomerarea miilor de kilometri. Intră în redacție cu un braț de lalele, elegant îmbrăcată, cu tocuri înalte care îi subliniază silueta, cu un aer primăvăratec și juvenil. Are 37 de ani și doi băieți, de 17 și 19 ani, parașutiști, membri ai lotului național de juniori. Îmi vine greu să o cred, atît de puțin pare încărcată de răspunderile maternității. Pînă începe să vorbească. Nu trece un minut fără să-i amintească pe ascultătorii ei flăcăi, care nu s-au mirat de dorința mamei, care au încurajat-o, cel mic a însoțit-o pînă la Km 33, cînd și-a încercat rezistența de mers pe jos într-o zi. Și-a propus să parcurgă 30 de kilometri zilnic, să străbată România într-o sută de zile. Jurnalul de bord al Mariei Crâșmaru va avea toate vizele localităților prin care trece, pentru verificarea autenticității, iar în celălalt, „jurnalul" pentru amintiri, a doua memorie pentru mai tîrziu, va nota tot ce o va impresiona pe acest traseu. A văzut România pînă acum în scurte concedii, știe că va fi uimită de transformări. Va întîlni locuri noi, necunoscute. Abia așteaptă...

— Cum se decide o femeie care lucrează la RECOOP, însoțită de fotografii, să vadă țara la fața locului, cu munți, orașe, fluvii, s-o parcurgă cu pasul, dar nu la pas ?

— Deodată am simțit nevoia să iau mult aer, să-mi umplu sufletul cu frumusețile țării, pe care le cunosc puțin, incomplet, nesatisfăcător. În același timp vreau să-mi dovedesc că pot să fac și eu ceea ce alții, înaintea mea, au izbutit. Nu voi avea ritmul bărbaților, unii au mers cîte 45 km. pe zi, dar nu voi fi sub baremul meu, de 30 km, decît dacă voi avea neșansa să mă îmbolnăvesc.

— Socotiți îndestulătoare proba „eliminatorie", autoimpusă, cînd într-o duminică ați mers de acasă pînă la Km 33 ?

— Nu e singura încercare. Parcurg drumul de acasă la lucru, 16 km numai pe jos. La vîrsta băieților mei am făcut atletism, am înotat.

— Nu vă cred în stare să trișați, dar un „spiriduș" mă îndeamnă să vă zgîndăr. Nu veți urca într-un taxi să mai reduceți din cei 3 000 km ?

— Am un steguleț cu stema României, pe care îl voi purta în vîrful rucsacului și nu mi-aș putea permite să dau dovadă de cea mai mică incorectitudine. Și de ce ? Nu m-a obligat nimeni să bat țara cu piciorul, este numai și numai plăcerea mea. Apoi, să știți, eu nu merg niciodată cu o mașină decît dacă sînt la volan, pentru că am fost cîțiva ani șofer de taxi.

Iată cum se conturează portretul unei femei care știe ce vrea. A lucrat nopțile, în timp ce orașul se odihnea, ducînd și aducînd pasageri către casele lor. A fost un examen prelungit de voință și energie, pentru că nu a fost deloc ușor, dintr-o lună, jumătate să rămînă trează nopțile, să respecte un program care cere atenție și concentrare. Iar a doua zi acasă cei 2 copii aveau nevoie nu numai de sfaturile mamei dar și de mîncare, de haine curate, de ajutor la lecții. În rucsacul, de cel mult 8 kg., pe care îl va purta în tot acest drum, Mariea Crâșmaru va avea, sigur, harta pentru orientare și fotografia celor doi băieți, de care se desparte prima oară 100 de zile. În orice moment feciorii vor ști că mama e la Negru Vodă, o vor însoți cu gîndul la Babadag, îi vor insufla curaj cînd se va opri istovită la Fierbinți. Acasă, pe noptiera lor, mama a lăsat traseul amănunțit. În caz de nevoie ea este acolo, lîngă ei. Oricum, seara, la telefon, le va spune cum a fost, ce a văzut, fotografii a făcut, dacă o fin puterile.

— Nu puneți la îndoială rezistența mea. Mă cunosc, dacă am hotărît să merg 3000 de km. așa va fi.

Mariea Crâșmaru pleacă să cunoască România în care s-a născut, trecînd prin 127 de localități, mari și mici, în ziua de 1 Mai. Griul de o palmă, cînd se va întoarce acasă, va fi fost secerat de mult.

Rîndurile mele se adună, acoperă pagina, iar Mariea Crâșmaru se depărtează cu pași măsurați, privită de toată România. Pe oriunde va trece va fi bine venită.

Mariea, puteți să-mi trimiteți cîteva rînduri cînd vă veți cumpăra a doua pereche de tenișI ? Va fi un semn că sînteți pe la 1 500 km. bronzată, zveltă, triumfătoare. O femeie care știe ce vrea...

CARMEN DUMITRESCU

VREMEA

cum a fost
cum va fi

ION DRĂGHICI

În primele zile ale săptămînii precedente primăvara părea să fi pus stăpînire deplină peste tot teritoriul țării noastre. Cine oare s-ar mai fi gîndit că iarna își va mai arăta „colții" chiar în zilele următoare ? Ne bucurăm să menționăm că meteorologii au anticipat cu succes această însemnată modificare în evoluția vremii. Astfel, pe 13 aprilie la amiază Institutul de Meteorologie și Hidrologie a emis următoarea avertizare meteorologică „În intervalul 14—18.IV.1988 vremea se va răci treptat în toate regiunile, îndeosebi în jumătatea de nord a țării unde temperaturile minime vor scădea local pînă la —3°, —5°C. Trecător ploile se vor transforma în lapoviță și ninsoare, mai ales în nordul, centrul și nord-estul țării. Vîntul va prezenta intensificări din sectorul nordic, cu viteze pînă la 70 km/h în prima parte a intervalului, pe alocuri avînd și aspect de viielie în regiunile estice și local în restul teritoriului. Se va produce brumă și izolat îngheț la sol, mai frecvent în jumătatea de nord a țării".

Pentru perioada 14—20 aprilie, răcirile intense însoțite deseori de ploaie, lapoviță sau ninsoare, înghețuri slabe sau brumă sînt relativ frecvente : numai în ultimele două decenii menționăm intervalele 15—17 aprilie 1971, 14—19 aprilie 1974, 18—22 aprilie 1981. Răcirea din zilele de 15 și 16 aprilie 1988 a fost însă dintre cele mai intense, mai ales în ceea ce privește realizarea unor temperaturi diurne scăzute. Astfel, pe 15 aprilie anul acesta s-au depășit unele recorduri în raport cu înregistrările anterioare în ultimii 90—100 de ani ; menționăm 1°C la Iași față de 3,7°C în 1898, —1,8°C la Miercurea Ciuc față de 3,4°C în 1974, 1,9° la Galați față de 6,0° în 1972, 1,0°C la Cluj, față de 5,4°C în 1957.

În ceea ce privește „săptămîna" care urmează, respectiv intervalul 21—27 aprilie, ca răcire mai importantă menționăm pe cea din 21—23 aprilie 1959 cînd teritoriul țării noastre a fost străbătut de un puternic front rece, fenomenul fiind mai intens în nordul Banatului, Transilvania și jumătatea de nord a Moldovei, cu temperaturi minime de —1°, —5°C, brumă și îngheț slab la sol.

Și totuși.., pentru sfîrșitul lunii aprilie mai reprezentative sînt intervalele călduroase, adevărate zile tropicale cînd pe zone extinse, uneori peste întreaga țară, mercurul termometrelor se ridică pînă către 30°C și chiar mai mult. Astfel, pe 21 aprilie 1899 s-au înregistrat maximele absolute ale lunii aprilie pentru mai multe localități din țară : 33°C la Bîrlad, 32,5°C la Galați, 31,7°C la Ploiești, 31,4°C la Vaslui, 30,0°C la Dorohoi. Pe 26—27 aprilie 1934 notăm maximele absolute de 34,4°C la București-Filaret, 32,5°C la Tîrgu Mureș, 32,6°C la Oradea, 32,3°C la Bistrița. Pe 24—26 aprilie 1968, deși temperaturile diurne nu au urcat la valori deosebit de mari, notăm unele recorduri absolute pentru zona montană : 16,7°C la Vlădeasa, 15,0°C la Iezer, 10,7 la Țarcu.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 21-27 aprilie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	18÷21	5÷9	10÷13	34,4	București Filaret 1934	-5.0	Arad 1945
Deal și podiș	15÷19	3÷8	12÷16	32,6	Alba Iulia 1952	-5,4	Sibiu 1948
Depresiuni	14÷18	0÷5	12÷13	34,0	Sighetul Marmației 1950	-11.7	Miercurea Ciuc 1981
Vf. Omu	2÷3	-7÷-6	23	9,6	1968 1986	-17,4	1948
Litoral	14÷15	7÷8	7	28.0	Constanța 1929	-0.1	Constanța 1912

În intervalul 21—27 aprilie se semnalează de regulă și ultimele înghețuri din sudul țării : București-Filaret pe data de 21, Pitești pe 24, București-Băneasa pe 27. De asemenea, în acest interval se termină și posibilitățile de ninsoare în multe zone din partea de sud a țării : pe data de 21 la București-Filaret, pe 26 la Deva, Galați, pe 27 la Drobeta-Turnu Severin, la Tîrgu Jiu, Pitești și Constanța.

Deoarece luna aprilie este o lună record în ceea ce privește apariția furtunilor de praf, semnalăm și pentru acest interval pe cea din 21 aprilie 1957, relatată atunci de Nicolae Topor în Buletinul Meteorologic în felul următor: „Pe continentul Euroasiatic, din China Centrală și pînă în Danemarca, atît la sol cît și în altitudine s-a stabilit o circulație dinspre est, datorită unui regim de mare presiune centrat în nordul Europei și al Siberiei. Această circulație care în general este foarte rară pentru regiunile noastre în anotimpul de primăvară, a ridicat din stepele Turkestanului pulbere de praf pînă la înălțimea de 6 000 m, ce a fost transportată peste Marea Aral, Marea Caspică, Munții Caucaz, sudul Ucrainei pînă în R.P. Română unde în cursul zilelor de 23—26 aprilie a acoperit cerul ca o pînză de nori. Acest nor de praf a străbătut țara noastră în timp de sase zile, avînd grosimea maximă de 2 500 m. Avînd o deplasare spre vest, a trecut peste Iugoslavia, Ungaria, Austria și Italia, unde pe 26—29 aprlie a avut loc o adevărată ploaie de praf, pricinuind sufocarea plantelor pe mai multe zeci de mii de hectare".

În intervalul 21—27 aprilie 1988 aspectul vremii va fi caracteristic schimbărilor ce se produc în perioada de primăvară. Prin creșterea temperaturilor, regimul termic se va apropia de cotele firești în zilele acestei săptămîni cu temperaturi maxime ziua de 12°—22°C și minime nocturne de 0°—10°C. În următoarele zile vor cădea ploi locale, ce vor avea și caracter de aversă în jumătatea de nord a țării și mai restrînse în sud.

La începutul săptămînii viitoare o nouă pătrundere de aer rece se va asocia cu intensificări de vînt din sectorul nordic, extinderea ploilor spre regiunile sudice și transformarea trecătoare în nordul țării a ploilor în lapoviță și ninsoare. Spre sfîrșitul intervalului temperaturile minime nocturne vor coborî la valori cuprinse în general între —3° și 7°C, în nordul țării în ultimele nopți existînd condiții de producere a brumei. Temperaturile maxime se vor situa în general între 6° și 16°C.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 50 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 60 ; **Publiciști-comentatori :** 25 60 ; **Reportaj economie :** 17 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești :** 14 53 ; **Sport :** 17 00 ; **Scrisori-audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.